Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Український державний хіміко-технологічний університет»
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Всеукраїнська інтернет-конференція здобувачів
вищої освіти та молодих учених

«УКРАЇНА – СВІТ: ДІАЛОГ КУЛЬТУР»

(До 300-річчя з дня народження Г. Сковороди)

23 листопада 2022 р.
м. Дніпро

УДК 130.2(06)

В 85

Друкується за рішенням Вченої Ради ДВНЗ УДХТУ

(протокол №9 від 24.11.2022 р.)

ISBN 978-617-7478-61-3

Всеукраїнська інтернет-конференція здобувачів вищої освіти та молодих учених **«УКРАЇНА – СВІТ: ДІАЛОГ КУЛЬТУР»** (До 300-річчя з дня народження Г. Сковороди), 23 листопада. – Дніпро: ДВНЗ УДХТУ. – 2022. – 153 с.

Режим доступу: https://udhtu.edu.ua/vseukrayinska-internet-konferencziya-ukrayina-svit-dialog-kultur-2022

В збірнику надані тези доповідей Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених **«УКРАЇНА – СВІТ: ДІАЛОГ КУЛЬТУР»** (До 300 – річчя з дня народження Г. Сковороди) присвяченої умовам і шляхам формування культурної ідентичності, переосмисленню філософських ідей українського просвітителя-гуманіста Григорія Сковороди в сучасних умовах, національним звичаям та баченню актуальних проблем в сучасних міжнародних відносинах, діджиталізації – як можливостям для діалогу, бізнесу в умовах глобалізації.

Збірник розрахований для використання науковими співробітниками, аспірантами, студентами спеціальностей гуманітарного профілю.

УДК 130.2(06)

ISBN 978-617-7478-61-3 © ДВНЗ УДХТУ

НАШІ УЧАСНИКИ

ЗМІСТ

Секція 1 Г. СКОВОРОДА – ДО 300-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СОКРАТА 9
Г. СКОВОРОДА ЯК УКРАЇНСЬКИЙ СОКРАТ
Чупрінка К., Чичков А. Г……..11
Г. С. СКОВОРОДА – УКРАЇНСЬКИЙ ПРОСВІТИТЕЛЬ-ГУМАНІСТ
(До 300-річчя з дня народження)
Біловоденко Є. К. 12
ЛЮДИНА У ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ САВИЧА СКОВОРОДИ
Башмаков М. А. 14
ВПЛИВ ПОГЛЯДІВ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ
Приходько К. С. 15
«ЩАСЛИВИЙ ТОЙ, ХТО ПОЄДНАВ СВОЮ УЛЮБЛЕНУ ПРАЦЮ З СУСПІЛЬНОЮ КОРИСТЮ. ЦЕ І Є ІСТИННЕ ЖИТТЯ»
Бондаренко В. С. 17
ФІЛОСОФСЬКІ ІДЕЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ ЯК ПОШУК СЕНСУ СУЧАСНОГО БУТТЯ І РОЗДУМИ НАД МИНУЛИМ І СЬОГОДЕННЯМ
Гольдфарб М. В. 19
ДІАЛОГ МИНУЛОГО І СЬОГОДЕННЯ (філософські ідеї в сучасному світі як пошук сенсу буття)
Язовських Е. О., Башкеєва О. М. 21
ТВОРЧІСТЬ ЯК НАТХНЕННЯ
Поліщук Д. Г., Чичков А. Г. 23
ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ СТРАХУ (До питання про екзистенційну природу)
Приходько К. В. 25
ПРОБЛЕМИ ТА НАСЛІДКИ ДИТЯЧИХ ТРАВМ
Воробєй Є. О. 27
ЯК ЛЮДИНІ ПОКРАЩИТИ ПАМ'ЯТЬ?
Невірна С., Чичков А. Г. 29
ЧОМУ ЕМОЦІЇ МАЮТЬ ТАКИЙ ВПЛИВ НА ЖИТТЯ?
Нецвітаєва Н. Г., Чичков А. Г. 31
Секція 2 УМОВИ ТА ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ, НАЦІОНАЛЬНІ ЗВИЧАЇ, ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ 33
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
Боса А. О., Іщенко І. В. 35
НАЦІОНАЛЬНІ ТРАДИЦІЇ, ЇХ ВПЛИВ НА ЛЮДИНУ ТА СУЧАСНУ КУЛЬТУРУ
Холод М. Р. 37
ТРАДИЦІЇ НАРОДУ – ПЕРШООСНОВА ДУХОВНОГО ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ
Цимбал А. С. 40

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ, ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МУЗИКИ
Маланіна А.Р., Какуріна І. І. 42
ВИШИВАНКА ЧЕРЕЗ РОКИ
Лазоркіна А. К., Какуріна І. І. 44
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕКОРАТИВНО-ОРНАМЕНТАЛЬНИЙ НАРОДНИЙ ЖИВОПИС – НАДБАННЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУР
Глушко Б. С., Какуріна І. І. 46
ПЕТРИКІВСЬКИЙ РОЗПИС
Максименко Д. О. 48
МІФИ, ЛЕГЕНДИ – НОСІЇ ЦІННОСТЕЙ НАРОДУ
Шарапова К. В. 51
ЩО ТАКЕ ДОЛЯ? (ДІАЛОГ СУЧАСНОГО З МИНУЛИМ)
Душко А. А., Башкеєва О. М. 53
УМОВИ ТА ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ. НАЦІОНАЛЬНІ ЗВИЧАЇ, ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ
Смирнова В. Р. 55
«АНГЛОВАРВАРИЗАЦІЯ»: ЯК АНГЛІЙСЬКІ СЛОВА ВИТІСНЯЮТЬ УКРАЇНСЬКІ
Іванова І. Є., Башкеєва О. М. 57
ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОТИРІЧЧЯ
Благовісна О. А, Іщенко І. В. 60
«БІЛИЙ РУХ» НА КАТЕРИНОСЛАВЩИНІ (жовтень – грудень 1918 р.)
Speer Emilia, Борисов В. Л. 63
ІСТОРИЧНА СВІДОМІСТЬ, ЯК ФУНДАМЕНТ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ІДЕОЛОГІЇ
Демчук Т. П., Борисов В. Л. 64
Секція 3 СУБКУЛЬТУРИ В МІНЛИВОМУ СВІТІ 65
ОСОБЛИВОСТІ СУБКУЛЬТУР В МІНЛИВОМУ СВІТІ
Павлик Я. О., Іщенко І. В. 67
ФАНАТСЬКА ЛІТЕРАТУРА АБО «FANFIC» ЯК ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ НАПРЯМКІВ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
Заярна О. Ю. 69
МАСОВА КУЛЬТУРА: КІТЧ
Кокоткіна К., Какуріна І. І. 72
СУБКУЛЬТУРА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СПРИЙНЯТТЯ СВІТУ
Мудра В. Г., Іщенко І. В. 74
ВПЛИВ СПОРТУ НА МОДУ (ДО ІСТОРІЇ ПИТАННЯ)
Хміль В. С. 76
Секція 4 ЗАГАЛЬНІ РИСИ І НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА 79
УНІВЕРСИТЕТ У СУЧАСНИХ УМОВАХ: МІСІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ
Сапожников С. В., Теплицька А. О. 81

ЗАГАЛЬНІ РИСИ І НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА
Фурлет К. І. 83
ОСВІТНІЙ ТА НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ НА БЛАГО КРАЇНИ
Митрофанов І. О., Іщенко І. В. 86
ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: ПОШУК СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ
Багрій Г. В., Бажан С. П. 88
ЗАГАЛЬНІ РИСИ І НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА
Шевченко Н. О., Іщенко І. В. 90
Секція 5 АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН..... 93
ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ НАРОДІВ СВІТУ
Мінайченко С. А., Іщенко І. В. 95
FUNDAMENTALS OF CANADIAN POLICY-MAKING IN THE ARCTIC REGION
Gorb Alyona 97
ПОЯВА ТА ЕВОЛЮЦІЯ ЄВРОСКЕПТИЦИЗМУ ЯК ПОЛІТИЧНОГО ЯВИЩА
Борисенко А. О. 99
ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ В СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ
Гулега Д. І., Пермінов В. О. 101
ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ВПЛИВ США В СХІДНІЙ АЗІЇ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
Ляшенко Д. М., Іщенко І. В. 103
СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ: ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ
Філіппський Д. Д., Іщенко І. В 105
THE PROBLEM OF NATIONAL IDENTITY IN THE MODERN WORLD
Symonenko Daria 107
РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ДІАЛОЗІ КУЛЬТУР
Репа А. О., Іщенко І. В. 109
НАРКОТРАФІК ЯК ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА. СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ
Бєлоус Л. А. 111
ОСНОВНІ ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
Гулега Д. І., Пермінов В. О. 113
Секція 6 ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ І РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ КУЛЬТУР: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ДІАЛОГУ 115
CYBER WARS ЯК АСИМЕТРИЧНА ЗАГРОЗА В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ: КІБЕРЯДЕРНА БЕЗПЕКА
Борисенко А. О. 117
ЦИФРОВЕ МИСТЕЦТВО У СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ
Семенюта К. О., Какуріна І. І. 120

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ І РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ КУЛЬТУР: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ДІАЛОГУ
Малкін Р. В., Іщенко І. В. 122
NFT, ЯК НОВИЙ МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ КРАЇНАМИ
Барбашин А. Д., Пермінов В. О. 124
ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ – ІНСТРУМЕНТ ЙОГО РОЗВИТКУ
Шапка І. В., Яшкіна Н. В. 126
ЕФЕКТ МАНДЕЛИ: ІСТОРІЯ ФЕНОМЕНА КОЛЕКТИВНИХ ХИБНИХ СПОГАДІВ ЧАСІВ ІНТЕРНЕТУ
Мітіна С. Д. 128
Секція 7 БІЗНЕС В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРЕВАГИ, ПЕРСПЕКТИВИ ДІАЛОГУ 131
ПАБЛІК РІЛЕЙШНЗ (PR) В СИСТЕМІ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ
Авдієнко В. А. 133
БІЗНЕС В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРЕВАГИ, ПЕРСПЕКТИВИ ДІАЛОГУ
Котов І. Д., Іщенко І. В. 135
МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ
Займак М. А., Скрипник О. В. 137
МОДЕЛІ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПІД ЧАС РЕЦЕСІЇ НА СВІТОВИХ ФІНАНСОВИХ РИНКАХ
Кучугурний В. Ю., Федорова Н. Є. 138
СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО – ЦЕ БІЗНЕС? ЯК МОЛОДОМУ МИТЦЮ ЗАРОБИТИ НА ВЛАСНИХ ТВОРАХ?
Фурдак В. О., Башкеєва О. М. 140
ЛЮДСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ
Горб А. С., Іщенко І. В. 142
РОЛЬ ФРАНЧАЙЗИНГУ ДЛЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ
Лесюк А. Г., Оскома О. В. 144
ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАЦІЙ В МЕНЕДЖМЕНТІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ
Рябцева О. Є. 146
ПРОЄКТНО-ОРІЄНТОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФОРМА ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ
Конащук В. Л. 147
ОЦІНКА РИЗИКІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА
Мисочка Т. А., Іванова М. В. 149
ЦІННОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНОГО МАРКЕТИНГУ ПРИ ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
Чернишева О. М., Радін В. М. 151
ІМЕННИЙ ВКАЗІВНИК 152

Шановні колеги! Друзі!

Щиро вітаємо Вас на Всеукраїнській науковій інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Україна − світ: діалог культур», присвяченій 300-річчю від дня народження Григорія Савича Сковороди – видатної для України людини. Дякуємо за проявлені увагу і інтерес до нашої щорічної конференції. Наша конференція не випадково відбувається у Міжнародний день філософії. І зараз в різних містах нашої країни вшановують пам'ять українського Сократа як філософа, письменника, поета.

Глобальні виклики XXI століття змінили спосіб нашого життя й спілкування. Але ми впевнені, що саме діалог є найбільш ефективним методом для подолання економічних та соціокультурних наслідків будь-яких соціальних катаклізмів. Діалог культур є взаємодія і форма співіснування людства у XXI столітті. Культура як підстава діалогу передбачає певне внутрішнє занепокоєння цивілізації, звернення до майбутніх поколінь, звернення до всіх, хто чує, сполучається з найважливішими питаннями буття. Саме таке ставлення до культури ми знаходимо в творах Г.С. Сковороди.

Григорій Сковорода – був просвітителем, який розглядав традиції, знання, здатність до філософського узагальнення як фундамент розвитку національної культури.

Пам'ять про філософа − продовження його справи. Сподіваюся, наш скромний внесок, пов'язаний із осмисленням традицій української культури, аналізом її розвитку у європейському контексті виявиться повним для учасників нашого діалогу та затребуваним читачами нашої збірки.

Завідувач кафедри Філософії та українознавства

Анатолій ЧИЧКОВ

Секція 1

Г. СКОВОРОДА – ДО 300-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СОКРАТА

Г. СКОВОРОДА ЯК УКРАЇНСЬКИЙ СОКРАТ

Чупрінка К., Чичков А. Г.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
katacuprinka@gmail.com

Григорій Савич Сковорода (1722 – 1794) є видатною людиною як для України, так і в Європейському вимірі. Випускник Києво-Могилянської Академії, на той час найкращого у Східній Європі навчального релігійно-гуманітарного закладу освіти, знавець і фахівець у релігієзнавстві, філософії, лінгвістиці, поетиці, педагогіці та ін. У 1745р. по 1750р. у складі російської місії Сковорода виїжджав за кордон і мандрував Угорщиною, Словаччиною, Польщею, відвідав Братиславу, Відень, Будапешт; бував в університетах, слухав лекції знаменитих професорів, працював у бібліотеках. Після завершення навчання в Академії викладав в Переяславі поетику, працював домашнім вчителем, викладав в Харківському колегіумі, після чого вже до самої смерті був мандрівним філософом. Мандрівний спосіб життя досить гармонійно поєднувався зі специфічним стилем творчості, який цілком відповідав бароковій тогочасній культурі.

У своїх творах Сковорода активно досліджує філософію життя, моральні проблеми, ставить проблему людського щастя. Хто хоче бути. щасливим, той насамперед повинен пізнати самого себе, тобто внутрішню сутність, свою духовність, своє серце. Людина, яка не пізнала себе, не може обрати відповідно до своєї природи сферу діяльності, отже не може бути щасливою. Якщо людина хоче бути щасливою, то праця, якою вона займається, має бути солодкою. Але це можливо лише тоді, коли вона відповідає єству людини, є сродною. Правда, багато хто цього не розуміє й займається тим, чим їм не варто займатися. Це веде до нещастя. У «Алфавіті світі» Г.Сковорода вказує на чинники, які гублять людей:

«Найперший ґанок та передухіддя, що веде до пагуби, і найперша навичка, наче буквар, що вчить нас бути противною Богові, є така: А. Входити у неспоріднену стать; Б. Мати посаду, супротивну природі. В. Вчитися тому, до чого не зроджений. Г. Дружити з тими, до яких не є народжений. Ці доріжки питомий для нещастя шлях».

Головним в людині є не пізнавальні здібності, а емоційно-вольова сутність людського духу – «серце» людини. Звідси вимога – «пізнай себе». І саме людину робить своїм головним предметом дослідження видатний український Сократ, як в свій час античний Сократ від натурфілософії звернувся до людини та моральної філософії. Саме людина є ключом від всіх таємниць природи і суспільства. Філософія повинна стати знаряддям у розв'язанні суспільно-практичних завдань, окреслити шляхи досягнення щастя. Г.Сковорода як один з перших провісників гуманізму започаткував в історії української філософії так звану філософію серця.

Г. С. СКОВОРОДА – УКРАЇНСЬКИЙ ПРОСВІТИТЕЛЬ-ГУМАНІСТ
(До 300-річчя з дня народження)

Біловоденко Є. К.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
bilovodenko21@gmail.com

Григорій Савич Сковорода – відомий мандрівний філософ, містик, богослов, поет, педагог. Його часто не без причини називають «Український Сократ», і це не дивно, адже навіть на його могилі викарбовувано: «Світ ловив мене, та не спіймав». Говорячи про нього, можливо сказати, що це людина, яка усе життя працювала над собою, практично без відпочинку, є факт того, що на повноцінний відпочинок та сон, Григорій Савич витрачав не більше, ніж 4 години, старався вставати разом із сходом сонця. Все це говорить про нього, як про людину трудящу, яка отримувала задоволення від своєї праці. Про це говорить голослівно одна з його цитат: ”Щасливий той, хто поєднав свою улюблену працю з суспільною користю. Це і є істинне життя”.

Зважаючи на все це, можна було б подумати, що український філософ був з родини статусної, але ні, народився Сковорода 3 грудня 1772 року в сім’ї малоземельного козака. Сава Сковорода, його батько, відразу сказав: «До господарської роботи непридатний…», тому він і вирішив зробити для сина іншу долю. Початкову освіту отримав у сільській школі, після цього у Київській Академії, мав гарний музикальний слух – співав у Петербурзькій царській хоровій капелі, відмітився у виступах. Після того, як Сковорода вивчився, працював у Переяславському колегіумі, викладачем поетики і етики в аналогічному Харківському навчальному закладі. Цікаві причини його звільнення: завжди його виганяли через те, що він не прийняв «сухих» догм і правил, а намагався завжди привнести свої, новаторські ідеї. Сковорода хотів бути не просто викладачем, а хотів бути завжди живою людиною, яка не просто читає з листка лекції, а привносить, щось своє, оригінальне. Після того, як у 1769 році його звільнили з Харківського колегіума, Григорій Сковорода 30 років блукав містами і селами Лівобережної України, саме за цей період життя його і прозвали «мандрівний філософ». У цей час він поширює свої погляди, цінності на людей, яких зустрічає; були випадки, коли він міг безоплатно навчити дитину з бідної, селянської родини грамоті. Сковорода був відомим інтелектуалом, знав декілька мов, вів листування на латині. Помер у селі Пан-Іванівці (нині вона названа Сковородинівкою), що на Харківщині.

Особливу увагу також привертають до себе і погляди українського філософа, які залишаються актуальними і в сьогоденні, в епоху інформаційних технологій. Найголовнішу увагу приділяв Сковорода людині та її суті, суспільству та його поступу. Сковорода розумів світ так, що людина має внутрішній і зовнішній світ; внутрішню сторону людей він називав «тілом духовним», а зовнішню – «тілесність». Він був прихильником соціальної рівності між людьми, незалежно від їх соціального становища, вважав волю найвищим досягненням людини. Мав своє уявлення і про майбутнє суспільство. Так, на його думку, суспільство майбутнього він уявляв «горнєй республікой»; основна ідея республіки будувалася на соціальній рівності та братерстві. Шлях до цих ідей Григорій Савич бачив у прагненні людини до самопізнання. Саме за допомогою розуму і внутрішнього чуття, на його думку, людина здатна пізнати себе як особу. Сам Сковорода вживав термін «сродній труд», ідея полягала у перетворенні праці з тяжкої муки на найвищу насолоду людини. Праця по сродності – це джерело і запорука всенародного щастя, основа процвітання суспільства. Реалізацію своїх ідей він бачив не в активній боротьбі, а в уникненні зла; під злом філософ розумів такі погані речі, як: прагнення до збагачення, паразитизм і хижацтво панівної верхівки суспільства. Антиподом до зла у українського філософа виступало прекрасне. Під прекрасним розуміється усе, що корисне і потрібне людині. Цікавою була його позиція щодо мистецтва, поезії, музики. Філософ вважав, що вони мають слугувати самопізнанню, а не бути самоціллю.

Отже, ми можемо зробити висновок, що Григорій Савич Сковорода – це дійсно монумент української філософії, який зробив багато для розвитку цієї науки, виклав свої постулати, займався просвітницькою діяльністю – знайомив зі своїми ідеями усі верстви населення. Завершити можна цитатою Сковороди про життя: «Взглянь на род человеческий. Он ведь есть книга, книга же черная, содержащая беду всякого рода, аки волны, восстающия непрестанно на море. Читай ее всегда и поучайся, купно же будто из высокия гавани на беснующийся океан взирай и забавляйся».

ЛЮДИНА У ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ САВИЧА СКОВОРОДИ

Башмаков М. А.

ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки»,
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Кам'янське
masosnova@gmail.com

Григорій Савич Сковорода – всесвітньо відомий український геній, філософ, байкар, просвітитель, письменник, поет, педагог, який жив, як мислив. М. Жулинський справедливо зазначив: «Г. Сковорода, мов та Діва Божа, – істина, хто в убогості творив промисел Божий – продовжував рід людський, примножував для власної вигоди чесною працею добро».

Актуальність робіт Григорія Савича в сучасному контексті пояснюється тим, що на вершині його наукової і літературної діяльності стоїть людина. Педагог від Бога говорив: «Нам не добре від того, що ми знаємо багато зайвого, а не знаємо найпотрібнішого: самих себе. Не знаємо того, хто живе в нас. Якби ми знали і пам'ятали те, що живе в кожному з нас, то життя наше було б зовсім інше». Важко з ним не погодитись. Тільки пізнавши себе, зрозумівши власні потреби і, визначившись із своїми бажаннями, людина самостійно може вирішити, що для неї першочергове, а що не має значення.

Григорій Сковорода – непересічне явище української культури, важливий складник і чинник української національної ідентичності. Проте творчість і саме життя Г. С. Сковороди – це насамперед філософія, філософія українського персоналізму. Хоча щодо його спадщини визначень може бути й набагато більше: він родоначальник і філософії серця, і філософії людини, і філософії життя. Необхідно зазначити, що Сковорода не зводив філософію до життя, а підносив життя до філософії.

Філософ-гуманіст у своїх афоризмах вчить на власному прикладі як залишатись людиною за будь-яких обставин: «Любов виникає з любові: коли хочу, щоб мене любили, сам перший люблю». На жаль, сучасні реалії України говорять про те, що дехто забув як важливо цінувати власне і чуже людське життя. Любов до інших людей відрізняє нас від тварин, дає змогу насолодитись мирним життям.

Отже, можна з впевненістю стверджувати, що спадщина Г. С. Сковороди досить актуальна для гармонійного процесу розвитку і становлення нової української молоді. Адже, знайомлячись з нею, сучасники зможуть знайти відповіді на будь-які запитання, що виникають у реаліях сьогодення. Його вчення є зразковим для багатьох поколінь.

ВПЛИВ ПОГЛЯДІВ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Приходько К. С.

ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки»,
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Кам'янське
karinaprihodko72@gmail.com

Серед корифеїв вітчизняної наукової думки з проблеми підготовки вчителя та розвитку його педагогічної майстерності помітне місце належить поету, філософу, гуманісту і просвітнику Григорію Савичу Сковороді.

Основним проблемам педагогічної спадщини Григорія Сковороди, значенню його ідей про освіту, виховання і навчання присвячені праці Г. Гребенної, Г. Костюка, В. Коцур, С. Литвинова, Р. Множинської, Я. Стратія, І. Табачникова, Д. Тетериної-Блохин, В. Хомич.

Григорій Савич один із перших в українській педагогіці звернув увагу на особистість учителя, висунув вимоги до його професіоналізму. На думку М.Демкова, за мірою поваги, якою користувався Г. Сковорода, його можна було назвати «мандрівним університетом і академією тодішніх українських поміщиків».

Філософські ідеї Г. Сковороди про сутність, завдання і значення педагогічної праці ґрунтуються на принципах народності, в основі яких – мудрість народу, традиції народної педагогіки, національна самобутність українського етносу. Саме з цих позицій він розглядає вчителя як носія народних цінностей, духовно-моральної культури, високої гуманності та людинолюбства. Учитель має бути із середовища українського народу. Українському народу повинно бути привите своє, рідне, виховання. Тому педагог різко виступає проти залучення до навчально-виховного процесу іноземних учителів, відстоює національну систему виховання. Просвітник переконаний, що учителю належить бути серед народу, тому що освіта повинна бути народною. Обов'язок учителя поєднувати себе з народом. На думку філософа, істинний учитель має бути наділений такими чеснотами, як повага до людської особистості, щиросердність, скромність, стриманість, працьовитість, безкорисливість, принциповість, безмежна відданість своєму народу та Батьківщині. Своїм аскетичним життям, самовідданою працею Г. Сковорода подав приклад вірності народу, показав, яким має бути справжній народний учитель.

Як педагог-гуманіст Г. Сковорода виступає за народну школу, в якій би учні здобували життєво важливі і корисні знання. Філософ відстоює принципи систематичності, доступності і послідовності у навчанні: «Немає

години, не придатної для занять корисними науками, і хто помірно, але постійно вивчає предмети, корисні як у цьому, так і в майбутньому житті, тому навчання – не труд, а втіха» [2, с. 227].

Високо шануючи працю вчителя, Г. Сковорода водночас ставиться до нього досить вимогливо: учитель – це людина глибокого розуму, високої моралі, єдності слова і справи. Тому учителеві він радив: «Довго сам навчайся, коли хочеш учити інших. В усіх науках та мистецтвах плодом є правильна практика» [1, с. 442]. Важливою якістю вчителя, на думку просвітника, є педагогічна майстерність, професійне вміння успішно організувати навчально-виховний процес, спрямувати його на всебічний розвиток та вдосконалення особистості. Г. Сковорода вбачав це у тому, щоб своєчасно розкрити внутрішній світ дитини і спрямувати її діяльність на правильний шлях.

Сенсом життя людини, шляхом до її щастя Г. Сковорода вважав самопізнання: «від пізнання себе самого входить у душу світло відання Божого, а з ним шлях мирний щастя» [1, с. 415]. Самопізнання – складний процес, який вимагає від учителя значних зусиль, невпинної кропіткої праці над собою. Філософ наголошує, що у процесі самопізнання людина розкриває саму себе, усвідомлює й оцінює власні дії, психічний стан. «Кожен повинен пізнати себе, тобто свою природу, чого вона шукає, куди веде, і за нею йти без всякого взагалі насильства, а й з найглибшою покорою» [2, с. 220]. Набуті у процесі самопізнання знання і вміння є важливою умовою творчого вирішення педагогічних завдань, є підґрунтям удосконалення професійної майстерності вчителя. Педагог, який пізнав себе, свою душу, краще зрозуміє вчинки своїх учнів, їх мотиви і прагнення, допоможе учневі усвідомити себе як особистість, знайти шляхи досягнення важливих життєвих цілей.

Отже, філософ відстоює принципи народності, систематичності, доступності і послідовності у навчанні. Основою педагогічної майстерності вчителя, на думку Г. Сковороди, є неперервна освіта впродовж життя завдяки самоосвіті, самопізнанню, самовдосконаленню, саморозвитку.

Список використаних джерел:

1. Сковорода Г. С. Твори: У 2 т. К. : ТОВ «Видавництво «Обереги»», 2005. Т.1. 528 с.

2. Сковорода Г. С. Твори: У 2 т. К. : ТОВ «Видавництво «Обереги»», 2005. Т.2. 479 с.

«ЩАСЛИВИЙ ТОЙ, ХТО ПОЄДНАВ СВОЮ УЛЮБЛЕНУ ПРАЦЮ З СУСПІЛЬНОЮ КОРИСТЮ. ЦЕ І Є ІСТИННЕ ЖИТТЯ»

Бондаренко В. С.

ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки»,
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Кам'янське
masosnova@gmail.com

3 грудня виповнюється 298 років від дня народження українського філософа, просвітителя-гуманіста, філософа, поета, а багато хто додає: і містика – Григорія Сковороди. Пам'ятник Сковороді на Подолі є особливим місцем у Києві, туди часто приходять, щоб «погомоніти зі Савичем», «запитати у Варсави (сина Сави, біблійне – ред.)», «набратися сили», а сьогодні – щоб привітати.

Крізь призму проблематики українського філософського мислення у дослідженні висвітлено позицію Григорія Сковороди, яка ґрунтується на з'ясуванні специфіки конкретної людської особистості та зосереджується на внутрішньому світі людини, світі «душі» і «серця». У Г. Сковороди «філософія серця» є ствердженням нового підходу до розуміння людини, сенсу її буття і призначення у світі.

Обґрунтовано, що характерною особливістю філософської системи Г. Сковороди є об'єднання людини і світу. У філософському вимірі це означає створення цілісної філософії, яка інтегрує етику, онтологію, філософську мудрість і моральну поведінку. Наскрізним є звернення Г. Сковороди до «голосу серця», що підтверджує початок формування його людиноцентризму на ниві національного ґрунту та виступає альтернативою раціоналістично-об'єктивістському методу саме у відстоюванні принципової важливості, першорядності індивідуально-особистісної і культурно-багатоголосої унікальності людського буття.

Найважливішою з усіх наук Г. Сковорода вважав науку про людину та її щастя. Філософ був міцно пов'язаний з життям свого народу, відбивав у своїй творчості інтереси широких народних мас, виявляв глибокий і постійний інтерес до корінних соціальних проблем своєї епохи. Роздуми Г.Сковороди мають релігійно-філософський характер. Вони спираються на головні християнсько-світоглядні категорії: любов, віру, щастя, смерть. Філософ шукає відповідь на питання, ким є людина, який зміст її життя, які основні грані людської діяльності. Григорій Савич шанував людину праці й через всі свої твори проніс ідею праці як найвищої моральної чесноти людини. Справжнє щастя, наголошував він, полягає не в багатстві або плотській насолоді, не в марній славі або честолюбстві, а в розумному

задоволенні матеріальних і духовних потреб, у душевному спокої, в корисній праці, в гармонійному поєднанні того, що задовольняє внутрішні духовні вимоги людини, і того, що служить інтересам загалу.

За життя мислителя жодна з його праць не була надрукована. Твори Г. Сковороди передавались усно, розповсюджувались у рукописах, їх читали, ними захоплювались, вони обговорювались в інтелігентських колах і в селянських родинах. У своїх філософських діалогах Григорій Сковорода зазначав, що найперше людина має «пізнати себе», зрозуміти, що для неї є її «сродним», усвідомити, що вона є частиною чогось вищого і всеосяжного, і жити, роблячи добрі справи. Через пізнання самої себе, за Сковородою, людина може пізнати сутність усього сущого.

Отже, за Г. С. Сковородою, «саме це й означає бути щасливим, пізнати себе, тобто свою природу, взятися за свою долю й бути зі сродною собі частиною всеосяжного промислу».

ФІЛОСОФСЬКІ ІДЕЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ ЯК ПОШУК СЕНСУ СУЧАСНОГО БУТТЯ І РОЗДУМИ НАД МИНУЛИМ І СЬОГОДЕННЯМ

Гольдфарб М. В.

ДВНЗ «Українській державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
maryasha.goldfarb@gmail.com

З давніх давен людей хвилюють багато питань, які стосуються існування у світі. І я впевнена, що кожен з нас міркував про наступні теми. Наприклад: в чому полягає сенс життя, яка мета у житті людини, яке місце і призначення людини в цьому світі , що ж таке навколишній світ, матеріальне чи все ж таки духовне лежить в основі всього існуючого? Безперечно, що це далеко не всі питання ,які хвилювали людей у минулому, хвилюють зараз і будуть хвилювати у майбутньому, бо це природа людини-вивчати все, що нас оточує, а окрім цього ставити під сумнів вже, як нам здається, вивчені поняття. Звісно, що однозначно на вище запропоновані запитання і досі жоден з нас не зміг відповісти однозначно і безперечно. Але, як і в стародавні часи, так і зараз є люди, які не тільки цікавляться цими питаннями, а й досконало вивчають ці теми і намагаються знайти відповіді. І, на мою думку, це чудово, бо як ми перейняли у спадок знання від наших попередників, так і нам буде, що передати нащадкам, окрім війн та екологічної катастрофи.

Філософія –єдина з наук пояснює, що таке буття, яка його природа, співвідношення матеріального та духовного. Наприклад, Григорій Саввович Сковорода казав: «Філософія, чи любомудріє-спрямовує все коло справ своїх на той кінець, щоб дати життя духу нашому, шляхетність серцю, світлість думкам, яко главі усього.»

Як відомо, наше життя, як спіраль або як гвинтові сходи. На кожному новому витку повторюється вже те, що було раніше. Безперечно, що ситуації, які відбуваються-еволюціонують разом із навколишнім світом та людьми, але суть залишається однаковою. До чого я веду? До того, що потрібно вчитися на помилках попередніх поколінь, аналізувати ситуації та події, які вже відбулися та користуватися вже набутими знаннями і вдосконалювати їх.

У кожного з нас стосовно будь-яких ситуацій є своя думка, яка відрізняється від міркувань інших людей. І це цілком нормально, бо кожен з нас – особистість. Тобто усвідомлює свої якості, свою унікальність, свої вади та переваги. Саме тому ідеї та теорії різних філософів відрізняються

одна від одної. В цей час, кожна з теорій має як своїх прихильників, так і противників.

Прикладом може стати одвічна дискусія між людьми, які займаються езотерикою і духовно розвиваються та людьми, які скептично відносяться до цього, заперечують тонкий духовний світ і довіряють лише точним наукам. Ця суперечка мала місце у минулому та викликає суперечки і наразі. Скажімо, схоластика вважала, що за допомогою розуму Бога пізнати неможливо, людина повинна повністю використати можливості розуму, оскільки він здатний привести до межі, з якої відкривається сфера Бога, а містика вважала, що розумування тільки шкодить християнському благочестю. Тобто, завжди люди не мають однозначної думки стосовно будь чого. Особисто я не бачу сенсу нав'язувати свої погляди іншим, бо кожен з нас має свою думку, і це не означає, що інші не праві тільки через те, що не підтримують твого ставлення до певної ситуації. І це не тільки у даному випадку. Як казав Сократ: «Discussio mater veritas est» (У суперечці народжується істина). Цей вираз вірний у тому сенсі, що коли люди обговорюють якесь питання, можна почути різні точки зору, розглянути питання з різних боків, а не тільки зі своєї сторони, але це так тільки в тому випадку, коли люди готові до того, щоб обговорити ситуацію і знайти компроміс. Але людство сперечається навіть і стосовно цього виразу про суперечку. Наприклад, Рене Декарт говорив: « Ніщо так не затіняє істину як суперечка», а Девід Юм казав, що: «У суперечці перемагають не бійці, а трубачі». Я вважаю, що справа у пошуку баланса, але не варто вдаватися в крайнощі.

Підсумуємо: філософія з роками не втрачає своєї актуальності, а навпаки розвивається. Допомагала суспільству у минулому, допомагає в сьогоденні та обов'язково буде мати місце у майбутньому. Роки йдуть, а суперечки стосовно різних філософських поглядів мають своє місце, і як ми вирішили, що це добре, якщо в міру. Окрім цього, потрібно не забувати, що життя як і мода-циклічні, і майже все що нас хвилює вже колись було і буде у майбутньому. Отже, як казав Кобзар : «Борітеся-поборете!» Тому будемо сподіватися, що нашим нащадкам буде в чому взяти з нас приклад.

ДІАЛОГ МИНУЛОГО І СЬОГОДЕННЯ
(філософські ідеї в сучасному світі як пошук сенсу буття)

Язовських Е. О., Башкеєва О. М
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»
Україна, Дніпро
erika.yazovskih05@gmail.com

У наш час картина розуміння Всесвіту не набуває такої чинності, як наявність свободи, творчості, осмислення, спонтанності, відтворення бажань через філософський напрям. Саме напрямок філософії є для нас усіх головним чинником та стержнем для самовдосконалення себе, роздумів, світогляду, відображень почуттів та відносин і ставлення самого себе до Всесвіту. Це не просто є розумінням, це є знання, які надалі роблять нас сильнішими. Саме через заклопотаність буденністю, власними інтересами, проблеми та хвороби людина відкладає питання буття у довгий ящик, але чи насправді це таке таємниче питання? Я гадаю, що ні, тільки тоді, коли відбувається у кожного в житті переосмислення власних моральних цінностей, тоді кожний розуміє що це не є метою, це є сенс, це є знання.

Кожна людина, коли у неї є проблеми, тоді вона розуміє, що вона «впала в яму», коли вона не має змоги для того, щоб піднятися вище, для того, щоб зрозуміти, для чого вона була створена на цій планеті, для чого у неї є знання, навіщо вона вміє чути, відчувати, розуміти – тоді вона вдається до варіанту осмислення себе, своєї особистості, свого буття, свого характеру. Кожен вважає, що він є головним на цій землі, у кожного з нас є своє завдання на землі і кожен починає копати кудись глибше для того, щоб зрозуміти, а що дійсно за тією матерією мене, за тією стінкою, що я з себе уявляю, яке у мене коріння, для чого я був створений на цій планеті. Напевно найпростішим і найочевиднішим рішенням людини є: почитати в інтернеті якісь книжки, послухати психологів, почитати, що в ті часи ще писали філософи і як трактували це значення.

Те, що було в минулому – воно дає свій початок і сьогодні, те, що робили, те, що було сказано в минулому або ж те, що було зафіксовано в минулому – воно є початком і поштовхом для інших сьогодні. Воно допоможе сьогодні людині зробити правильний вибір, життя завжди дає шанс людині для того, щоб впоратися, для того, щоб переосмислити, для того, щоб зробити щось краще і на вищому рівні, ніж було. Кожен має можливість і здатність подумати, що він зробив не так, кожен може обернутися назад і подумати, чи вартували ті вчинки тоді тієї оцінки та віддачі що він має зараз. Найголовніше те, що люди стали вже майже

богами. Вони вже реально можуть перетворювати дійсність, вони набули феноменальної могутності. Але це безвідповідальні боги, які не знають чого вони насправді хочуть та не усвідомлюють наслідки своїх дій. Кожен із нас мимоволі виходить із особливостей того культурного регіону, в якому відбулося його становлення. Це неможливо викорчувати з глибин Я.

Інша річ, що треба бути відкритим до проявів інших культур. Можливо, у цьому – найважливіша складова реалізації сенсу життя сучасної людини. Шукання істини і сенсу протиставив повсякденності, безглуздої дійсності. Справжній сенс життя – у гармонії тілесного, душевного та духовного її вимірів. Така гармонія є чимось більшим, ніж життя. Саме це, саме у наш час головна ідея буття набуває ідеалістичний характер. Уявляючи майбутнє, ми все ж таки повертаємось до минулого, щоб мати новий рівень буття.

Побудова моделей майбутнього дуже важлива для сучасної цивілізації і філософія може дуже суттєво вплинути на подальший розвиток людства, якщо використає сучасний науковий потенціал та зможе «побачити» перспективу розвитку людини. Крім того, намагаючись побудувати траєкторію розвитку подій, ми помічаємо та починаємо краще розуміти сучасні проблеми та особливості, які притаманні нашому часу; починаємо краще розуміти наслідки тих рішень, технологій, відкриттів та подій, які відбуваються зараз. Тому зараз, коли людство вже досить близько підійшло до тієї межі, коли воно може зазнати глобальних змін та перетворень, перейти на новий рівень існування або взагалі зникнути, роздуми про перспективи нашої цивілізації набувають особливої актуальності. Філософія зараз має унікальну можливість об’єднати дані багатьох наук, проаналізувати та осмислити їх надбання, виявити протиріччя та проблеми, які виникають під час зіткнення інтересів науки, технології та людини, та побудувати моделі розвитку людства і подолання криз майбутнього.

У собі філософія заклала головне, що буття прирівнюється до поняття “світ”. Тобто об’єктивно головним та ідейним є, як пошук сенсу буття це реальність, яку людина сприймає та досьогодні відтворює для себе. Для того, щоб створити сьогодення, ми самостворювалися в минулому, ми приклали чимало зусиль, щоб бути задоволеним та отримати все, чого бажали, все, що хотіли відчути.

ТВОРЧІСТЬ ЯК НАТХНЕННЯ

Поліщук Д. Г., Чичков А. Г.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
xxxxx@ukr.net

Зазвичай творчість пов’язують із музикою, дослідженням, танцями, живописом, скульптурою тощо. Але на мою думку до творчого процесу можна віднести все, що кожен з нас робить з радістю та натхненням.

Кожен з нас може бути творчою людиною, головне зрозуміти, що найбільше подобається робити, що приносить задоволення, а також захоплює інших людей. Дуже важливо навчитися слухати себе та реалізовувати свої таланти, займатися творчістю.

Творчість має бути пов’язана з умовностями, вона має давати можливість самореалізації. Наприклад, сьогодні дуже поширене правопівкульне малювання, воно дає можливість відобразити світ, як ми його бачимо, без спеціальної освіти, без дотримання правил світлотіні та перспективи. Правопівкульне малювання дає свободу творчості. У результаті людина може намалювати свій настрій чи переживання, відчуваючи у своїй радісті самовираження. Казимир Малевич не вступив до художнього училища, хоч не раз намагався, але всім нам він відомий саме як автор картини «Чорний квадрат». Що він зробив? Він відбив свій стан душі!

Творчі люди прикрашають світ своїми інтелектуальними та ручними винаходами. У всі часи була популярною поезія, художні твори мистецтва, блискучі музичні шедеври, чудова праця народних умільців та майстри декоративно-прикладного творчості. Люди, які мають досвід у рукоділлі, створюють гарні речі: займаються в’язанням, вишивкою,

бісероплетінням, різьбленням по дереву, розписом посуду та іграшок тощо.

Хочу конкретніше розглянути напрямок творчості – живопис. Вочевидь, що її основа – це зображення того, що реально існує у світі предметів. Людина наділена здатністю зору, з її допомогою вона, в основному, і пізнає навколишній світ – одним із способів служать такі зображення (живопис). Ми копіюємо предмети, до яких так чи інакше ставимося.

Так наприклад: продукти харчування та пов'язані з ними предмети служать підтримці нашого життя – відразу згадуються натюрморти; нам приємні картини природи, оскільки тісно пов'язані з природою – тому існують пейзажі; в нашому житті величезну роль відіграють інші люди, і тому ми малюємо портрети близьких людей.

Можна передавати за допомогою живопису і складніші думки та ідеї.

Як розвинути творчі здібності?

− Стати незалежним. Залежна людина не почувається вільно, а значить – не може вільно мислити.

− Думати Щодня, витрачати хоча б якийсь час на роздуми. ...

− Знайти творче заняття до душі. ...

− Вчіти мови ...

− Мріяти і йти за своєю мрією.

Творчість у тому чи іншому вигляді – необхідна діяльність для будь-якої людини: для розвитку, для самовдосконалення, для самовираження, для гідності як людини. Ця діяльність для людини стає процесом, за твори якої душа людини відповідає. Тому завжди важливо думати, що й навіщо твориш, контролювати стан, у якому збираєшся творити, тому що в натхненних творах є завжди частинка своєї душі.

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ СТРАХУ
(До питання про екзистенційну природу)

Приходько К. В.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
karinaprihodko54@gmail.com

Ще з малечку ми щоденно пізнаємо світ, відкриваємо для себе незвичні речі, як нам здається, робимо перші кроки. Ці кроки є для особистості певним ризиком. Часто ризик асоціюється з позитивним результатом, точніше кажучи він є головною рушійною силою до нашої мети. Але тільки щось станеться погане, болюче то в нас виникає одна незвичайна емоція – страх.

Коли ми чуємо слово страх, ми його асоціюємо з небезпекою, зі станом тривоги, виділенням адреналіну. А яке походження страху, яка його природа? Є така думка, що страх був закладений на рівні молекул ДНК, а саме коли відбувався перехід від мисливців до збирачів, коли почалось усвідомлювання своїх інтелектуальних здібностей, коли ми перестали бути «здобиччю» або «жертвою» і стали найнебезпечнішими хижаками. Ця думка привела до сучасного пояснення терміну страх.

Страх – це емоція, яка виникає в ситуаціях загрози соціальному або біологічному існуванню індивідуума, що спрямоване на дійсну чи уявну небезпеку. Також це здатність індивідуума усвідомлювати недосконалість оточуючого його світу і соціуму. Г.Гегель називає страх «невіданою властивістю будь-якого буття». Слова видатного Гегеля знову повертають нас до поняття ризик, адже «невідану властивіть» ми прагнемо зрозуміти, а для цього треба той самий ризик.

Термін «ризик» походить від грецьких слів «ridsikon», «ridsa», що означає «стрімчак», «скеля». Мовознавці стверджують, що цей термін прийшов в нашу лексику з Південної Америки, там воно має значення небезпека на морі, бо коли рибалки виходили в море, вони могли не повернутися. В українській мові «ризик» означає «усвідомлення можливості небезпеки, сміливість, надія на позитивний результат», є в цього слова така особливість, що в нових тлумачних словниках немає чіткого визначення, як такого слова «ризик» чи навіть «ризикувати» з чим саме це пов’язано, невідомо. Навіть вчені стверджують, що проблема ризику виникла при дослідженні деяких філософських категорій, як от буття і небуття, свідомості, але навіть в світі філософії немає чіткого визначення даному поняттю. Найбільш зрозуміле і широке тлумачення терміну «ризикувати» можна знайти у словнику В. Даля, до якого

традиційно звертаються дослідники за тлумаченням тих чи інших слів. Страх означає пристрасть, боязкість, сильне побоювання, тривожний стан душі від переляку, від лиха, що загрожує, реального або уявного.

Тепер повністю зрозумівши ці поняття, можна сміливо стверджувати, що кожна невідомість провокує ризик, а він у свою чергу породжує страх. Тобто всі 3 слова: невідомість, страх, ризик, взаємопов'язані і доповнюють одне одного. В кожного із нас життя насичене різними ситуаціями, в яких нам потрібно робити вибір, який так чи інакше призводить до зміни нашого оточення та і життя в цілому.

Інколи ці рішення даються тяжко, оскільки не завжди наш вибір може призвести до позитивних результатів, як раз тут і проявляється страх вибору, і якщо особа переборе свій страх і не побоїться ризикнути, вона зможе вплинути навіть на негативний характер змін. Як саме боротися з самим страхом та страхом невідомості, залежить лише від нас самих, бо ми індивідуальності, і до кожного потрібний різний підхід, тобто те, що може допомогти одному для іншого буде просто рекомендацією. Для деяких страх і ризик є сенсом життя, таким людям подобається викид адреналіну організмом, і ніякі зміни чи то невідомість їх не лякають.

Отже, в житті наведені поняття взаємопов'язані так чи інакше, бо кожен день наповнений ними. Цього ми не помічаємо, бо заклопотані більш важливими справами, а згадуємо лише в певні моменти, на які і вплинули чи то страх, чи то ризик. Але їх існування одне без одного можливе, проте таких ситуацій небагато.

ПРОБЛЕМИ ТА НАСЛІДКИ ДИТЯЧИХ ТРАВМ

Воробєй Є. О.
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
lizavorobej6@gmail.com

Мабуть, важко знайти людину, яка не мала ніяких проблем в сім'ї з дитинства. Тим паче у сучасному світі. Проблема дитячого виховання та наслідкових травм стає дедалі ширше, аніж нам здається на перший погляд, та дуже стрімко розвивається у суспільстві. Мені особисто, неодноразово доводилося стикатися з новинами про батьків, які не знають, як правильно виховувати дітей. І якби ж то діло було тільки в емоційному вихованні. Але ж існують такі батьки, які виховують дітей в максимально жахливих умовах: антисанітарія, постійний стрес, голод, сварки чи алко- або наркозалежні співмешканці – погодьтеся, в таких умовах дуже важко виховати емоційно та психічно здорову людину. Перелічене стосується, на жаль, великої кількості населення, але це ще далеко не всі фактори, які впливають на дитину, унаслідок чого, в неї формується нездорова психіка та навіть різні хронічні захворювання у майбутньому.

Згідно зі статистикою, В Україні у 2020 році зафіксували понад 200 тисяч звернень про домашнє насильство. Приниження, емоційне або фізичне ігнорування, фізичне або сексуальне насилля з боку батьків чи інших оточуючих, присутність дитини при насиллі над матір'ю – жахливі умови, в яких НЕ може виховуватися дитина. Та й це ще далеко не все. Існують і такі дитячі травми, як: смерть батьків, жорстокість у соціумі, дитинство у мало забезпечених фінансами сім'ях, постійні сварки між батьками на очах дитини чи цькування її з боку однолітків.

Отже, зараз я спробую розкрити тему дитячих травм та їх наслідків у майбутньому, адже це безсумнівно важлива тема, на яку слід звернути увагу.

Почнемо з істини – пережиті в дитинстві людини стреси або травмуючі події дійсно формують нашу біологію, або, іншими словами, впливають на наше здоров'я у більш дорослому віці. Будь-який, навіть, як нам здається, незначний стрес стає основою нашого ставлення до інших людей, невдач із налагодженням стосунків чи вихованням власних дітей. «Хронічний негативний досвід змінює архітектуру мозку дитини, спотворюючи експресію генів, які контролюють викид гормонів стресу. Запускається гіперактивна стресова реакція на життя, яка зумовлює схильність до захворювань у дорослому віці. Дослідження ACE (дослідження, проведене американською організацією з підтримки здоров'я Kaiser Permanente та Центрами з контролю та профілактики

захворювань) показують, що 64% дорослих стикалися з негативним дитячим досвідом, а 40% стикалися з двома або більше видами перелічених травмуючих ситуацій».

На основі багатьох опитаних про власне дитинство людей, вчені зробили певні висновки підійшовши до даної проблеми з наукової точки зору. Негативний дитячий досвід впливає не тільки на поведінку людини у дорослому віці (те, як вона реагує на навколишне середовище, як поводиться у соціумі, як вирішує проблеми, з якими стикається), а й на ризик вникнення тяжких, хронічних або навіть онкологічних захворювань.

Безперечно, психологічну травму можна отримати не тільки в дитинстві. Поширені приклади травм у свідомому віці – напад, насильство, розлучення тощо. Страх повторення травми починає керувати вибором та життям людини. Її поведінка звужується до стійких сценаріїв, знижується якість життя, втрачається внутрішній спокій. За різними оцінками психологів, від 80 до 100% психосоматичних захворювань розвиваються саме через травму. Якщо дуже важко впоратися з вантажем цієї проблеми самостійно, ніколи не пізно звернутися до психолога, адже такі проблеми не слід залишати без уваги. Ні в якому разі не намагайтеся «заморозитися» чи переключитися, заганяючи травму ще глибше. Проблема не зникне сама по собі. Над цим треба працювати, бути «в контакті» з переживанням, виговоритись. Допомагати іншим. Часто така допомога дозволяє мобілізуватися, знайти сили для власного одужання. Дуже хочу відмітити одну книгу, яка підштовхнула мене на розгляд даної теми – це книга «Уламки дитячих травм» – Донна Джексон Наказава, яка була для мене особисто корисною. Можливо, саме вона зможе стати вашою першою сходинкою на шляху до кращого пізнаня себе та своєї глибокої проблеми, яку, докладаючи певних зусиль, неодмінно можна подолати.

Психологи часто рекомендують визнавати та називати свої емоції. Це дозволяє розтожнюватися з переживанням, подивитися на нього збоку. Викласти на папері біль та переживання – ще один не менш ефективний метод. Прописуючи власні відчуття, ми починаємо із ними працювати, стаючи суб’єктом, а чи не об’єктом. Такий самий ефект дає малювання своїх почуттів. Хай би як не було, але більшість з нас все ж мають неприємний досвід, пов’язаний з певними травмуючими подіями, та це зовсім не означає, що на цю проблему слід закривати очі. Не слід соромитися та ховати у собі всі ті неприємні спогади та емоції. Усі ми люди і здатні творити себе та інших. Ми – люди і на нас лежить майбутнє. Саме тому дуже важливо звертати увагу на свій стан, свої думки, відчуття та емоції. Ми здатні вирішувати різні проблеми і робити себе і своє життя кращим!

ЯК ЛЮДИНІ ПОКРАЩИТИ ПАМ'ЯТЬ?

Невірна С., Чичков А. Г.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
svetlana843975Gmail.com

Пам'ять є одним із найскладніших структур психіки. Її порушення тягне за собою розлад здібностей до пізнання, вміння міркувати, запам'ятовувати, приймати рішення та спілкуватися.

Зниження пам'яті та інших когнітивних показників може відбуватися з природних причин і носити тимчасовий характер – наприклад, внаслідок перевтоми. Мало хто скаржиться на забудькуватість з дитинства, але мозок, як і інші структури організму неминуче змінюється з віком. На жаль, не завжди вдається вчасно побачити межу між тим, коли розсіяність або вікове погіршення пам'яті залишаються в межах норми, а коли вони перетікають у патологічний стан. Людина може не відчувати відчутних труднощів у повсякденних справах, якість роботи і життя не повинно страждати. Коли це відбувається слід звертатися до спеціаліста (психіатр, невролог и нейропсихолог) для з'ясування діагнозу. Навіть якщо проблеми з пам'яттю викликані захворюванням при правильному лікуванні вони можуть бути оборотними.

Саме забудькуватість, порушення уваги приписують людям похилого віку. Проте, проблеми з пам'яттю виникають все частіше і у молодих. Причини цього явища різноманітні – від неправильного способу життя та перевтоми до серйозних порушень у роботі головного мозку та внутрішніх органів.

Необхідною умовою ефективного запам'ятовування, тренування та покращення пам'яті є дотримання певних правил.

Запам'ятовувати треба в доброму настрої й на «свіжу голову», коли ще не настала втома. Під час запам'ятовування не треба чергувати матеріал, близький за формою і змістом. Потрібно опрацьовувати інформацію для запам'ятовування, порівнюючи різні відомості, спираючись на асоціації (смислові й структурні), виокремлюючи опорні сигнали («вузлики на пам'ять»).

Потрібно творчо застосовувати мнемотехнічні прийоми, штучно наділяючи інформативний матеріал смисловими зв'язками, змістом, значенням, залучаючи різні види пам'яті. Головний сенс мнемотехнічних прийомів у тому, що матеріал запам'ятовування глибше аналізують, структурують і більше осмислюють.

Мнемоніка – прийоми керування пам'яттю. Найпоширенішим прийомом є вже згадуване використання міток або предметів як ознак для

пригадування. Сприйнявши ці знаки, людина згадує зміст того, що з ними пов'язане.

Одним з найвідоміших мнемонічних прийомів є метод розміщення. Його суть у тому, що матеріал, який запам'ятовують, розбивають на частини, які потім розташовують у різних місцях образу якого-небудь приміщення або добре знайомої вулиці.

Скеровуючи потім думку за звичним маршрутом, вулицею або приміщеннями будинку, людина просто «підбирає» те, що зберігається в різних частинах. Дома можно тренувати самого себе методом «хаотичного розсипу». Цей метод є невеликою вправою. Збери разом дрібні предмети: гудзики, скріпки, бусинки, сірники тощо. Розклади хаотично їх на столі та запам'ятай місце розташування кожної деталі. Потім – відтвори все початкове.

На відпочинку теж можна тренуватися: Зафіксуйте погляд на людину чи речі на кілька секунд. Спробуйте запам'ятати об'єкт у деталях, потім закрийте очі та уявіть його. Знову подивіться на предмет вивчення, освіжіть образ та продовжуйте вправу. Можна робити замальовки облич та фігур перехожих, запам'ятовувати картини у музеї.

Ще один поширений прийом – додавання осмисленого зв'язку матеріалу, між початковими елементами якого осмисленого зв'язку немає. Це стосується запам'ятовування не пов'язаних між собою слів або букв, послідовності найменувань. Добрим прийомом для запам'ятовування, наприклад, текстів або послідовності викладу є створення плану або розбивання тексту на частини з називанням кожної з них.

Загальні рекомендації: вчити вірші, придумувати казки, фантазувати. Але краще за все розвинути пам'ять можна за допомогою ігор, таких як: шахмати та шашки, скрабл (створення слов из букв), ігри з текстом та картками, кросворди, головоломки, судоку.

Можна обрати будь-яку гру і розвивати пам'ять у вільний час. До речі, ігри допомагають також розслабитися та відволіктися від роботи.

Зокрема, запам'ятовуючи історичні дати, можна використати порівняння за подібністю і контрастом з відомими подіями, запам'ятовуючи іноземні слова – з уже засвоєними словами або зі словами рідної мови тощо.

Оволодіння поняттєвим апаратом і знаннями певної галузі значно збільшує можливості швидкого й міцного запам'ятовування нової інформації завдяки смисловій пам'яті. Способом поліпшити пам'ять людини є формування вміння запам'ятовувати й відтворювати. Пам'ять розвивається тренуванням і наполегливою працею, спрямованою на запам'ятовування, тривале збереження, цілковите й точне відтворення.

ЧОМУ ЕМОЦІЇ МАЮТЬ ТАКИЙ ВПЛИВ НА ЖИТТЯ?

Нецвітаєва Н. Г., Чичков А. Г.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро

В американському підручнику В. Квін написано: «Емоції – це суб'єктивне ставлення людини до світу, пережите як задоволення або незадоволення потреб. Ці почуття можуть бути приємними, неприємними й змішаними». Будь-який прояв людської активності забарвлюється будь-якими емоціями. Саме завдяки емоціям і почуттям люди краще знаходять мову з оточуючими, не використовуючи вербальні сигнали, робити висновки про стан свого ближнього. Емоційні моменти входять до змісту всіх розумових процесів – сприйняття, пам'яті, мислення та інших.

Питання про кількість і види емоційних реакцій обговорюють уже впродовж багатьох століть. Ще Арістотель виокремлював любов і ненависть, бажання й відразу, надію і розпач, боязкість і сміливість, радість і сум, гнів. Представники давньогрецької філософської школи стоїцизму стверджували, що емоції, маючи у своїй основі два блага й два зла, слід поділяти на чотири основні пристрасті: бажання й радість, сум і страх. Р. Декарт визнавав шість головних пристрастей: подив, любов, ненависть, бажання, радість і сум. Високий ступінь позитивного емоційного реагування має назву блаженства. Наприклад, людина відчуває блаженство, гріючись біля вогню після довгого перебування на морозі або, навпаки, поглинаючи холодний напій у спеку. Для блаженства характерно, що приємне відчуття розливається по всьому тілі.

Емоції та почуття впливають на багато внутрішніх органів, такі як, наприклад, серце, зір. Є кілька припущень, що позитивний настрій може захищати людини від проблем зі здоров'ям протягом усього життя. Наприклад, більш щасливі люди швидше застосовують активний метод для боротьби зі старінням, зазвичай регулярно виконуючи фізичні вправи і проводячи більше часу з користю для здоров'я. Емоції беруть участь у підтримці гомеостазу, тобто сталості внутрішнього середовища організму, попереджаючи людину й тварин не лише від виникнення багатьох захворювань, а й від загибелі. Однак це радше належить до емоційного тону відчуттів, ніж до емоцій. Останні ж можуть чинити на здоров'я людини як позитивний, так і руйнівний вплив. Усе залежить від знака й інтенсивності емоції.

Вченими доведено, що люди, які у своєму житті відчували більше позитивних емоцій та почуттів, ніж негативних живуть набагато довше. З одного боку, негативні відчуття провини та емоції можуть з'явитися як

причиною важких захворювань, а й зумовити настання передчасної старості. З іншого, вони мотивують людину вирішувати проблеми, змінювати те, що її не влаштовує. Страх необхідний для виживання та збереження безпеки. Почуття провини спонукає до співпраці. Гнів мотивує пошук справедливості. Емоційне реагування може бути й при оцінці віртуальної ситуації, наприклад глядачі, які плачуть у кіно або на виставах при зворушливих сценах. Саме в цьому разі, мабуть, можна говорити не про значущу ситуацію, а про власне емоціогенну ситуацію, що за механізмом емпатії і зараження викликає емоційну реакцію глядачів.

Оцінка значущості ситуації може бути не лише на усвідомлюваному рівні, а й на неусвідомлюваному. Емоційна реакція, яка виникає за механізмом безумовного рефлексу, – це реакція на закріплену в генетичній пам’яті значиму ситуацію, вияв інстинкту

Отже, роль емоцій як позитивних, і негативних вкрай важливі для людини. Почуття та емоції є невід’ємною частиною особистості. Вони сприяють зростанню особистості та збагачують її. До класу емоцій належать настрої, почуття, афекти, пристрасті, стреси. Це звані «чисті» емоції. Вони включені у всі психічні процеси та стани людини. Будь-які прояви його активності супроводжуються емоційними переживаннями.

Емоції – це мова нашого внутрішнього світу. Вони повідомляють нашому Я про те, яке значення, яку цінність особисто для нас мають ті предмети чи ті відносини з іншими людьми, які зараз опинилися в центрі нашої уваги. Людина може не замислюватися про ту чи іншу подію, що виникла, але емоційне переживання, що виникло – гнів, радість, огида – повідомить йому про істинне ставлення до цього.

Секція 2

УМОВИ ТА ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ, НАЦІОНАЛЬНІ ЗВИЧАЇ, ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Боса А. О., Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,
Україна, Дніпро
bosaafsnmv.dnu.edu.ua@gmail.com

Тема культурної ідентичності є доволі болючою для українського народу, це є логічним виходячи з того факту, що таке поняття, як «українці» виникає ще наприкінці XII – на початку XIII століть на слов'янських землях Південної Русі, саме з того часу почалась справжня боротьба українців за свою ідентичність. Протягом всього існування нашого народу і до сьогоднішнього часу ми мали і маємо ворогів на зовнішньому рівні, які тим чи іншим способом намагаються стерти нас і всі згадки і відбитки нашого українського. Саме ось це виборювання себе, як нації і є шляхом формування нашої культурної ідентичності.

Вивчаючи історію української нації складається враження ніби МИ, як квітка яку рвуть, топчуть, намагаються отруїти, спалити, викорінити, але вона не дивлячись ні на що «проростає» знову і знову , ніби не помічає всього цього зла і нахабства – це і є одна з умов розвитку і формування культурної ідентичності(саме в нашій історії).

Одним із, на жаль, величезного списку прикладів спроб вбити поняття «українець» є такий часовий простір із історії нашої країни, як XVIII ст. , а саме часи останнього гетьманства в історії нашого народу Кирилом Розумовським, в цей час східна частина українських земель знаходилась під окупацією Російської імперії за правління Катерини II. На території правобережжя яке знаходилось на той час під управлінням Московії, було створено Малоросійські колегії , логічне запитання для чого? Для того щоб ідеологічно впливати на ідентичність українців і в кінці-кінців зовсім стерти її. В свою чергу додатково, станом на 1764 р. за наказом Катерини II було ліквідовано гетьманство, виникає питання, а чим же тоді цінне це гетьманське основоположення ? Все дуже просто і прозоро, гетьманат мав силу і загартованість для підняття «ваги» і цінності нашої ідентичності в очах народу, гетьманат хоч і був максимально пригнічений у своїх повноваженнях і можливостях, але навіть не дивлячись на це концентрував увагу саме на розвитку української ідентичності, чого дуже сильно боялась Російська імперія, яка робила максимум для знищення НАС, як нації, з того часу минуло III ст., але ситуація з боку зазіхань потомків Російської імперії, сучасної Росії є незмінна. Не дивлячись на це МИ, як нація змогли пронести нашу

ідентичність крізь криваві і болісні століття, це лише один з прикладів того як відбувається формування культурної ідентичності і за яких умов.

На щастя наша потужність боротьби з лихом у обличчі Росії лише набирає обертів. Станом на XXI ст. ми маємо жахливу сторінку історії нашої країни і є безпосередньо її учасниками, кожен з нас воює на своєму фронті тим самим ілюструючи нашу силу і міць, як нації. Виходячи з цього прикладу дійсно можна прослідкувати, поетапність формування і відродження культурної ідентифікації українців. Мабуть риторичним буде питання, коли закінчиться формування культурної ідентичності українців, як швидко прийде час коли українці перестануть виборювати право на існування, як окремої нації?! Але я знаю точно, нація буде жити і процвітати до тих пір, доки поняття «ідентичність» буде жити «всередині» народу!

Свою думку хочу закінчити цитатою відомого українського літературного критика, філософа, політичного діяча, одного із перших керівників Союзу визволення України, головного ідеолога українського інтегрального націоналізму Дмитра Донцова: «Наш національний ідеал може здійснитися тільки в безкомпромісовій боротьбі з Росією... Свідомі цього ідеалу, навіть повалені на землю, навіть під чоботом щасливого переможця – встанемо. Зрікаючись його – ніколи!»

НАЦІОНАЛЬНІ ТРАДИЦІЇ, ЇХ ВПЛИВ НА ЛЮДИНУ ТА СУЧАСНУ КУЛЬТУРУ

Холод М. Р.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
holod.marina2004@gmail.com

Культурна ідентичність нашого народу вирізняє нас з поміж інших, вона надає нам певні риси характеру, які формуються впродовж всього життя. Вивчаючи змалку історію нашого народу, в усіх розвивається прагнення до свободи та національної гідності. Національні традиції мають дуже великий вплив на наше життя, вони є невіддільною частиною нашого побуту. Традиції, як частина культури впливають на нашу свідомість та культурну ідентифікацію. Українські традиції беруть свій початок від древніх слов'ян, але до теперішнього часу вони зазнали деяких змін в наслідок прийняття слов'янами християнства.

Древні слов'яни були язичниками, поклонялися силам природи. Слов'яни все життя вірили у втручання надприродних сил, залежність людей від богів і духів. Згодом слов'янське язичництво було поєднане з християнством, через те зберегло багато рідкісних звичаїв та уявлень. Тому велика кількість язичницьких обрядів перетворилися на такі свята як «Великдень», «Івана Купала» та інші. У язичників Великдень був великим святом приходу весни. Ще з тих часів збереглися традиції пекти паски та фарбувати яйця. Зараз Великдень святкують на честь Воскресіння Ісуса Христа. Жодне із народних свят після прийняття християнства не залишилось в українців з його відверто язичницькими рисами, як, наприклад, свято Івана Купала. Змінилася тільки назва внаслідок з'єднання язичницького свята Купала з християнським святом Іоанна Хрестителя. Але найхарактерніші риси свята збереглися, наприклад, розкладання вогнищ, купання та кидання вінків уводу тощо. Християнство не було достатньо впливовим для слов'ян. Тому і зараз є українці які продовжують вірити в язичницьких Богів, духів природи та виконують обряди поклоніння цим Богам.

З самого малку і до кінця життя нас супроводжує безліч різних традицій, таких як хрещення, колискова матері, обряди першого року

життя, календарні свята, весілля, традиції поховання тощо. Усі ці традиції мають значний вплив на свідомість людини. Разом з колисковими діти змалечку поглинають знання про рідну мову, країну, наш побут та життя. Мова має велике значення в формуванні свідомості, їх зв'язок виявляється в тому, що виникнення і формування індивідуальної свідомості можливе тільки тоді, якщо людина включена у світ мови й передусім – словесної. Колискова виховує в дітях цінування історії нашого народу, наших культурних надбань, любов до природи, Батьківщини, повагу до старших. Через традиції діти пізнають історію нашого народу та певні культурні особливості, які відрізняють нас від інших.

Вишиванка є традиційною українською одежею та культурною особливістю нашого народу, з давніх часів жінки вишивали на сорочках різнобарвні орнаменти. Вишиванка – це символ здоров'я та краси, щасливої долі й родової пам'яті, порядності й чесності, любові та святковості; крім того, вишиванка – це ще й оберіг. Символіка вишивки залежала від того, кому призначалося вбрання: парубкові-нареченому, чоловікові чи хлопцеві; дівчині чи заміжній жінці. У кожного регіону України були відмінні риси у візерункові. З давніх-давен і до сьогодні вишивка виступає як естетичне духовне самовираження народу, його морального етикету, як утвердження краси земного життя. Так історично склалося що, під час русифікації нашого народу, людей змушували позбутися національної ідентичності, мови, традицій, певних культурних особливостей. Але з проголошенням незалежності в нашу культуру повернулися забуті традиції, митці, національні символи.

Повернення до українських народних традицій актуальне та своєчасне. Зараз все більше розвивається інтерес до української культури. В навчальних закладах намагаються якомога більше розповісти про українську культуру, заохочують до відвідування музеїв та виставок. Також розвивається популяризація української культури серед інших країн, що позитивно впливає на розвиток туризму нашої країни.

Сучасна молодь значно нехтує національними традиціями та більше рівняється на традиції західних країн. Наприклад, весільні обряди, значна кількість молодят не хочуть справляти весілля як наші пращури. Традиційне українське весілля є найбільш давнім та складним обрядом. Раніше весілля складалося зі сватання, умовин, оглядин, заручин, випікання короваю, дівич-вечора, розплітання коси та покривання молодої тощо. Традиційне весільне вбрання складалося з багатьох складних елементів, таких як вишита весільна сорочка, спідниця, барвінок та інше. Більшість сучасної молоді справляють весілля у білих сукнях, фаті, з

відправленням у весільну подорож. Все це відрізняється від традиційного українського весілля. Але у нашій буденності збереглися деякі традиційні весільні обряди, наприклад, випікання короваю, перев'язування келихів стрічкою, з'єднання рук молодят рушником, вінчання. Більшість традицій збереглися у селах й до теперішнього часу. Українські весільні обряди закладають в життя молодят подружнє щастя, добробуту, достаток, дітей.

Також є українські традиції які поширюються на весь світ та шануються в інших країнах. Наприклад, український «Щедрик», який став символом різдвяних свят у всьому світі. Він мандрує по різних країнах, його переспівують та удосконалюють, але він все одно зберігає своє українське коріння.

Отже, традиції мають величезне значення в житті кожного з нас, формуванні свідомості, національної ідентичності та культури. Наші традиції відрізняють нас від інших та зображують особливі риси нашого народу. Тому нам необхідно берегти культурну спадщину наших пращурів, дотримуватись національних традицій у повсякденному житті, поширювати й розповідати про них наступним поколінням, усвідомлювати нашу культурну особливість, берегти й шанувати нашу Батьківщину. Адже без національних традицій та культури ми перестаємо бути нацією та витрачуємо свою національну особливість.

ТРАДИЦІЇ НАРОДУ – ПЕРШООСНОВА ДУХОВНОГО ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ

Цимбал А. С.

ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки»
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Кам'янське
masosnova@gmail.com

До важливих механізмів саморегулювання суспільних відносин належать національні традиції, звичаї, обряди, ритуали та інші механізми відтворення історичного досвіду.

Кожна країна та кожен народ відрізняється своїми цікавими та унікальними звичаями. Для когось вони можуть здаватися смішними, для когось – дивними, а для самого народу – це є його історія.

Філософ Г. С. Сковорода наголошував, що людина сильна своєю громадянськістю, своїми почуттями любові до рідної землі, до духовних надбань свого народу. Вона ще змалечку повинна полюбити все, що її оточує, звичаї та обряди своїх дідів, пісні, які співають мама й бабуся. Народознавчі традиції, звичаї й обряди об'єднують минуле й майбутнє народу, старші й молодші покоління. Завдяки національним особливостям особистість здатна зберегти наступність традицій і звичаїв свого народу, продовжити шлях його соціального і культурного розвитку.

В українському соціумі у зв'язку з формуванням модерної нації та національної держави також є необхідність осмислення потреби «вчорашнього» у сучасному та майбутньому житті, планування напрямів і способів перенесення і збереження у масовій свідомості і практиці автентичного українського минулого.

Одна з відмінних рис сімейних традицій – їх повторюваність, регулярність. Передусім таку регулярність нам забезпечують щорічні свята, релігійні ритуали, народні традиції. І водночас у кожній родині є свої способи відзначати ті чи інші свята, проводити обряди (хрещення, весілля тощо), святкувати якісь свої особливі важливі дати (як, наприклад, збиратися всією родиною на день народження або день весілля найстарших членів роду). Така регулярність і повторюваність дає можливість радіти не тільки в день самої події, а й перед тим – готуватися до неї, очікувати, смакувати, фантазувати на тему, як усе має пройти. Такі дії знижують тривогу членів родини, дають відчуття опори й стабільності, що так важливо в сучасному світі, сповненому непередбачуваності й стресів.

Серед українського селянства аж до початку XX ст. зберігалися новорічні традиції змішаного язичницько-християнського походження.

Новорічні свята вважалися чарівним часом, коли пробуджувалася й ставала небезпечною всіляка нечиста сила. Вірили, що на святках присутні душі померлих родичів, яких також боялися і намагалися умилостивити. Побутувало уявлення про те, що у новорічну ніч відкривається небо і в Бога можна попросити що завгодно. До цієї ночі, як і до свята Івана Купала, приурочені перекази про палаючі гроші та скарби. Дуже довго жила віра в те, що характер новорічного свята впливає на долю всього року.

Із покоління до покоління дійшла до нашого часу традиційна новорічна обрядовість українців. Ціла низка зимових свят, серед яких виділяється період дванадцятидення, акцентується увага на 25 грудня (Різдво), 1 січня (Новий рік) і 6 січня (Хрещення) за старим стилем. Навколо цих дат церковного та громадянського календаря протягом віків склався надзвичайно багатий комплекс звичаєвості. Останній день старого і перший день нового року українці відзначали як свята Меланки (Маланки) і Василя. На відміну від Різдва і Хрещення, ці дні не мали важливого значення в релігійному календарі.

Отже, український народ багатий на традиції, які сягають своїм корінням у давнину, що робить унікальним нашу націю.

Список використаних джерел:

1. Борисенко В. К. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Київський нац. ун-тет ім. Т. Г. Шевченка. – К. : Уні- верс., 2000. – 191 с.

2. Злобіна О., Тихонович В. Традиціоналізм та інновація в українському вимірі // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2006. – № 4. – С. 69–81.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ, ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МУЗИКИ

Маланіна А.Р., Какуріна І. І.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро

Українська пісня… Вона є однією із святинь нашого народу, його найціннішим духовним скарбом, гордістю і красою, геніальною поетичною біографією. З давніх-давен уславилася Україна піснями, які дбайливо, як найдорожча реліквія, передавалися від покоління до покоління. Український народ створив так багато пісень, що, якби кожного дня вивчати одну нову пісню, на вивчення усіх не вистачило б людського життя.

С поконвіків пісня була для українського народу невід'ємною частиною буття. Чи то посівна, чи то жнива, чи то народження дитини, чи то утрата рідного, на всі свята і під час війни. Українці оспівували все, що було на серці, у піснях виливаючи душу, свою надію, віру, любов.

Не дарма українську пісню знають у всьому світі. Зокрема, у фонді України в ЮНЕСКО нараховується близько 15 тисяч творів і це найбільша збірка пісень міжнародної організації.

Українські народні пісні – це фольклорні твори, які зберігаються в народній пам'яті і передаються з вуст в уста.

Народна музика (фольк) – традиційна музика різних народів та регіонів, часто передається з покоління в покоління усно. Відображає регіональні культурні традиції. До народної музики відносять народні пісні (обрядові, ліричні, побутові, історичні, жартівливі та сатиричні), інструментальні композиції та музику до танців.

В наш час українська пісня отримала друге життя. Вона стала популярною серед молоді завдяки новому звучанню. Прикладом цього є українська народна пісня "Задумала Гандзя жати" виконана українським гуртом Go-A, під назвою "Жальменіна". У 2021 році мною було виконано кавер цієї пісні.

Про професійне музичне мистецтво східно-слов'янських племен існують відомості з часів Русі. З прийняттям християнства у кінці X століття на теренах України з'являється церковний спів, що формувався під впливом візантійської та української народної музики. У XII-XVII ст. в православних церквах поширився одноголосний «знаменний спів», що мав значний вплив і на творчість композиторів пізнішої епохи.

Світська професійна вокальна і інструментальна музика, що існувала в поміщицьких маєтках, військових частинах, з 17 століття розвивається в

містах. Створюються музикантські цехи, при магістратах – оркестри, капели. На основі народно-пісенних і кантових традицій в 18 – початку 19 ст. поширюється пісня-романс на вірші різних поетів.

Один з перших її авторів – Г. С. Сковорода ввів у пісенний жанр цивільну, філософську й ліричну тематику.

Слід за українськими письменниками і поетами, професійні музиканти XIX ст. почали звертатися до народної тематики, обробляти народні пісні, які виконувалися талановитими аматорами у супроводі народних інструментів – кобзи, бандури, цимбал, скрипки, ліри та ін. На початку 19 століття в українській музиці з'являються перші симфонічні твори та камерно-інструментальні твори, серед їх авторів – І. М. Вітковський, А. І. Галенковський, Ілля та Олександр Лизогуби.

Основноположною для розвитку національної професійної музики стала різнобічна діяльність М. В. Лисенка, який створив класичні зразки творів у різних жанрах (зокрема 9 опер, фортепіанна й інструментальна музика, хорова і вокальна музика, переважно на слова українських поетів, в тому числі Т.Шевченка). Він же став організатором музичної школи в Києві (1904; з 1918 – Музично-драматичний інститут ім. Лисенка).

У сучасній українській популярній музиці представлені майже всі музичні напрями. Використання фольклору сучасними українськими музикантами стає дедалі виразнішим і популярнішим. Одним із перших почав використовувати народні мотиви у рок-музиці 1980-х років рок-гурт «Воплі Відоплясова» («ВВ»). Із опорою на фольклорне підґрунтя нову самобутню українську популярну музику створював гурт «Скрябін».

Народні українські пісні зачаровують своєю мелодійністю, ніжністю, наповнюють душу бурхливими емоціями, незалежно від жанру. Навіть не знаючи мови та не розуміючи змісту, серце в грудях, відгукується радісним та легким ліричним тремтінням.

ВИШИВАНКА ЧЕРЕЗ РОКИ

Лазоркіна А. К., Какуріна І. І.
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
dasas.ytr.nasta@2019.gmail.com

Останнім часом українські вишиванки та вишиті речі стають популярнішими за будь-який модний бренд. Ця тенденція охоплює вже не лише нашу країну, а й виходить далеко за її межами. Але почнемо з більш давнього часу.

Перші згадки про вишивку датуються VI століттям – коли на території нинішньої України жили стародавні скіфи, які вже в той час носили довгі сорочки з вишивкою на рукавах і грудях. Найбільшої поваги вишивка набула в часи козаків-характерників, які боронили рідну землю від ворогів.

Вважалося, що вишиванка для козака зігріває душу на чужині, лікувала рани і рятувала воїнів від смерті. Козаки вірили, що вишиті на полотні різні знаки мають потужну силу, оберігають від поганих поглядів, дають мотивацію до перемоги і забезпечують зв’язок з рідними. Саме в епоху козаччини та гетьманщини сформувався традиційна українська одяг, яка також отримала символізму для українців. Це все проходило через роки.

Тюрма на лонцького де містили політв’язнів при 2 тоталітарних режимах – пам’ятник злочином 3 рейхи. У в’язниці представлено виставку «Колір молитви» – 100 артефактів: ікон та серветок вишитих жінки ув’язненими з цієї та інших радянських в’язниць. Мати при собі голки не можна, рукоділля було заборонено використовувати релігійні символи теж.

Охоронці нищили все. Жертви державного терору знаходили способи вишивати українські візерунки. В якості голок рибні кісточки або сірники. Нитки брали з власного одягу. Хоч би як намагалася тоталітарна машина знищити національну ідентичність, ці тендітні речі пережили його і дійшли до наших днів. Тепер вишивка не просто рукоділля, а частина культурного коду українців. То й до сьогодення цей символ зостається невід’ємною частиною українського світу. Та як і все інше – розвивається , відкриває себе у новому та змушує подивитися на себе під іншим кутом. Насамперед нашу традиційну вишивку розвивають виключні люди – аматори. Вони відкривають нові напрямки та рекламують їх всьому світу. Зараз виділяють такі види сучасної української вишивки як: glow art, digital network, палімпсест.

- Glow art – це вид вишивки, який " світиться ". Самі нитки зроблені з додаванням компоненту, який змушує їх " світитися ".

- Digital network – цей вид вишивки дозволяє зчитувати інформацію в електронному форматі через фізичну вишивк

- Палімпсест – цей вид вишивки можна назвати самим традиційним та хлопітким. Його сенс полягає у тому, щоб реконструктувати старі рушники.

Вишивка стала провідною карткою нашої країни. В наших вишиванках ходимо не лише ми, а й люди по всьому світу. І той факт, що наше традиційне вбрання не зосталось десь на сторінках старих книг, а модернізується та йде в ногу із сучасністю показує те, що нас не зламати.

Тож на мою думку, незважаючи ні на що, ми, наш народ, наша країна – зостаємось сильними, вільними та мужніми. Ось так наші традиції, наша ідентичність і любов проходить через роки, та зостається з нами, незважаючи ні на що!

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕКОРАТИВНО-ОРНАМЕНТАЛЬНИЙ НАРОДНИЙ ЖИВОПИС – НАДБАННЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУР

Глушко Б. С., Какуріна І. І.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
Glushkodana14@gmail.com

Сьогодні хочу вам розповісти про розпис, але це не Петріківський розпис, я думаю що за нього багато хто подумав. Так ось, це розповідь про мій рідний розпис, Миколаївський.

Миколаївський розпис елемент культурної спадщини міста Новомосковська. Миколаївський розпис традициний декоративний-орнаментальний розпис дерев'яних хатніх скринь Нижнього Присамар'я. Цей напрям народного мистецтва сформувався протягом XIX-початку XX ст. "Миколаївський розпис" – це сучасна назва цього розпису, яка походить від с. Миколаївка, Новомосковського району, Дніпропетровської області, де збереглась найбільша кількість подібних мальованих скринь. Географічний ареал поширення нього елементу охоплює межі сучасної Дніпропетровської області. Але іноді старовинні зразки скринь, оздоблених Миколаївським розписом, можна знайти і за межами цього регіону.

Це пояснюється тим, що у XIX- на початку XX століття скрині продавались на ярмарках і таким чином могли потрапити у сусідні області. Але такі випадки досить рідкісні. Подібні декоратинні розписи хатніх скринь є на території Київшини, Полтавщини, Харківщини та інших регіонів. Але, саме розпис скринь Дніпропетровщини має характерну техніку виконання, яка кардинально відрізняється від інших. Самобутній по своїй суті, виконаний з великим смаком, відчуттям законів, орнаментальної композиції. Миколаївський декоративний розпис мав специфічні особливості, що чітко відрізняють його від іншого розпису:

– Широке застосування у цьому розписі мають рослинні орнаменти: квітів (бутони шипшини, тюльпани, мальви, ромашки. волошки), ягід та винограду. Характерним для візерунків є також зображення бутонів та перистого ажурного листя.

– Використовуються переважно червоний, жовтий, білий, синій, блакитний, рожевий, коричневий кольори.

– Орнамент складається у вигляді вазонів, «дерев життя», квітів, листя.

– Зображення наноситься декількома ярусами фарб.

– Об’єм досягається за рахунок однієї світлої, а іншої темної сторони, на квітах, ягодах, листі.

– Якщо орнамент вписаний у віночок, то його гілля завжди направлене проти годинникової стрілки.

– Квіти, листя та ягоди стилізовані рваними мазками, а також з’єднуються видовженими зернятками, завитками або масивними мазками.

– Характерне чергування квітів, бутонів, червоно-рожевими з синьо-блакитними кольорами.

– Розподіл «світла тіні» відбувається за рахунок мазків на квітах, листі.

– Орнамент обрамлюється: вертикальними, горизонтальними лініями (червоного і білого кольору); ажурним декором (дубоподібними мазками, рисочками, видовженими мазками та цяточками).

– Зазвичай кути скрині та кришка обрамлюються чорним кольором.

Елемент «Миколаївський розпис» передавався з покоління у покоління від батька до сина шляхом навчання. У XIX столітті у Присамар’ї існували цілі династії майстрів, які виготовляли і оздоблювали хатні скрині.

На сьогоднішній день співробітниками Новомосковського історико-краєзнавчого музею у селах Новомосковського району було виявлено 43 скрині оздоблені Миколаївським розписом.

Миколаївка дуже відрізняється від Петриківки, наприклад :

– Петриківці зображають усе: рослини, тварин, птахів, навіть людей, а в Миколаївському розписі використовується тільки рослинний орнамент.

– Також у Петриківці перехідний мазок, а в Миколаївці – рваний.

– У Петриківці використовується будь-яке полотно, у Миколаївці або жовте, або зелене.

– У Петриківці квіти мають різноманітні форми і кольори. Миколаївка стримана, використовує більш чіткі форми "коло, овал" або щось наближене до цих форм.

Своїм умінням я завдячую своєму вчителю, керівнику гуртка Петриківського розпису Головко М.М. Завдяки їй я познайомилась з графікою, малюванням плямами і звісно з Миколаївським розписом.

Ілюстрації Глушко Богдани Сергіївни

ПЕТРИКІВСЬКИЙ РОЗПИС

Максименко Д. О.
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
dmaksimenko044@gmail.com

Яскравою сторінкою в історію культури українського народу ввійшов декоративний розпис. Далеко за межами України відомі імена народних майстрів села Петриківки Дніпропетровської області. Орнамент бере початок від стародавньої традиційної орнаментики, що широко застосовувалася в побуті запорожців, які прикрашали ним житла, начинку і зброю. Побутові речі з петриківським розписом, що знаходяться в музеях, відносяться до XVШ-XIX сторіч. З покоління в покоління передавалися традиції розпису, самобутнього, переважно рослинного орнаменту, що згодом усе більш удосконалювалися.

Сучасний петриківський орнамент характеризується, насамперед, як рослинний, переважно квітковий. Він ґрунтується на уважному вивченні реальних форм місцевої флори і створенні на цій основі фантастичних, неіснуючих у природі квітів (наприклад, «лучка» чи «кучерявки»). Широке застосування мають мотиви садових (жоржини, айстри, троянди) і лугових (ромени, волошки) квітів і ягід калини, полуниці і винограду. Характерними є також зображення листя, що називають «папороттю», бутонів і пір'ястого ажурного листя. Для петриківських орнаменталістів характерні надзвичайно точний окомір і дивна спритність руки – усі майстри малюють без попередньо наміченого контуру, не користаючись жодним вимірювальним інструментом. Віртуозність виконання досягається писанням за допомогою тоненького пензлика з котячої вовни. Крім кисті, Петриківські майстри застосовують стебла, щіпочки, а ягоди і деякі квіти малюють просто пальцем.

Петриківські майстри застосовують для розпису на папері яєчну темперу, у настінному розписі – гуаш, яєчну темперу й олійні фарби на ґрунті, а на дереві переважає підлаковий розпис олійними фарбами.

Основними традиційними композиційними сюжетами петриківського розпису є декоративні панно, що часто нагадують мануфактурні килими XIX сторіччя, «вазон», «букет», окрему «гілочку» і «фриз». Ці види композицій використовувалися в настінному розписі як компоненти архітектурного декору інтер'єра. Характерною рисою традиційної композиції, наприклад, петриківського «букета» є розташування в його центрі трьох великих квіток, зі сторін яких відгалужуються менші за розміром квіточки і бутони, що завершуються граціозно вигнутими вусиками і стеблинками лугових трав. Кольорове

рішення такого букета завжди тримається на основних плямах, що акцентують, (у даному випадку – на трьох центральних квітах), яким ритмічно відповідають – перегукуються з ним – маленькі кольорові цятки другорядних елементів композиції.

Для колориту традиційного петриківського розпису характерне контрастне з'єднання основних і додаткових квітів спектра, причому переважають червоні і зелені фарби. Нині петриківські майстри, що мають уже визначену художню професійну освіту, часто виконують свої композиції в теплій або холодній гамі. Цікаво відзначити, що пишуть вони від себе, а не до себе, як це роблять, наприклад, хохломскі майстри декоративного розпису.

Загальною рисою творчості майстринь цього покоління є безпосередність, щирість, загострене відчуття декоративності. Вони будують свої композиції на одночасному контрасті основних і додаткових квітів, досконало володіють традиційною технікою розпису яєчною темперою. Для композиційних схем їхніх малюнків характерна деяка статичність, урівноваженість всіх елементів, ритмічне повторення квітів. Проте, їхні сюжети не однакові, і несуть у собі риси неповторної індивідуальності.

Характерною рисою петриківського розпису петриківського розпису є те, що весь малюнок розпису, начебто розгорнутий на площині стіни, листа чи паперу декоративної тарілки, має поверхневе зображення. При цьому лінії стебел і галузок не перетинаються між собою, а багато елементів розпису (квіти, листи, ягоди і т.п.) мають силуетне зображення, що саме собою підкреслює декоративне зображення розпису. Фігури птахів, звірів, людей мають здебільшого контурне зображення. Тварин малюють у профіль, а квіти – в анфас.

Виконуючи петриківський розпис, пензлик тримають трьома пальцями перпендикулярно до поверхні, що розписується. Це забезпечує вільний мазок від себе, від тонкої лінії до стовщення, тобто, починаючи з кінчика пензлика і закінчуючи натиском на його основі. При виконанні розписів використовують палець, паличку та інші засоби.

Як відомо, наші прославлені майстри декоративного розпису працювали, застосовуючи власні методи і техніку. Часто вони самі робили пензлі, фарби та інші приналежності. Наприклад, Катерина Білокур

починала малювати картину з однієї квітки і поступово заповнювала все полотно, а іноді, якщо цього полотна не вистачало, вона дошивала до нього додаткові шматки. Зовсім інший метод малювання Параски Хоми. Вона спочатку виконувала дуже точний контурний малюнок олівцем усього розпису, а потім виконувала малюнок фарбами. Обидві художниці досягли вершин майстерності у своїй творчості, їхній талант високо оцінений не тільки в нашій країні, але і далеко за її межами.

Тепер декоративний розпис використовують в екстер'єрі й інтер'єрі, у порцеляновій, текстильній і поліграфічній промисловості, створюють оригінальні станкові декоративні панно, широко застосовують у предметах побуту.

Велике значення українського народного розпису знаходитися в естетичному і художнім вихованні дітей у сучасній школі.

Чимало педагогів, учених, методистів, художників і мистецтвознавців вивчали й аналізували український, народний розпис. Їхні рекомендації зводяться, як правило, до двох варіантів. Один з них – це вільна імпровізація, виконання розпису відразу фарбами, а іншої – виконання підготовчого малюнка і цілого ряду підготовчих вправ. Послідовність виконання декоративного малюнка така:

- збір матеріалу, необхідного для виконання декоративного розпису (листя дерев, репродукції, фотографії);
- вивчення об'єктів, форми яких повинні втілитися в декоративні форми (листи, квіти, фрукти і т.п.);
- виконання декількох варіантів декоративних елементів;
- виконання ескізу декоративного малюнка невеликого розміру;
- виконання декоративного малюнка олівцем;
- виконання декоративного малюнка фарбами.

У широковідомої Петриківській школі учитель В. Соколенко, палкий прихильник навчання дітей розпису із самого раннього віку, переконаний у доцільності виконання їх відразу фарбами, з визначенням квітів і композиції. Професор Е.А.Антонович, що чимало працював над дослідженням в галузі декоративного мистецтва, рекомендує послідовне вивчення техніки петриківського розпису, досягнення навичок і звичок шляхом багаторазового виконання елементів аж до ґрунтовного їхнього засвоєння.

Ці та інші методи можна використовувати в педагогічній практиці, але остаточний вибір варто залишити за дітьми, вони самі визначають свій улюблений метод малювання декоративних композицій. Основне, щоб методика малювання декоративних композицій враховувала вікові психологічні особливості дітей.

МІФИ, ЛЕГЕНДИ – НОСІЇ ЦІННОСТЕЙ НАРОДУ

Шарапова К. В.
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
kateshrpv@gmail.com

Важливими чинниками, які впливають на процес формування національно-культурної ідентичності зростаючої особистості є з одного боку глобалізаційні процеси, а з іншого – рухи за збереження своєї аутентичності. Її формування опиратися на історичну пам'ять, національні ідеали, самосвідомість, історичну правду, патріотизм .

Базові моральні цінності які передаються та відтворюються ще з сивої давнини до наших днів в міфах і легендах.

У традиційному розумінні міф – це оповідь, що виникає на ранніх етапах розвитку культури, в якому явище природи або культури постає в одухотвореній й уособленій формі. У пізнішому трактуванні це – історично обумовлений різновид суспільної свідомості. У новітніх витлумаченнях під міфом мають на увазі теоретично сприйняте переконання. Міфічна розповідь стверджувала владу безсмертних богів над долею людини і пояснювала всі життєві явища як прояв божественної волі. Міфи складалися в різних народів у сиву давнину, на перших ступенях розвитку людської культури, ще до винаходу письма, до того, як з'явилися науки. Їх можна розглядати як наївні спроби пояснити явища дійсності, що оточувала первісних людей, як спроби витлумачити причини і наслідки цих явищ. Міф оцінюють також як унікальний й універсальний спосіб людського світовідчуття. В історії людства міф виникає як спроба побудови на інтуїтивно–образному рівні сприйняття цілісної картини світу, здатному узагальнити емпіричний досвід та доповнити його обмеженість.

Гармонійність міфу як його сутнісна характеристика переноситься на зовнішнє поле діяльності, перетворюючись на принцип регуляції систем, що співвідносяться між собою: людина та суспільство, людина та природа, суб'єктивна і об'єктивна реальність тощо.

Уже в самому слові «легенда», яке в перекладі з латині означає «те, що слід прочитати», закладено пізнавальне та виховне значення народних переказів, легенд для формування цілісного світогляду підростаючих поколінь. Легенда – це один із фольклорних жанрів, в якому реальні історичні події, природні катаклізми та явища суспільного життя постають у формі символічного узагальнення, близького до міфотворчості. Персонажі легенд – герої і надлюдські сутності, які уособлюють сили природи. Народні легенди і перекази зафіксували найдавніші відомості про розвиток людства в цілому. Однак немало легенд і переказів виникло в житті кожного окремого народу, відбиваючи його місцеву суспільно-

побутову історію. Ці твори мають велике пізнавальне значення, оскільки в них відображено одвічний протест народу проти соціальної несправедливості та зовнішніх загарбників.

− Легенда близька до міфу. Але якщо міфу вірили безоглядно, то в легенді більше відчували фантастичний елемент, поетичне, образне перебільшення. Свобода: є найважливішою моральною цінністю як особистості, так і нації, без якої ставиться під сумнів саме існування.

− Любов: надзвичайної ваги любов набуває у кризові періоди життя особистості, визначаючи її життєвий вибір: самотворення чи саморуйнування.

− Гідність: гідність людини є смисложиттєвою цінністю, оскільки кожна людина є повноправним членом суспільства, бере активну участь у розбудові країни та користується всіма правами і свободами.

ЩО ТАКЕ ДОЛЯ? (ДІАЛОГ СУЧАСНОГО З МИНУЛИМ)

Душко А. А., Башкеєва О. М.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
nstdushko@gmail.com

Наше життя швидкоплинне і незвичайне, різнобічне і прекрасне, але в той же час досить складне і часом болісне. Коли людина приходить у цей світ – то в неї одразу ж з'являється свій життєвий шлях, який вона має пройти. Зрозуміло, не кожного може влаштувати його шлях і він захоче рватися до вершини. Але невже все вже давно кимось або чимось зумовлено і нічого змінити вже не можна? Чи можливо? Подібними питаннями ми задаємося досить часто, але яка відповідь? На всі ці питання, що цікавлять нас, можна відповісти одним простим всім відомим словом – доля.

То що ж таке доля? Значення цього слова ховається глибоко в нашій душі. Щоб зрозуміти це – не потрібно практично жодних зусиль, тому що людство споконвіку шукає відповідь і намагається донести її іншим людям через пісні, фільми, літературу та філософію. Наприклад, один німецький драматург Брехт Бертольт говорив так: «Доля людини – це сама людина». Що ж він мав на увазі? Можливо, драматург хотів донести, що наше життя, доля залежить від нас самих. Все в наших руках, тільки ми, і ніхто інший, владні над своїм життям. Доля ж нам може підкинути якусь перешкоду чи, навпаки, запропонувати допомогу. У результаті формується характер людини та її ставлення до світу, до життя.

Відомо, що стародавні греки для позначення долі використовували слово «мойра», яке в перекладі з грецької означає «частка», «частина», яку отримує кожна людина при народженні. У давньогрецькій міфології Мойри – це богині долі. Згідно з Гомером, мойрами, що прядуть нитку людської долі, були три сестри – Лахесіс («що дає жереб» ще до народження людини), Клото («що пряде» нитку людського життя) і Атропос («невідворотна», що неухильно наближає майбутнє). Уявлялися вони в образі суворих баб: Лахесис з міркою чи вагами, Клото з веретеном у руці, Атропос з книжкою життя і ножицями – розрив нитки означав смерть. За Платоном, мойри володіли силами вищого небесного правопорядку і зображалися ним жінками у білих шатах, голови яких вінчали вінки. Вони вершили під музику небесних сфер сьогодення, минуле та майбутнє. Платон називає їх доньками богині Ананке (необхідності), яка обертала світове веретено. Аналогічне значення долі ми знаходимо також і у давніх римлян. Фатум (лат. fatum – доля) – наперед визначені події та обставини, що відбуваються у житті людей; фатами

називалися також божества, подібні до грецьких мойрів, які визначали долю людини при її народженні. Головна ідея фаталізму полягає у зумовленості буття. Не можна уникнути того, що вже вирішено. Події, накреслені долею, дають себе знати у період життя людини. Таке фаталістичне світорозуміння приводить до висновку, що людина не здатна чинити опір долі. Все буде так, як призначено. А справді, хіба можемо ми змінити долю?

Ще за давніх часів Гай Юлій Цезар стверджував: «Кожен коваль свого життя». А якщо ми самі творимо свою долю, то виходить, що вона (доля) – це ми. Тому кожен, хто звинувачує у всьому її – слабак, адже ніхто, крім нього самого, не змінить свою долю. Завжди простіше скинути відповідальність на когось чи щось. Виходячи з цього, можна з упевненістю сказати, що випадковостей не буває. Все, що ми робимо чи що відбувається з нами не просто так. Це або наслідки чогось, або провісник від року. Можна з упевненістю сказати, що доля – це сукупність усіх випадковостей, що трапляються у нашому непередбачуваному житті. Отже, будь-який натяк слід помічати і використовувати його. А якщо відчуваєш небезпеку і доля застерігає тебе, варто прислухатися і сприймати попередження серйозно. Природно, життя складається не тільки з небезпек, а й у ньому присутні і досягнення з перемогами в різних змаганнях з кимось або, часом, із самим собою.

У кожного є до чогось талант, своє місце у цьому світі та своя роль. Досить точно і вдало про це говорив один американський філософ – Ральф Емерсон: «Висока доля людини – народитися для будь-якого заняття, яке надасть йому застосування своїх здібностей і щастя, чи то плетіння кошиків, кування мечів, копання каналів, створення статуй чи пісень». Цим філософ хотів донести, що всі люди важливі. Можливо, хтось мріяв бути знаменитістю, але зрештою він просто працює в кафе офіціантом. Це не означає, що доля до когось не прихильна, просто у кожного має бути своє місце в цьому світі, найголовніше у всьому цьому – щоб справа, якою він займатиметься, приносила йому щастя та задоволення. Не всім судилося бути найбагатшими людьми, бідність без багатства не існує – це одне з правил цього світу, з цим нічого не вдієш. Але ж не в грошах щастя. Кожна людина має своє поняття слова «щастя». І доля обов'язково його надасть кожному з нас, але з урахуванням того, скільки людей докладатиме зусиль на шляху до свого щастя. Таким чином, можна стверджувати, що у поняття «доля» багато значень, але з упевненістю можна стверджувати наступне: доля – це щось, чим ми володіємо і в той же час вона володіє нами, з її допомогою можна багато чого навчитися і досягти щастя чи просвітлення, це дар, за допомогою якого ми живемо та ростемо духовно.

УМОВИ ТА ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ. НАЦІОНАЛЬНІ ЗВИЧАЇ, ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ

Смирнова В. Р.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
vitaliasmirnova4@gmail.com

Людина, як відомо, істота соціальна. Вона виживала і зайняла найвище місце у світі живого завдяки соціальності, здатності спільних дій. Тобто в процесі еволюції була сформована потреба в об'єднанні із себе подібними. Пошук таких відбувається за допомогою ідентифікації (з'ясуванні подібності, тотожності).З суспільним розвитком структура ідентичності ускладнювалась. Окрім соціального статусу, місця в суспільному поділі праці, в ієрархії влади, в наш час на перший план стала висуватися також участь у культурі (культурному виробництві, культурному споживанні, культурному дозвіллі...). Саме інтеграція навколо спільних цінностей, способу життя, моральних принципів, смаків, уподобань, захоплень тощо стає відправною точкою ідентифікаційних процесів, які утворюють сучасні спільноти.

Для української національної культури основоположною базою є народна культура на основі якої поступово сформувалися професійні наука, література, мистецтво. Своєрідність української культури визначили також впливи географічних умов, особливості історичного шляху, а також взаємодія з іншими етнокультурами. Важливим історичним етапом розвитку культури стало прийняття християнства у X столітті. Внаслідок труднощів історичного життя України у вітчизняній традиції народна культура зіграла виключну роль. Це сталося, тому що в XVI ст., коли феодально-боярська знать сприйняла католицтво і польську культуру, і до кінця XVIII ст., коли верхівку козацької старшини було зрусифіковано, українське суспільство розвивалося значною мірою без повноцінної національної культурної еліти. Справжніми творцями і носіями культури продовжували залишатися широкі маси суспільства – селяни, козаки, ремісники. Українська культура протягом тривалих періодів своєї історії розвивалася як народна. У ній велике місце займали фольклор, народні традиції, які додавали їй особливої чарівності і колориту. Особливо яскраво це виявилося в мистецтві – народних думах, піснях, танцях, декоративно-прикладному мистецтві. Саме завдяки збереженню і продовженню традицій, корені яких сходять до культури Київської Русі, став можливим підйом української культури і в XVI – XVII ст., і культурне відродження в XIX ст. Як і рідна мова, звичаї об'єднують людей в один

народ. Того, хто забуває звичаї, карають Бог і люди, а, за українським повір'ям, у батьків, що не дотримуються звичаїв, народжуються діти, які стають вовкулаками.

Дохристиянські звичаї гармонійно переплелися з релігійними, утворивши обряди, які ми маємо на сьогодні: колись Різдво припадало на свято зимового повороту сонця, вісника врожаю та щастя, про що й співається у колядках. У них переплелися мотиви хліборобські, військові, казково-фантастичні, весільні та біблійно-релігійні.

Обряди охоплюють все життя людини від народження до смерті (пологи, запросини баби-повитухи); всі сфери людської діяльності та сільського господарства (заклик весни, веснянки, перша борозна, зажинки, жнива, обжинки, Спас).

Сімейне життя традиційно супроводжувалось різноманітними обрядами та ритуалами, які в образно-символічній формі визначали певні етапи життя та розвитку, а весілля являло собою справжню народну драму, до якої включались ігрові дії, танці, співи, музика. Народження дитини завжди було визначною подією в житті родини, адже за народним уявленням "хата з дітьми – базар, а без них цвинтар". Вагітну жінку не можна було лаяти та ображати. їй слід було якомога довше приховувати вагітність, щоб ніхто не знав і не врік, щоб не тяжко було народити. Аби дитина була здоровою, до першої купелі лили свячену воду. Дівчаткам додавали меду, молока та квітів, щоб були гарними, а хлопчикам – дев'ясилу, щоб росли здоровими та дужими.

Як ми можемо побачити, багато народних звичаїв дожили й до нашого часу. Це багато свят, закріплених на законодавчому рівні, як-от Різдво, наприклад. Навіть зараз можна побачити, як колядують та посівають наші діти, онуки, співаючи народні пісні (деяким з яких вже дуже багато років!). Святкування Великодня та Масляної теж можна віднести до відтворення давніх звичаїв у наші дні. Досі можна побачити, як молодята переступають рушника, печуть паляниці. Особливо приємним є спалах жаги до пізнання нашої культури на фоні останніх подій: на шиях наших красунь знов можна побачити ґердани та силянки, які носила ще Леся Українка.

Звичайно, у 21 ст. під впливом глобалізації та новітніх технологій наша культура зазнає змін. Навіть якщо порівнювати ті святкування, що були раніше, вони не такі як зараз: люди вже не надають такого значення обрядам, пісням. Містична функція мови вже майже припинила своє існування, бо багато чого, що не знали наші предки, вже пояснено наукою. Але навіть незважаючи на це, українська культура продовжує жити далі, просто у новій формі.

«АНГЛОВАРВАРИЗАЦІЯ»: ЯК АНГЛІЙСЬКІ СЛОВА ВИТІСНЯЮТЬ УКРАЇНСЬКІ

Іванова І. Є., Башкеєва О. М.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
irinaivanova.2093@gmail.com

Відомо, що на планеті Земля існує близько семи тисяч мов і кожна з них має право на існування та повагу. Серед світових мов одне із перших місць займає англійська. Я вважаю, саме тому став помітним її стійкий вплив на інші мови, в тому числі й на українську. За останні декілька десятиліть англійська мова і справді стала світовою мовою. Вона є рідною для близько 600 мільйонів, проте ще сотні мільйонів людей знають її, бо це міжнародна мова науки та бізнесу. Можна помітити, що протягом останніх років до словникового запасу кожного з нас додалося багато нових, нетипових, не притаманних нам слів.

Головними сферами запозичення англійських слів є: економіка, суспільно-політична сфера, засоби зв'язку, наука, освіта, молодіжна субкультура, масова культура, спорт та побут. Такий процес запозичення іншомовних слів неоднозначно впливає на розвиток нашої мови. З одного боку, відбувається її збагачення, а з іншого боку, витісняються власні елементи, що замінюються на слова з подібним значенням. Чимало англіцизмів попросту витісняє з обігу питомі українські слова, а це вже мовна агресія. Виникає ряд проблем, коли англіцизми створюють загрозу для існування нашої мови: поява дублетів (офіс – контора), велика кількість небажаних омонімів (шейк – коктейль), запозичення власних назв без перекладу, вживання штампів-варваризмів (no comment, made in), запозичення вигуків (вау, окей), що мають на меті імітувати чуже.

Разом зі стрімким розвитком технологій з'являється ще одна дуже цікава сфера запозичення слів, а саме сленг комп'ютерних ігор та сучасних технологій. Швидкий науково-технічний поступ кінця минулого тисячоліття привів людство до створення всесвітньої мережі Інтернет, яка на початку 1990-х років почала інтенсивно проникати в українські верстаки (комп'ютери). У зв'язку з цим в нашій мові з'явилося чимало запозичень. Питання такого ІТ-сленгу порушують у різних дискусіях,

констатуючи, що це знижує природну органічність та милозвучність української мови. Прикладом цього феномену є слово «гугл» від англійського «Google», нерідко я чую і дієслівну форму – «гуглити», тобто шукати щось, використовуючи пошукову систему «Google». А серед дітей та молоді часто спостерігаю вислів «прокачування левелів» (англ.level – рівень), або ще згадала такий приклад «перегляд стрімів» (англ. stream – пряма трансляція, переважно пов'язана з комп'ютерними іграми) та багато інших слів, що входять до молодіжного сленгу. Наведу ще декілька прикладів: ван сек (англ. one second), камон (англ. come on).

Тенденцію до використання англіцизмів я часто спостерігаю в розмовному мовленні. Іноді вони так глибоко входять у повсякденне спілкування, що ми навіть не замислюємося, що деякі слова в нашій мові є запозиченими, хоч це і очевидно. Ловлю себе на думці, що я, погоджуючись із кимось, говорю «окей» замість українського «добре» та буваю часто «онлайн», а не «в мережі». А якщо людина каже секретар, а не офіс-менеджер, повідомлення, а не меседж, демонстраційна зала, а не шоурум, то навряд чи ця людина з нашого покоління Z. І це слова, які ми можемо зараз чути в інтернеті, по радіо і телебаченню. Якщо зараз зайти до ресторану або іншого закладу і придивитися до мови меню, то ми побачимо там такі слова: капкейк (від анг. cupcake – невеликий кекс), фреш (від анг. fresh – свіжовичавлений сік). Зараз для нас, сучасної молоді, це абсолютна норма, а для людей старшого віку це незрозумілі слова, які сьогодні зустрічаються скрізь. А уявімо, що наші бабусі та дідусі вирішили поїхати за кордон. Їх перший культурний шок почнеться одразу в аеропорту «Бориспіль», де зустрінуться такі слова: чекін (від анг. check-in – реєстрація), букінг (від анг . booking – резервування), кеш (від анг. Cash – готівкові гроші), кешбек (від анг. cashback – повернення грошей), д'юті-фрі (від анг. duty-free – магазин в аеропорту).

На мою думку, допустимими є слова, які побутують у нашій мові уже тривалий час і є єдиною назвою поняття. А саме такі як телефон, комп'ютер, джинси, бізнес, номер. Це ті слова, які набули широкого вжитку і не мають гідного відповідника. Але дуже часто ми надаємо перевагу чужинському слову, нехтуючи власним. Якщо так замислитися, то хіба не рясніє наша мова такими словами, як аргумент (доказ), генеральний (головний), екстраординарний (особливий), репродукувати (відтворювати), екстрений (негайний). Але доказом освіченості українця для мене є вживання чисто українських та доречних у цьому контексті слів. Оскільки саме наше, молоде покоління має тенденцію до бажання виділитися і привернути увагу, то вирішенням такої проблеми як

«англоварваризація» я бачу у використанні сучасної, новоствореної, але нашої лексики. Наприклад, лайк – вподобайка; смайл – посміхайчик; селфі – самчик, дедлайн – невстигайко, лайфхак – лазівка. Вважаю, що такі рідномовні аналоги запозичень є досить креативними.

Таким чином, можу відзначити велику роль англіцизмів у процесі формування словника сучасної молоді. Хоча, на мою думку, сленгові вирази є згубними для рідної мови, але інколи їх вживання просто необхідне з погляду на глобальний вплив англомовної культури та технологій. Але ми не повинні допустити, щоб такі процеси проходили стихійно та невмотивовано. Звісно, у нашому глобалізованому світі відмовитися від англіцизмів повністю неможливо. Проте ми маємо уникати надмірного використання дублетів і замінювати їх зрозумілими, доступними всім українськими словами. Оскільки ми є носіями мови, то відповідальні за те, якою вона буде в майбутньому. І якщо ми вперто продовжимо засвоювати випадкові запозичення, то не дамо жодного шансу рідній мові на збереження автентичності. Безперечно, при всій повазі до англійської мови, не хотілося б, щоб вона затьмарила нашу рідну мову, яка дана нам від наших пращурів.

Я вважаю, що особливо зараз, коли вона стала зрозумілою і впізнанною у всьому світі, ми, українці, повинні цінувати і берегти нашу країну, мову, кожне українське слово. Згадаємо, як щемно звучать слова із сучасної пісні гурту «Kalush» «Стефанія», яка нещодавно стала призером «Євробачення»:

«Заспівай мені, мамо, колискову
Хочу ще почути твоє рідне слово».
Рідне, бо наше, українське…

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОТИРІЧЧЯ

Благовісна О. А, Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,
Дніпро, Україна
alexica0312@gmail.com

Важливими чинниками, що впливають на процес формування національно-культурної ідентичності, з одного боку є глобалізаційні процеси, а з іншого – рухи за збереження своєї аутентичності: відірваність значної частини населення від національного грунту та зорієнтованість виключно на радянські чи західні цінності та зразки поведінки, системна криза українського суспільства, невизначеність національної ідеї, відсутність реформ та позитивних зрушень.

Усі зазначені чинники, спрямовані на нівелювання національних цінностей, виключення молоді з національно-культурного контексту, формування меншовартісної свідомості та самосвідомості по відношенню до інших культур, які борються за панівне становище на території України.

Формування національно-культурної ідентичності має опиратися на:

- Історичну правду;
- Історичну пам`ять;
- Патріотизм та національну гідність;
- Національні ідеали.

Шлях до свободи і незалежності України лежить через виховання підростаючого покоління на основі цінностей україноцентризму та євроцентризму, історичної правди і національної гідності.

Однак, сьогодні можна відмітити перепони, які стоять перед сучасним вихованням і торкаються формування національно-культурної ідентичності й духовної безпеки нації.

Під духовною безпекою нації я маю на увазі її гармонійне й високоякісне за змістом світосприйняття. При цьому має бути відсутнє маніпулювання свідомістю людини, нав`язування утилітарних орієнтирів і пріоритетів.

Проблематика культурної ідентичності досить популярна серед науковців. Це пов’язано з тим, що, з одного боку, визначення української ідентичності може певним теоретичним методом модернізувати Україну.

На думку О. Кульчицького, найбільше на формування української ідентичності вплинула недостатня диференціація соціальної структури з переважанням селянської верстви, а також врахування значення малих груп у суспільному житті українців через доісторичних умов. Цей чинник

також вплинув на зміст і форму української культури, наддавши їй особливого народного характеру. Переважання селянства в українському суспільстві визначило тип і масштаби міжособистісних стосунків, формування української душі. М. Грушевський також підкреслював «мужицький» характер української нації. І як зазначає Т. Гунчак, сьогодні більшість українців не є селянами, просто селяни переважно зберегли традиційну українську культуру та фольклор, а міське населення було сильно русифіковане, і тільки мала їх частина (переважно інтелігенція) булла національно свідомою.

Геополітичні та соціокультурні зміни, що сталися в українському суспільстві в наслідок Революції гідності та військових подій на Сході України, суттєво вплинули на ідентифікаційні практики населення, спричинивши ряд змін.

Етносоціологічний моніторинг самоідентичності в Україні з 2004 року показує, що ідентифікаційний вибір населення змінюється відповідно до соціально-політичних умов і впливу популярної інформації. Події Майдану та наступний початок російських військових операцій на сході України поляризували суспільство та загострили межу між внутрішнім та зовнішнім. Війна змінила ставлення до мови, релігійну орієнтацію та традиції населення.

Український народ має багату культуру. З давніх часів нам передавали життєву мудрість і вказівки щодо способу життя. Народнатворчість тісно пов’язана зі звичаями і стала законом, яким люди керуються у повсякденному житті. Мова, культура, звичаї об’єднують людей у націю. Обряди охоплюють все життя людини від народження до смерті, наприклад: пологи, запросини, відвідини немовляти та породіллі, хрестини, заручини, повитухи, весілля, поховання, усі сфери людської діяльності (як у місті так і у селі).

Заклик весни, дощу, веснянки, зажинки, жнива, Спас, колядки, щедрівки. Я впевнена, що багатьом з Вас знайомі вищезазначені звичаї.

Характерною особливістю культури, є її відкритість, стабільність, здатність сприймати й українізувати різні культурні впливи. Наскільки відомо, є два види культури: матеріальна й духовна. До матеріальної належить:

- Культура побуту;
- Фізична культура;
- Особиста культура;
- Культура праці;
- Культура регіону.

А до духовної культури належать такі різновиди, як:

- Пізнавальна культура (наука, освіта, філософія);
- Моральна;
- Художня та релігійна.

В українських звичаях святість розглядається як замінник буденності, оскільки створює особистий сакральний простір, постає співзвучним слова «свято», несе позитивне емоційне підґрунтя, асоціюється з ідеальним, надприродним. Крім того, в Україні був дуже розвинений містицизм. Все, чого ми не розуміємо або вважаємо неможливим, ми називаємо містикою, на відміну від наших предків, які щиро вірили у всі «надприродні» явища. Фундаментальні містичні уявлення про світ присутні в культурах з моменту їх виникнення.

Вплив старослов'янських вірувань простежується також у сучасній літературі, живописі, музиці та архітектурі. Аналізуючи історичний розвиток містики, можна зробити висновок, що вона зберігається протягом усього життя людини, перш ніж перетнеться з культурою.

Розглянувши усі вищевказані тези, можна зрозуміти, як національно-культурна ідентичність українців піддавалася впливу різних факторів на протязі багатьох років та тісно переплітається із подіями в інших країнах та українськими звичаями.

Культурні традиції з роками відходять на задній план, але не стираються з пам`яті нашого народу та живуть навіть у сучасності.

Список використаних джерел:

1. lib.iitta.gov.ua – Стаття "Журба" (Гірська школа українських Карпат)

2. dspace.wunu.edu.ua – "Національно-культурна ідентичність, як маркер модернізації українського народу"

3. historic.pnpu.edu.ua – Збірник наукових статей за матеріалами всеукраїнської конференції. Сучасні форми ідентичності в Україні

4. Котенко Я. В., Ткачук А. Ф – "Локальна ідентичність і об`єднані територіальні громади" 2018 рік, 56 ст.

5. Hbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В. І. Вернандського

6. Фрезер Д.Д. "Золота вітвь, вивчення магії та релігії", 462 ст

7. nuczu.edu.ua – факти про українські міфи та легенди.

«БІЛИЙ РУХ» НА КАТЕРИНОСЛАВЩИНІ
(жовтень – грудень 1918 р.)

Speer Emilia, Борисов В. Л.

University of Washington, Seattle, USA,
ДВНЗ «Український Державний хіміко-технологічний університет»
Україна, Дніпро
vladislavborisov@gmail.com

При висвітленні подій Громадянської війни в Україні в 1918-1921 р. в радянській історіографії діяв заідеологізований підхід. В сучасних умовах у вітчизняній історичній науці також має місце певна тенденційність. У вивченні складних питань історії Громадянської війни перевага надається одним політичним силам (Центральна Рада, Директорія) не на користь інших (Держава Скоропадського, Радянська влада, «повстанський рух»). До числа останніх можна й віднести висвітлення історії «білого руху» в Україні в 1918 – 1920 р. В цьому контексті цікавими постають питання зародження «білого руху» та його діяльність на Катеринославщині в жовтні – грудні 1918 р.

В осені 1918 року за наказом гетьмана Української держави Павла Скоропадського почалось формування збройних сил. У Катеринославі на базі колишньої 34-ої піхотної дивізії почався призов військовослужбовців до лав 8-го корпуса гетьманської армії. Переважно це були офіцери та юнкера (близько 2 тисяч) колишньої царської армії. Командиром корпуса було призначено генерала М. Васильченко. Підрозділи корпуса розташувались у казармах 133-го Симферопольського та 134-го Феодосійського полків. 18 жовтня було утворено «Катеринославський центр Добровольчої армії» та «Добровольчу офіцерську дружину» (250 осіб). Керівником «центра» став полковник Л. Островський.

В умовах близької поразки союзної Німеччини Гетьман видав 14 листопада Акт про федерацію з майбутньою «небільшовицькою Росією». Це спричинило розкол у суспільстві і в українських збройних силах, зокрема. Частина бійців 8-го корпусу перейшла на бік Директорії УНР, інша – залишилась у лавах Гетьманського війська. 23 – 25 листопада у Катеринославі між «петлюрівцями» та «гетьманцями» відбулись бойові зіткнення. 27 листопада загін близько 1 тисячі офіцерів та юнкерів (600 штиків, 150 шабель та «офіцерська дружина») вирушив в похід до Криму, на з'єднання з Добровольчою армією генерала Денікіна. Ця подія увійшла в історію «білого руху», як «Зимовий» або «Катеринославський» похід. Його очолили генерали: Васильченко, Боженко, Баташов, Діденко, Кислий та ін., а також полковники: Долженко, Коновалов, Немиря, Рогоза. Похід тривав 34 дня, протягом 500 верст його учасники вели бої с загонами отамана М. Григор'єва, який був союзником Директорії. На початку січня 1919 року «добровольці» увійшли до Криму. 6 червня 1920 року для учасників походу в Білій Армії було затверджено нагороду: «За Катеринославський похід». Це був хрест чорної емалі з широкими білими краями, покладений на терновий вінець. В центрі хреста знаходився герб міста Катеринослава.

ІСТОРИЧНА СВІДОМІСТЬ, ЯК ФУНДАМЕНТ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ІДЕОЛОГІЇ

Демчук Т. П., Борисов В. Л.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
vladislavborisov@gmail.com

Відомий філософ Фрідріх Ніцше стверджував що, історична свідомість відрізняє Людину від інших тварин. Тому немає людини без усвідомлення часу і причетності до історії свого народу та всього людства. Формування історичної свідомості є однією із основних функцій державної ідеології. Історична свідомість «цементує» суспільство та об`єднує окремих людей в народ на основі спільних цінностей, норм, традицій, які вивірені історією та досвідом пращурів. Найбільш актуальним це стає у «перехідні» епохи, коли відбуваються значні історичні зрушення, що «розхитують» суспільство, позбавляють людину соціальної та часової орієнтації. У таких умовах держава повинна через свої ідеологічні інституції (ЗМІ, освітні та наукові установи) консолідувати суспільство, формуючи єдину історичну свідомість. Безумовно, це не означає згубний шлях повернення до вчорашніх ідеологічних цінностей та суспільних норм поведінки. Двічі в одну річку не ввійдеш, як кажуть. Тому безперспективно виглядають спроби побудувати державну ідеологію на застарілих «класових» або «націоналістичних» цінностях, всупереч «загальнолюдським».

Спираючись на історичний досвід суспільства держава повинна виробити і довести до громадян у прийнятній формі такі ідеологічні цінності та норми, що адекватні новим історичним умовам. Бо тільки тоді, коли державна ідеологія консолідує суспільство, можливе перетворення людини із маргінала на члена соціуму та справжнього патріота, свідомого захисника конкретної культури. Однак повага до «свого» не повинна перетворюватись на заперечення «чужого». В умовах глобалізації життя виникають загально планетарні проблеми, розв’язання яких потребує спільних зусиль всіх народів. «Діалог» різних культур треба вести на основі загальнолюдських цінностей, що існують у конкретних соціальних та національних формах. Їх взаємний вплив складає тривалий політичний та історичний процес. Ось чому повага до минулого, його традицій становить основу історичної свідомості, яка є фундаментом сучасної державної ідеології.

Секція 3

СУБКУЛЬТУРИ В МІНЛИВОМУ СВІТІ

ОСОБЛИВОСТІ СУБКУЛЬТУР В МІНЛИВОМУ СВІТІ

Павлик Я. О., Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
yapavlyk@gmail.com

Виникнення субкультур як загального соціокультурного явища нерозривно пов'язане з розвитком течії постмодернізму в повоєнному західному світі. Не в останню чергу це відбулось за сприяння політики плюралізації суспільної свідомості й прийняття різних ідеологічних надбудов, що панували в ті роки в Сполучених Штатах Америки і Західній Європі.

Все вищезазначене створило оптимальні умови і обставини для активного зростання ролі цілої плеяди субкультур серед дітей представників втраченого покоління. Вивчення феномена молодіжних субкультур стало найактуальнішим у другій половині XX століття у зв'язку зі збільшеною роллю молоді у суспільстві, а також із загостренням конкуренції між поколіннями.

Незважаючи на все зростаючий інтерес до молодіжних субкультур, у суспільстві склалося негативне відношення до них. Як правило, пов'язано це нібито з тим, що представники субкультур тримаються відокремлено від норм домінуючої культури, відмовляються їм підкорятися. Відповідно, представники молоді ще більше віддалялось від суспільної «норми», стаючи ще більш девіантними по відношенню до звичайних жителів своїх громад і об'єднуючись у групи однодумців.

Перш ніж говорити про субкультуру, необхідно розмежувати її з поняттям контркультури, адже найчастіше антагоністичне ставлення до субкультури пов'язано саме з тим, що відбувається плутанина у цих двох, все ж схожих за основою, поняттях. Контркультура – це течія, що заперечує цінності домінуючої культури та виступає проти них. Яскравим прикладом контркультури є скінхеди – неформальне об'єднання молодих людей, для яких характерні гіпертрофовані расизм, антагоністичне ставлення до оточуючих і вираження себе за допомогою участі в колотнечах, що доходять часом до вбивств. Агресивний в сторону суспільної думки спосіб життя скінхедів відповідає їх зовнішньому вигляду – голені голови, важкі високі берці, вузькі штани на підтяжках, аксесуари із шипами, білі шнурівки як символ різниці членів цієї субкультури від «звичайних» громадян.

Цінності субкультури не розходяться з цінностями домінуючої культури, а, навпаки, доповнюють їх, тим самим збагачуючи культуру свого суспільства. Найчастіше субкультурам властивий пасивно-латентний

протест, який, тим не менш, швидко вичерпується у зв'язку з відсутністю однорідної ідеології та чіткої системи цінностей. Молодіжна субкультура служить формою проведення дозвілля, а не протесаною акцією молоді, якою її зазвичай бачать дорослі.

У цьому і полягає основна проблематика існування молодіжних субкультур. І хоч існують випадки, коли представники старших поколінь утворюють власні субкультурні одиниці (наприклад, байкери), переважна більшість дорослих все ж відносяться до подібних «спілок» як не з осудом, так з певним скепсисом.

Сучасні ж субкультури можна розділити на дві групи: 1) за схожістю в музичних уподобаннях (рокери, панки, металісти); 2) за інтересом до певного кіно-, або літературного жанру або її одиничної похідної (наукова фантастика (сай-фай), аніме, «Володар перснів» відповідно).

За своєю суттю вони нагадують трансформовані субкультури XX століття. Певним чином можна сказати, що вони менш агресивними по відношенню до суспільних норм (що також може пояснюватися остаточним утвердженням в більшості країн цивілізованого світу постмодернового прийняття усіх способів самовираження). Також, відбулась певна «еволюція» і більшість субкультур зараз несуть інший характер (публічні групи в соціальних мережах). Майже у всіх сучасних субкультурах зник жорсткий відбір учасників за їх ідеологічною приналежністю (як це було у тих ж скінхедів чи люберів). Сьогодні кожен бажаючий приєднатися до общини фанатів «Зоряних війн» або поціновувачів філіппінського хіп-хопу.

Саме це призводить до подальшого розмиття кордонів між видами різних субкультур і між окремими «кланами» однієї (байкери, рокери старих течій). Сьогодні ознаки «олдскульних» субкультур не завжди можливо застосувати по відношенню до сучасних їх варіантів через відсутність жорсткої системи ідеологічних принципів, властивих старим спілкам молоді XX століття.

Очевидно, субкультура для молоді – це не тільки спосіб творчого розвитку, який сприяє її особистісному зростання але й формат адаптації до навколишнього світу, соціалізації у своєму «маленькому» суспільстві. На прикладах різних субкультур можна зробити висновок, що вони створюють для молодих людей середовище, в якому можуть розвинути свій творчий потенціал та реалізуватися як особистості.

Єдина проблема, яку можна визначити для майбутнього субкультур – як сильно вони видозміняться і відійдуть від образу субкультур на зародку цього соціокультурного феномену?

ФАНАТСЬКА ЛІТЕРАТУРА АБО «FANFIC» ЯК ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ НАПРЯМКІВ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Заярна О. Ю.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»
Україна, Дніпро
alexsanwow@gmail.com

Коли книга, гра, фільм або серіал набуває глобальної популярності, то навколо нього виникає певна група людей, які називаються «фан-базою». Вони шанувальники даного твору, його героїв, історії та вигаданого світу. Захоплення тим чи іншим видом мистецтва завжди спонукала людей до створення власної творчості та нової ланки культурної спадщини.

Фанфік – жаргонізм, що описує аматорський твір за мотивами популярних оригінальних літературних творів, творів кіномистецтва (кінофільмів, телесеріалів, аніме та інші), коміксів, а також відеоігор, тощо. Зазвичай фанфіки створюють на безоплатних засадах шанувальники оригінальних творів. Питання, чи можна вважати фанфік жанром художньої літератури, досі перебуває у стані обговорення, зате жанром масової літератури його визнають одностайно.

Першими фанфіками прийнято вважати саме твори античності. Наприклад, герой «Іліади» Ахілл фігурує у творах Софокла, трагедіях Есхіла, Евріпіда та інших. Подальші історії про Шерлока Голмса, коли Артур Конан Дойл відмовився продовжувати писати про легендарного героя оповіді. Фанати, щоб не виникли претензії, відмовилися від усіх прав на персонажа, чим заснували головне правило фанфікшену – відмова від претензій на володіння правами та героїв і світ твору. Сплеск творення фанфіків відбувся в 60-х роки, після виходу серіалу «Зоряний шлях». Саме тоді цей феномен оформився в сучасному розумінні.

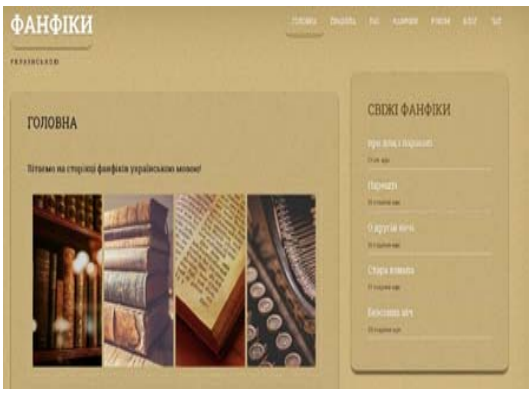

Цей напрямок масової літератури дав корені й в українському культурному сегменті. Ще в середній школи (навіть в початковій) багато підлітків починають цікавитися фанфіками. Вони стають або постійними читачами, або самі обирають шлях автора. Проте таке захоплення зазвичай

приховують від дорослих. Навіть така тенденція розповсюджена серед вже дорослих фікрайтерів (той, хто пише фанфіки).

Для публікації і розвитку своєї творчості фікрайтерам надані всі ресурси: спеціальні групи, сайти, блоги і соціальні мережі. Найвідоміші сайти для публікації в усьому світі є «Ao3» та «Wattpad». Також треба зазначити, що з «Wattpad» виходять багато професійних письменників і там розповсюджені конкурси та програми для заключення контрактів з певним видавництвом.

В Україні також існують власні інтернет-ресурси, як наприклад: ФУМ (Фанфіки українською мовою), fanfic.com.ua, UAauthor. Всі вони направлені на розвиток саме авторів, які пишуть виключно українською мовою або займаються перекладом фанфіків з інших мов на українську.

Як і будь-який вид творчості, фанфіки мають свої категорії, жанри та рейтинги. Головне розділення ж звичайно йде по фанхатам (термін, що означає співтовариство об'єднане єдиним інтересом). Найпоширенішими фанхатами в Україні за дослідженими статистичними даними є цикл романів «Гаррі Поттер», аніме «Наруто», аніме «Атака титанів», повість «Кайдашева сім'я», роман «Тигролови» та інші.

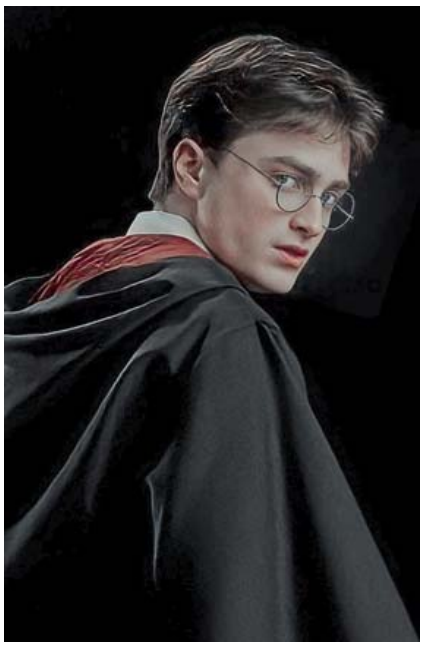

Фікрайтери та фікрідери (той, хто читає фанфіки) мають власний сленг. В Україні він навіть пройшов курс українізації. Фендом, або серед українців фанхата – співтовариство. Пейринг – основна взаємодія персонажів в романтичному чи дружньому сенсі. Бета – буквально перший читач, або людина, що редагує змістові, орфографічні та лексичні помилки. Канон – оригінальний твір або елемент сюжету, риса характеру персонажа, сам персонаж, які точно були зазначені в змісті канону. Гедканон – припущення в каноні зроблене на основі сюжету або власних спостережень, найчастіше відноситься саме до персонажа твору.

Чому так важливо підтримувати даний вид творчості? В подальшому майбутньому юні фікрайтери можуть продовжити свій творчий шлях і стати письменниками, культурними діячами, художниками, режисерами та акторами. Вони стануть майбутню міццю української культури та творчості.

Також фанфіки можуть привити любов до шкільної програми учнів, якщо правильно використати цей феномен. Наприклад, дітям можна дати завдання написати власний фанфік по тому чи іншому прочитаному твору. Треба зазначити, що написати гарний змістовний фанфік треба розуміти так званий «канон» твору: сюжет, ідея твору, персонажі, їх характери та мотивація. Це не тільки змусить дітей ознайомитися з оригіналом, а навчить їх уважно читати, аналізувати та систематизувати прочитане.

Хоч багатьма експертами прийнято вважати фанфіки як аматорський і несерйозний вид діяльності, все одно доцільно вважати, що розвиток фанфікшена відображає розвиток культури та свідомості народу. Якщо ми проглянемо як розвивається феномен фанфіків в таких великих країнах як США, Іспанія, то це дужа поширена культура, яка є багатоманітною та на будь-який смак. На жаль, багато українських авторів працювали і віддавали свої сили на розвиток іншої культури через страх бути не поміченими та меншовартості. Ця нав’язлива думка уповільнила розвиток українського фанфікшену на декілька років, що в той же час залишило помітний слід на нашій культурі.

Заохочення молоді до створення україномовних фанфіків допоможе розвитку української культури, їх власного духовного піднесення та усвідомлення себе як діяча та частини рідної творчості.

МАСОВА КУЛЬТУРА: КІТЧ

Кокоткіна К., Какуріна І. І.
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»
Україна, Дніпро

Актуальність теми обумовлена інтенсивними змінами XX століття в галузі мистецтва й культури, що сформували та поширили феномен масової культури (маскульта) в усьому світі, зокрема в Україні. Зі свого боку цей феномен спричинив появу явища «кітч», яке безпосередньо впливає на наше інформаційне та естетичне середовище.

Термін «маскульт» пов'язан із розповсюдженням технологій тиражування текстів та описує культуру, що знаходить попит в основній масі населення безвідносно належності до тієї чи іншої нації, держави.

Після суттєвих ціннісних трансформацій у 60-х роках, з'явилися підстави для виділення певних рівнів у структурі масової культури, одним із яких є кітч.

За Словником української мови у 20 томах, кітч або кіч – це ремісницькі витвори, а також шар масової культури, позбавлені мистецької витонченості, розраховані лише на зовнішній ефект. Саме слово походить від німецької та з'явилося у 1860-1870-ті роки в Мюнхені, означало перероблення старих меблів: оновлення з відтінком обману – продавати старе як нове.

Зазвичай, це явище маскульту сприймається у негативному контексті та асоціюється з вульгарністю, антиподом високому мистецтву й синоніму несмаку.

Те, що ми називаємо кітчем, не треба вважати звичним нам мистецтвом, бо виконує особливі, не-художні функції. Кітч можна назвати комерційною основою масової культури, тому що орієнтован на вимоги споживача, не маючи під собою ідеологічного, «серйозного» підтексту, а існує він у ринковому просторі і, як всякий продукт, працює в системі «попит-пропозиція».

Українська літературознавиця і культурологиня Т. Гундорова зазначає, що в сучасному глобалізаційному суспільстві кіч виконує важливі ролі в процесах соціальної адаптації та психологічної терапії. Цю думку доповнимо та пояснимо цитатою з роботи «П'ять облич модерності» Матея Келінеску: «Кітч можна описати як систематичне намагання втекти від буденності і реальності: втекти як в часі так і в просторі».

«Втечу» та роль в адаптації людини можна роз'яснити ознаками кіча: по-перше, заперечення проблематики та обмеженість базовими емоціями після ознайомлення з витвором мистецтва. Наприклад, побачивши

карикатуру, перші декілька хвилин вам смішно та радісно, але пройде недовгий час, і картина буде просто картиною, після якої залишаться тільки приємні спогади – не більше.

По-друге, впізнаваність, відсутність заплутаностей. Кітч легко зрозуміти, він стандартизований, тому реалістичне мистецтво часто є кітчевим.

І остання обов'язкова характеристика – таке мистецтво ніяк не впливає та не змінює для вас нічого. Як в прикладі з карикатурою: ви отримали певну емоцію… і все. Більше нічого вона в собі не несе.

Для кітчу важливо: зображення, те, що ви маєте відчути від зображення, та, за умовою присутності, символ, що несе не естетичний, а етичний підтекст, який надає змогу маніпулювати вами, а як зображується – вже неважливо. Добре це показує реклама. Наведемо приклад відомої реклами дезодоранту «Old Spice»: нам не цікаво які прийоми кіномистецтва використав режисер, для нас важлива картинка та гарний чоловік, який комічно нав'язує, що після використання продукту ви будете відчувати себе «мужньо та сильно».

Середньостатистична сучасна людина споживає та формує свій смак на основі маскульту, нерідко саме кітчу.

Як писав німецький філософ Т. Адорно, люди не хочуть думати, вони хочуть тільки розважатись. Українська культура може запропонувати багато подібного: телевізійні шоу, розважальна музика. Одразу згадуються такі пісні як «Ванька-встанька», «Ведмеді-балалайки» Маші Кондратенко або Foley & ПОТАП «We are from Ukraine».

Кітч в архітектурі – позолочена ліпнина по карнизу, по периметру стін розставлені вазони з пальмами, підлогу, вимощену плиткою під східний стереотипний мотив.

Хоча з цією проблемою українці активно борються та поширюють інформацію, але українська культура, на жаль, обросла шароварщиною. Кітчем, який використали як інструмент, для поневоленого народу – штучно зробили стереотипний образ українця, зменшили багату культуру до широких червоних шаровар для чоловіків та калиново-макових вишиванок для жінок.

Таким чином, кітч є явищем масової культури, що постійно трансформується вслід за попитом та відповідає на розважальні потреби суспільства. Він може бути як інструментом впливу, так і мати терапевтичні якості, бо зображує «ідеальну» картинку, яка іноді так потрібна.

СУБКУЛЬТУРА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СПРИЙНЯТТЯ СВІТУ

Мудра В. Г., Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
valeriya.mudra.04@gmail.com

Світ змінюється з кожною хвилиною, швидкоплинне життя парадокс людства, яке живе завтрашнім днем, і одне радує, що кожне нове покоління все більше розуміє своє становище і хоче жити саме сьогодні, саме зараз. У динамічних процесах сучасності молоді дедалі складніше знайти своє місце. Самовизначення в соціально-професіональній структурі суспільства пов'язане не тільки з тим, що різко змінюється характер і спрямованість соціальної і професійної кар'єри, а й з адаптацією до нової соціокультурної реальності.

Субкультура – це своєрідне співтовариство з особливими цінностями, нормами, зразками поведінки, в окремих випадках стилем одягу.

Наприклад:

− Емо – молодіжна субкультура, в основі якої лежить вираження емоцій, зосередженість на глибоких внутрішніх переживаннях, самовираженні, протистоянні несправедливості, чуттєве світосприйняття.

− Панк – молодіжна субкультура, в основі якої лежить категоричний протест протест проти будь-яких моральних і звичаєвих правил.

− Гламур є однією з наймолодших субкультур нашого часу. Вона сформувалася на основі клубного життя і світських вечірок. Найголовніша риса – це беззаперечне дотримання останнім модним течіям.

− Байкери – одні з не багатьох, для кого слова "один за всіх, всі за одного" – стиль життя. При зустрічі на дорозі завжди вітаються навіть не знаючи один одного.

На початку XXI ст. субкультурний бум в наший країні пішов на спад. Але це не означає, що неформальні молодіжні об'єднання зникли. Они старі форми молодіжної субкультури продовжують розвиватися і навіть виникають нові (ванільки, геймери, хакери).

Субкультури мають як позитивну, так і негативну сторону, у молодіжному середовищі все більше поширеним стає розповсюдження цих субкультур, засобом яких молода людина може самоствердитися та продемонструвати свою індивідуальність. Поряд із тим, розмаїття сучасних молодіжних субкультур може ввести в оману щодо їх реальних виявів. І так виходить, що необізнана молода людина може необачливо захопитися псевдосубкультурою або, ще гірше, стати об'єктом

маніпулювання впливової групи людей, орієнтуючись тільки на своє почуття тяжіння до певної субкультури. Тому поширення знань щодо реальних ознак молодіжних субкультур, психологічних особливостей їх представників, стане у нагоді молоді у свідомому самовизначенні з інтересами та захопленнями.

Молодіжна субкультура характеризується наступними рисами:

- молодіжна субкультура є соціальною спільністю, кожен представник якої сам зараховує себе до неї
- входження молодої людини в ту чи іншу молодіжну субкультуру означає ухвалення ним і розділення її норм, цінностей і тд.
- значущі для тієї або іншої молодіжної субкультури ідеї і цінності отримують зовнішній вираз в обов'язковій для її членів символіці і атрибутиці групи.

Субкультура – це те ж саме хобі, що стало образом, а часто і змістом життя. Молодіжні субкультури – це результат пошуку своєрідної, нової ідентичності, створення нового стилю.

Молодіжна субкультура має свою мову, особливу моду, мистецтво і стиль поводження. Субкультура як система норм і цінностей, зразків поведінки відрізняє конкретну групу від решти суспільства. Це все формує ті, чи інші навички, соціальні цінності та інше.

За останні 3 роки мала змогу приєднатися до однієї із субкультур, а згодом стати повноцінним її членом. Байкери – досить цікава та неоднозначна субкультура, як я вже казала, що їх гасло "один за всіх, всі за одного" – не порожній звук, а стиль життя. Перші 2 роки я була пасажиром на мотоциклі і не розуміла, чому з тобою завжди вітаються, а на світлофорі, якщо хтось перетинається, то починають спілкуватися як справжні друзі. Останні пів року, будучи водієм даного транспорту, помічаю ще більше дивних та несподіваних речей. Посеред дороги влаштовувати змагання, летіти на поміч, якщо краєм ока помітив, що інший мотоцикл потрапив у ДТП і тп. В 21 столітті це прояв дружнього суспільства та підтримки в будь-який момент твого життя.

ВПЛИВ СПОРТУ НА МОДУ (ДО ІСТОРІЇ ПИТАННЯ)

Хміль В. С.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
vikhmil8@gmail.com

Вплив спорту на сучасну моду досить значний: речі, які спочатку були призначені тільки для занять у фітнес-клубі, тепер цілком органічно вписуються і в повсякденне життя, а підбори поступаються місцем комфортному взуттю на кшталт кросівок, кед і сліпонів.

Історію взаємовідносин моди і спорту можна спостерігати з середини XIX століття: в 1849 журнал «Water-cure Journal» опублікував статтю, яка закликає жінок відмовитися від модних на той час важких крінолінів на користь одягу, який подарує більше свободи під час руху. Через два роки відома феміністка Амелія Блумер з'явилася на публіці у спідниці довжиною до коліна та широких штанях на кшталт турецьких шаровар, згодом названих на її честь – блумери. Втім, справжній бум блумери пережили лише у 1890-х, коли жінки стали освоювати дуже популярний тоді велоспорт.

Далі відлуння спортивної тематики з'являлися в колекціях і Габріель Шанель (той самий матеріал джерсі та моделі, натхненні тенісною формою), та Ельзи Скіапареллі (її колекція Pour le Sport), а пізніше – Еміліо Пуччі (одяг для лижного спорту), Іва (костюм для занять полюванням, зокрема, жакет Norfolk), Аззедіна Алайї та Роя Хальстона (топ на кшталт верхньої частини купальника-бікіні), Карла Лагерфельда (присвячена серфінгу весняно-літня колекція 1991 року для Chanel), Донни Каран (плаття початку 1990) х з неопрену) та багатьох інших.

1970-і – епоха, коли спорт став важливою та модною частиною способу життя. До кінця десятиліття всі буквально збожеволіли від аеробіки та джогінгу. Так, у сфері модного дизайну почали активно використовувати фліс, лайкру, махру, поліуретан, парашутну тканину, а дівчата носили пластикові козирки як модний аксесуар. Початок моди на спорт пов'язаний із появою трикотажного одягу: завдяки купальним костюмам люди змогли займатися фізкультурою в саду та на пляжі. Хоча в ті часи значно популярнішими були кінний спорт, фехтування, гольф та крикет.

Справжній бум спортивної моди вибухнув у 1980-ті роки. Одяг, призначений для спорту та активного дозвілля, став саме модним, відтіснивши на другий план утилітарне ставлення людей до речей у спортивному стилі. У 1982 році американська актриса Джейн Фонда випустила свою першу відеопрограму з вправами з ритмічної гімнастики – аеробіки, на яку незабаром «захворів» увесь світ. Спортивний спосіб життя транслювався з кіноекранів та сторінок модних журналів. Супермодними стали лосини, кросівки, футболки, еластичні пов'язки для волосся, бейсболки, спортивні сумки, словом, все те, що довгі роки було речами професійного призначення і не сприймалося як модний сегмент.

Все більша кількість модельєрів у 1980-і та 1990-і роки стали звертатися до теми спорту, запозичуючи елементи у спортивного одягу, трансформуючи його, експериментуючи, поєднуючи суто спортивне, з іншими стильовими напрямками. Спортивний стиль серйозно і надовго влаштувався у світі моди.

У 2000-х роках рамки спортивного стилю розширилися ще більше. У моді з'явився термін спорт-шик, напрямок, який почав формуватися в далекому минулому, відкривало безмежні горизонти для творців спортивно-побутових міксів. Спортивні елементи почали проникати не лише у повсякденну моду, але навіть у вечірню та ділову. Речі з різних стильових ніш тепер спокійно вживаються в одному комплекті, а тканини, які традиційно асоціювалися з одягом для вечірніх виходів і статусних заходів стали сусідити з денімом і трикотажем. Кордони між одягом для активного відпочинку та спортивним одягом ставали все більш розмитими, багато людей воліли носити спортивні костюми, толстовки, кросівки та інші предмети одягу, що відносяться до спортивного екіпірування, як повсякденний одяг. Всі наступні десятиліття і відомі дизайнери, і виробники демократичного одягу постійно зверталися до спортивної тематики.

Чергова серйозна хвиля популярності спорту припала на 2012 рік, що багато хто пов'язує, зокрема, з лондонською Олімпіадою. З завидною популярністю стали з'являтися колаборації спортивних брендів з фешн-дизайнерами: Adidas зі Стеллою Маккартні, Джеремі Скоттом і Мері

Катранзу, Nike – з Рікардо Тиші, а подіуми опинилися під очевидним впливом спортивного стилю.

Дизайнери XXI століття успішно продовжили розвиток теми спортивного стилю та спорт-шику, поєднуючи просте та статусне, повсякденне та святкове, спортивне та елегантне. Спорт-шик став одним з новаторських напрямків у моді, що демонструють, що об'єднання різних стилів може давати найцікавіші результати. Багато провідних сучасних дизайнерів продовжують працювати в цьому напрямку, створюючи модний вигляд нового часу.

Спортивний одяг, що пройшов довгий шлях від епохи до епохи, по праву зайняв своє почесне місце на модній арені. Починаючи з кінця XIX століття, все, що було створено у світовій моді, включаючи експерименти у спортивній сфері – накопичувалося, і з'єднуючись, видозмінюючись, удосконалюючись, дало життя напрямку, яке вже не може зникнути з життя сучасної людини.

Секція 4

ЗАГАЛЬНІ РИСИ І НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

УНІВЕРСИТЕТ У СУЧАСНИХ УМОВАХ: МІСІЯ XXI СТОЛІТТЯ

Сапожников С. В., Теплицька А. О.

Університет імені Альфреда Нобеля,
ПУ «Вищий навчальний заклад «Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут «Бейт-Хана»,
sapozhnykov70@gmail.com; dafna77al@yahoo.com

Питання місії університетів, їх роль у житті суспільства залишається актуальним протягом всієї історії існування закладів вищої освіти. У різні історичні епохи університет виконував різноманітні місії.

Сторіччями головним у визначенні місії університету була відома думка Аристотеля: „Усі люди від природи мають бажання одержати знання” [1, с.3]. Однак перш ніж одержати знання, їх потрібно виробити.

У науковій літературі існують різні погляди на періодизацію освітніх епох. Досить поширеним є підхід, заснований на виділенні чотирьох типів університету, що змінюють один одного: середньовічного або докласичного (XII – кін. XV ст.), передкласичного (період раннього Нового часу та Просвітництва XVI-XVIII ст.), класичного («Гумбольдівський» університет (XIX-XX ст.) та постнекласичного (сучасний університет XXI століття).

Місія середньовічного університету була переважно освітньою. Основною рисою науки середньовіччя не відкриття чогось нового, а тлумачення релігійних знань, передача від покоління до покоління вже знайдених істин, традицій.

Передкласичний університет. Розвиток суспільства на XVI–XVII ст. призвело до кількісного зростання підприємців і робітників різних професій. Одночасно зростала і кількість прихильників соціального прогресу. У зв’язку із необхідністю провадження великого діловодства, обліку угод щодо земельних володінь та ретельних ревізій різних служб, розширювався державний апарат. Усе це, своєю чергою, вимагало підвищення грамотності населення. Таким чином, університети отримали соціальне замовлення на підготовку освічених кадрів. У цей період відбувалося формування наукового стилю мислення та перехід від систематизації схоластичного знання до раціонального наукового пошуку, пізнання реальних явищ природи та суспільства.

Класичний (Гумбольдівський) університет – це поєднання дослідження, навчання та ідеї вільного викладання. Його місія полягала в тому, що університети – це установи для досліджень (одержання знань) і навчання (передачі отриманих знань), незалежно від будь-якої форми застосування результатів обох цих процесів. Цей тип університету панував весь XX ст. і він привів до блискучих результатів у різних наукових

напрямках. Один із ключових принципів класичного університету – єдність викладання та дослідження («освіта наукою»).

Постклассичний – сучасний університет (XXI ст.). На сучасному етапі розвитку суспільства інформатизація, цифровізація, потреба у міждисциплінарних дослідженнях тощо. внесли значні зміни до місії університетів. На сьогоднішньому етапі, крім освітньої та наукової, на університет покладена «третя місія» – соціальна.

Сьогодні чітке усвідомлення призначення, міри її узгодженості, як правило, втілюється у визначенні місії організації. Місія повинна бути чітко і відкрито сформульована, логічною та послідовною з точки зору внутрішнього і зовнішнього оточення. Місія постійно змінюється з метою забезпечення її відповідності умовам, у яких вона працює. Місія відповідає всім рівням організації, а її правомірність визначається ринком праці.

Отже, на нашу думку, головна місія університету XXI століття полягає у збереженні, розвитку і модернізації національних систем вищої освіти країн світу, вихованні нового фахівця, який стане джерелом інструментального знання і професійних компетенцій, повноправним представником різних поколінь, класів, етносів і сегментів культури, носієм зразків поведінки та батьківських функцій, використовуючи владу захисту, заохочення, підтримки громадян своєї країни.

Ключем до стабільного розвитку, існування університетської системи вищої освіти XXI століття є підтримка відповідного балансу інтересів з основними зацікавленими інституціями і групами: з Міністерством освіти конкретної країни; із загальноосвітніми школами, ліцеями, гімназіями і колегіумами як постачальниками абітурієнтів; з адміністративно-управлінським та професорсько-викладацьким персоналом; з громадськими й урядовими організаціями; з індивідуальними і корпоративними замовниками, які бажають отримати освітні послуги. Таким чином, місія сучасного університету стає відображенням зазначеного балансу як набір уявлень про її основні сфери компетенції та базові функції в суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Аристотель «Метафизика» / Аристотель»: Эксмо. – Москва, 2015 – 40 с.

2. Глузман А. В. Тенденции развития университетского педагогического образования в Украине : дис д-ра пед. наук : 13.00.04 / Глузман Александр Владимирович. – К., 1997. – 471 с.

3. Сапожников С. В. Тенденції розвитку вищої педагогічної освіти в країнах Чорноморського регіону: дис. д-ра пед. наук : 13.00.04 / Сапожников Станіслав Володимирович. – Ялта, 2014. – 630 с.

ЗАГАЛЬНІ РИСИ І НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Фурлет К. І.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна. Дніпро
Kfurlet21@gmail.com

Вимоги до сучасної освіти ґрунтується на найвищому рівні виходячи з потреб сучасного суспільства, яке потребує постійного розвитку. На жаль, ситуація в Україні не є такою позитивною, як б хотілося.

Масштабна криза охопила освіту практично всіх країн світу. Вона має транснаціональний характер та прояви глобальної проблеми сучасності. Однак ще не так давно радянське суспільствознавство відносило це явище винятково до західних країн, догматично доводячи, що для соціалістичної системи освіти дане явище інородне.

Саме катастрофічні прояви системної кризи демонструють нам об’єктивні свідчення про стан і тенденції у просвіті та письменності. За даними ЮНЕСКО, понад 100 мільйонів дітей шкільного віку на початку 90-х років не ходили до школи, а кількість неписьменних у світі досягала майже 1 мільярда людей. Останніми роками у розвинутих країнах виникла тенденція до зменшення кількості неписьменних, але в регіоні «третього світу» і до початку XXI ст. ці показники зростатимуть.

Крім того, розвинутий світ (включаючи і держави СНД) спіткнувся в останнє десятиріччя XX ст. з новим явищем – «функціональною неосвіченістю», що не дає змоги певним письменним індивідам виконувати функції, що відповідають рівню їх освіти. Кількість функціонально неосвічених у ряді провідних країн, за оцінками фахівців, стала досягати десятків мільйонів людей. Зрештою, в деяких слабо розвинутих країнах світу чи державах, що здійснюють політичну перебудову, можна кваліфікувати відносно помітне зменшення піднесення або розширення масштабів систем освіти (це, зокрема, стосується й деяких ланок державної освіти в Україні та деяких державах СНД).

Які ж прояви має глобальна криза освіти? Насамперед, як стверджують В.М. Піча, О.М. Семашко та Н.Й. Черниш, йдеться про кризу соціалізації.

Класична система освіти менш за все здатна забезпечити опанування молоддю всієї множини майбутніх соціальних ролей. Вирішення проблеми безболісної адаптації молоді до реальної дійсності, подолання девіантної поведінки та маргінального існування ще не знайдено освітянською галуззю в оптимальній формі.

По-друге, зростання розриву між освітою та культурою. Традиційна освіта та практика навчання дозволяє в основному надбати знання чи норми способу життя, але не цінності духовності та культури, які включаються в освіту у вигляді еклектичних сурогатів (навчальних предметів) і не забезпечують наслідування у духовному зв'язку поколінь.

Рік у рік зростає відставання освіти від науки. Наука XX ст. кардинально змінилась у фундаментальному та спеціальному аспектах: визнала множину істин, відмовилася від універсальних зазіхань та звернулася до етичних пошуків, але система освіти методологічно й дидактично спинилась у межах подоби світу XIX ст., що знижує авторитет знання та мотивацію до навчання.

Крім того, прояви глобальної кризи пов'язані із збереженням дисфункцій сучасних освітянських систем, що не відповідають соціальним очікуванням людей у суспільстві. Суттєвість глобальної кризи достатньо боляче відображається у критиці традиційної парадигми освіти, орієнтованої на технократичні й конформістські цінності, яку можна зустріти у сучасній соціологічній, педагогічній та філософській літературі.

Освітянська криза у нашій державі була зумовлена не тільки глобальними факторами, зокрема, крахом основних принципів та догм радянської освіти, спричинений падінням минулої політико-ідеологічної системи, одержавленням та бюрократизацією освітянської системи; викривленням цілеспрямованості та соціальних функцій школи; залишковим принципом фінансування освіти і культури; відсутністю нових моделей освіти, наукової та формальної альтернативи; соціальним та етичним розривом між викладацьким корпусом, студентами та учнями;

зниженням соціального престижу освіченості й інтелекту у кризовому соціумі, яким залишається українське суспільство.

Сучасні соціологи (А. Печчеї, Ф. Кумбас та ін.) звертають увагу на перебіг в останній чверті XX ст. глобальної кризи освіти і прагнуть виявити основні шляхи її подолання. Вказується, зокрема, на такі ознаки цієї кризи: зростання "функціональної неосвіченості", зростання розриву між освітою і культурою, відставання освіти від науки, збереження функцій сучасних освітянських систем, послаблення впливу освіти на соціалізацію молоді та ін. Слід відмітити, що й Україна не запобігла освітянській кризі, наслідуючи як набутки й досягнення, так і невирішені проблеми й суперечності радянської системи навчання і виховання.

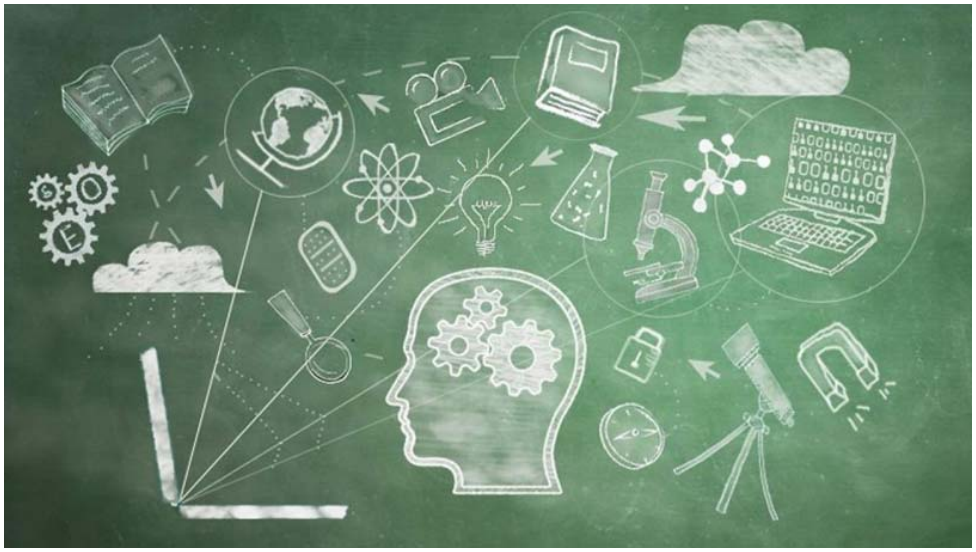

ОСВІТНІЙ ТА НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ НА БЛАГО КРАЇНИ

Митрофанов І. О., Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
godwarman853@gmail.com

Через певні соціально-економічні процеси у світі починає зростати роль освіти в усіх сферах життя сучасного суспільства.

Домінуючу ланку у цьому вирії починає відігравати економіка знань, яка формує модель інформаційного суспільства і створює злагоджену систему ресурсозабезпечення суспільного виробництва.

Так як сучасна економіка і суспільство розвиваються в умовах глобалізації, то особливої значущості набув процес інтелектуалізації і, як наслідок, – збільшення ролі розумового капіталу.

Сучасна система вищої освіти є одним з головних чинників зростання рівня людського та інтелектуального капіталу, вона є генератором концептуально нових ідей і надає можливість в повній мірі розкрити потенціал окремої особистості.

Якщо ми хочемо домогтися таких самих позитивних змін в Україні, то нам доведеться реформувати та модернізувати саме основу нашої системи освіти з урахуванням сучасних тенденцій, а в якості зразка взяти європейські освітні інституції.

Нашій країні потрібно прагнути симбіозу між державним апаратом та системою вищої освіти, адже система створює нових кваліфікованих та креативних кадрів, які нарощують потенціал держави, а сама держава в свою чергу повинна направляти свій одержаний потенціал у розвиток системи освіти.

Держава повинна стимулювати розвиток науки та освіти, ставлячи на меті створення та фінансування амбітних програм та проектів в економіці, соціальній сфері та на міжнародній арені, задля підвищення ІРЛП.

Через існування великого спектру спеціальностей і потребі у кожній установі унікального, досвідченого та креативного робітника, постає необхідність у особистісній орієнтації освіти, щоб кожна людина змогла відчути свій поклик і максимально себе самореалізувати.

Під час оновлення системи вищої освіти слід заздалегідь вмонтувати в неї принципи національної самоідентифікації для того, щоб особистість вважала себе громадянином, асоціювала себе з історичним і культурним надбанням своєї країни і свідомо втілювала свої амбіції та застосовувала свої навички саме задля розвитку своєї рідної батьківщини.

Треба зазначити, що одним з пріоритетних напрямків розвитку освіти є саме розширення україномовного простору, що мотивує людину не виходити за межі цього, тим самим, надаючи потенціал державі розвинути вітчизняний сектор економіки і збільшити вміст інтелектуального капіталу саме в україномовному просторі.

Важливо не відмежовуватися від європейських освітніх інституцій і надавати кожному охочому студенту можливість здобути освіту у тій країні, де він бажає, головне створити такі умови, щоб цей студент захотів повернутися назад до своєї країни і підвищувати ВВП саме для неї.

Необхідно надати системі оригінальності та гнучкості, які б здобувалися на основі освітніх кредитів та узгод, тим самим поліпшувати перебування студента у навчальному процесі.

Наявність високоінтелектуального та духовно розвинутого суспільства забезпечить високу конкурентоспроможність країни та сформує інноваційну модель економічного розвитку, що повинно забезпечити європейський рівень добробуту та соціального захисту громадян.

Через перехід людства від індустріального суспільства до науково-інформаційного, а потім і формування суспільства високого інтелекту об’єктивно висуває науку як найбільш пріоритетну сферу, що продукує нові знання та освіту, долучає до цих знань суспільство в цілому і кожну людину зокрема.

Одним з провідних моментів розвитку інноваційної системи освіти є гармонізація відносин науки та суспільства.

Перспективна програма розвитку України має враховувати вимоги глобалізованої економіки, а також панування в світі інформаційних технологій і телекомунікаційних мереж, досягнення вражаючого та випереджального накопичення інтелектуального потенціалу.

Освіта на сучасному етапі є важливим чинником забезпечення продуктивної зайнятості населення, адже високоосвічені та кваліфіковані люди здатні ефективно конкурувати на ринку праці, хоча з іншого боку, вони збільшують освітні вимоги через що питання працевлаштування багатьох осіб ставиться під питання.

ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: ПОШУК СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ

Багрій Г. В., Бажан С. П.

ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»
Україна, Дніпро
annabagry@ukr.net

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави [1]. Ті ж акценти розставляє й Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, яка визначає, що освіта має орієнтуватись на особистість, бути демократичною, конкурентоспроможною у світовому освітньому просторі. Ґрунтуючись на ідеї національного державотворення, вона повинна бути зосереджена на ствердженні національних інтересів, здійснюватися протягом життя, відповідати інтересам особистості й суспільства, бути стратегічно-бездоганною.

Вітчизняна освітянська стратегія повинна відповідати вимогам часу, перспективним європейським освітнім стандартам і тенденціям їх розвитку. А також підвищувати освітній рівень громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору. Йдеться не лише про формування високого рівня якості освіти, а й про виховання молоді, що стає на порядок денний у завдання нашим педагогам.

Виховання передбачає трансфер цінностей та традицій – передачу досвіду та традицій від старшого покоління до молодшого, формування життєвих принципів та установок у молоді.

Цілеспрямована виховна діяльність педагога (виховна робота) щодо створення умов для розвитку молоді, формування у неї певних особистісних якостей, що відбувається через включення її у різні види соціальних відносин (у навчанні, у спілкуванні, грі, практичній діяльності).

Виховання молоді в закладі освіти – це бінарний процес, що представляє собою педагогічний супровід здобувачів освіти з метою їх професійного та особистісного розвитку.

Виховання особистості під час навчання у закладі освіти - відповідальний етап становлення особистості, внаслідок якого формується система ідей, ідеалів, її світогляд та морально-етичні засади. Під вихованням здобувачів освіти слід розуміти цілеспрямовану діяльність викладачів, орієнтовану на створення умов розвитку духовності з урахуванням загальнолюдських цінностей; надання їм допомоги у життєвому самовизначенні, моральному, цивільному та професійному становленні; створіння умов самореалізації особистості.

Завдання закладу освіти – це формування у студентів особистісно-професійної позиції, в якій інтегровані цінності професійної етики та професійні компетенції.

Основна мета виховної діяльності у закладі освіти – це створення сприятливих умов для особистісного та професійного розвитку майбутнього фахівця, орієнтованого на морально-патріотичні цінності нашого суспільства.

Специфіка виховної діяльності протягом навчання пов'язана з тим, що робота йде з молоддю, яка в основному вже сформована, тому слід враховувати особистісні запити, вікові, психологічні особливості юнаків та дівчат та активно включати їх у виховний процес як суб'єкти, а не об'єкти.

З одного боку, здобувачі освіти – це практично сформовані люди, які досягли результатів, що базуються на всіх попередніх процесах біологічного, психологічного, соціального розвитку, з іншого, – не в усіх студентів здатність до свідомої регуляції своєї поведінки розвинена повною мірою, присутня слабка шкільна підготовка, недостатній соціальний розвиток. Дуже важливо створити умови для корекції розвитку. Ми стикаємося з молоддю, яка критично мислить, розвивається, а отже, вимагає особливого підходу.

Виховний процес у системі вищої, фахової передвищої освіти має бути тісно пов'язаний з освітніми програмами, оскільки заклад освіти в першу черга готує професіоналів своєї справи.

Виховна робота тісно поєднана з освітньою та науковою діяльністю. Виховну політику в закладі освіти слід проводити послідовно та акуратно, уникаючи тиску та примусу до чогось, пропонуючи різні варіанти та припускаючи право вибору.

Організатори виховання, що реалізується у просторі закладу освіти, шукають шляхи забезпечення професійної спрямованості виховання: здобувачі освіти повинні відчувати взаємозв'язок виховних подій з їх становленням як майбутніх фахівців, які володіють не лише вузько-професійними, а й широкими соціальними компетенціями-комунікативними, організаторськими, самоосвітніми та іншими, що виявляють готовність до самореалізації у науково-дослідній, соціально-проектній діяльності, тощо.

Підсумуємо, забезпечення ефективності виховного процесу передбачає формування у викладачів сучасного педагогічного мислення, заснованого на понятійному апараті, що містить сучасні уявлення про виховання. Педагог має виразно усвідомлювати, що виховання здобувачів освіти засноване, насамперед, на глибокому вивченні особистісної сфери цих молодих людей, тих реальних механізмів «самобудування», які представлені у їхній свідомості та поведінці, на розумінні того, що може спонукати їхньому особистісному зростанню.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380). Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text

2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text

ЗАГАЛЬНІ РИСИ І НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Шевченко Н. О., Іщенко І. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,
Україна, Дніпро
nikitashevchenko295@gmail.com

Система освіти – це сукупність навчально-виховних та культурно-освітніх закладів, які відповідно до Конституції та інших законів України здійснюють освіту і виховання її громадян. Структура і доцільність створеної в державі системи освіти характеризують її міцність і перспективність розвитку.

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою.

Відповідно до Закону України "Про освіту" структура освіти в Україні включає: дошкільну освіту, загальну середню освіту, позашкільну освіту, професійно-технічну освіту, вищу освіту, післядипломну освіту, аспірантуру, докторантуру, самоосвіту.

В Законі України "Про освіту" містяться основні принципи і положення, на основі яких визначається стратегія і тактика реалізації законодавчо-закріплених ідей становлення системи освіти у сучасному суспільстві в Україні.

Згідно ст. 3 Закону України «Про освіту» – кожен має право на якісну та доступну освіту. Ніхто не може бути обмежений у праві на здобуття освіти. Право на освіту гарантується незалежно від віку, статі, раси, стану здоров'я, інвалідності, громадянства, національності, політичних, релігійних чи інших переконань, кольору шкіри, місця проживання, мови спілкування, походження, соціального і майнового стану, наявності судимості, а також інших обставин та ознак.

Згідно ст. 5 Закону України «Про освіту» – освіта є державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства. Фінансування освіти є інвестицією в людський потенціал, сталий розвиток суспільства і держави. Держава створює умови для здобуття громадянської освіти, спрямованої на

формування компетентностей, пов’язаних з реалізацією особою своїх прав і обов’язків як члена суспільства, усвідомленням цінностей громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

У статті 53 Конституції України зазначено, що «держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання».

Основні напрямки становлення системи освіти у сучасному суспільстві України, визначені в Державній національній програмі «Освіта», є:

− демократизація освіти й розширення автономії навчальних закладів з урахуванням розвитку партнерства учнів, студентів і педагогів;

− гуманізація освіти, що полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності;

− гуманітаризація освіти, покликана розвивати в учнів духовність, культуру особистості;

− національна спрямованість освіти, її гармонійне поєднання з національною історією і народними традиціями;

− безперервність освіти, перетворення її на процес, що триває протягом усього життя людини;

− неподільність навчання і виховання, їх органічна єдність.

Наказом МОН затверджено заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року. Національне виховання спрямоване на залучення громадян до глибинних пластів національної культури і духовності, формування у дітей та молоді національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної і світової культури. Головними складовими національного виховання є громадянське та патріотичне виховання.

Саме через систему освіти в сучасному суспільстві України людина залучається до культурних цінностей через пізнання історичної спадщини, мистецтва і культури.

Важливе питання на нашу думку полягає в тому, щоб освіта приносила найбільшу користь як особистості, так і державі. Тому необхідно вдосконалювати форми освіти, особливо вищої. Випускники українських ЗВО мають бути максимально готовими до практичної діяльності. Одним з таких шляхів ми вбачаємо запровадження і поширення дуальної освіти. В цьому випадку студенти не будуть обмежуватися лише виробничою практикою щоб набути певні компетентності, а будуть мати можливість оперативно закріплювати теоретичні знання в умовах реальної професійної діяльності. За цією формою майбутнє. Однак, важливим є також зобов'язати керівників установ у законодавчому порядку сприяти таким діям ЗВО.

Секція 5

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ НАРОДІВ СВІТУ

Мінайченко С. А., Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
sonyaminaichenko@gmail.com

Глобалізація є унікальним феноменом у системі сучасних міжнародних відносин. Частіше за все процеси глобалізації торкаються економічної сфери і стимулюють зближення світових економік, а також спричиняють їх взаємозалежність. Однак сфера впливу глобалізаційних процесів активно поширюється і на культуру. Прослідковуються тенденції до стандартизації та уніфікації культурних цінностей. Це, з одного боку, полегшує процес налагодження міжнародного співробітництва, але з іншого – загрожує національній ідентичності та самобутності народів та їх культур.

Масовість глобалізаційних процесів по-різному сприймається суспільством. Існує думка, що глобалізація поглинає індивідуальність кожної нації. При цьому країнам, що їй піддалися, пропонується спільна модель розвитку, ініційована Заходом. Опозиційним до цієї думки є трактування глобалізаційних процесів як виняткового шансу визначати спільні цінності та цілі, які будуть досягнені усіма державами колективно. А також глобалізацію розглядають як можливість для різних націй ділитися культурними цінностями зі світом та збагачувати власний інтелектуальний потенціал. Глобалізаційні процеси розмивають кордони між державами, створюючи транснаціональну модель культурного розвитку. Таким чином, сформовані народами звичаї та традиції відходять на другий план, поступаючись загальносвітовим принципам.

Основним джерелом поширення глобалізації є, перш за все, соціальні мережі, – осередок формування мультикультурності. Такий близький контакт представників різних націй в єдиному середовищі є певним каталізатором для формування нової глобальної культури та свідомості.

Гібридна культура, що шириться світом інколи викликає обурення носіїв традицій, які були запозичені та поступово об’єднані з іншими в процесі глобалізації. Так, жителі Великої Британії категорично не сприймають той факт, що американську мову, що значною мірою відрізняється від британського варіанту та якою зараз розмовляє майже весь світ, називають англійською. Це далеко не єдиний випадок, коли глобалізаційні процеси у сфері культури сприймаються негативно або призводять до міжнародних конфліктів.

І все ж таки, у кожного суспільного явища, окрім недоліків, є й деякі переваги. У випадку з культурною глобалізацію – то її плюси переважно описують фразою «єдність у різноманітті». Тобто різноманітні ідентичності нашого неосяжного та багатогранного світу беззаперечно

мають право на існування та міжнародне визнання. У націй з'являється шанс поділитися власними світоглядними уявленнями та звичаями. Сам процес соціокультурної глобалізації призводить до більшої поваги до розмаїття, винятковості, неповторності.

Становлення інституту спільних цінностей для всієї світової спільноти означатиме остаточний успіх процесу налагодження діалогу культур, а також стане певною гарантією недопущення війн та конфліктів, оскільки кожна держава буде дотримуватися загальновизначених принципів та традицій. Однак таке «переливання крові культур» і створення соціокультурної моделі одного зразка несе суттєву загрозу у вигляді культурного зубожіння значних мас населення.

Суперечлива сутність глобалізації не дозволяє однозначно сприймати її хід та наслідки. США, які беруть активну участь у поширенні своїх цінностей та традицій світом, інколи навіть несвідомо стають головними ініціаторами культурної консолідації суспільства та глобалізаційних процесів із рисами американоцентризму. Це зумовлює панування ворожих настроїв відносно Заходу, який «намагається знищити цивілізаційні відмінності інших держав». Однак беззаперечним є той факт, що вихор змін на сучасному етапі міжнародних відносин навряд чи лишить культурні цінності націй недоторканими. Відкритість та взаємопов'язаність світу слугує основною причиною змін не тільки в політичній та економічній сферах, а і в соціокультурній.

Глобалізація суспільного життя хоч і несхвально сприймається населенням, але є невідворотним процесом та наслідком тотальної інформатизації та комп'ютеризації суспільства. Умови розвитку духовного життя кожної нації та світу загалом прямим чином залежать від розгортання інтеграційних процесів у сфері культури та від уміння носіїв окремих традицій стати гармонійною частиною мультикультурної світової спільноти.

Уніфікація цінностей та насадження спільної культурної ідеології продукують почуття неповноцінності, з яким зіштовхуються народи, що піддалися впливу глобалізації. Тенденції, до яких їх невтомно схиляє всеохоплююча інтеграція, підсилюються завдяки досягненням науково-технічного прогресу.

Все вищезазначене дозволяє припустити, що вплив глобалізаційних процесів на культурні цінності народів світу є переважно негативним, оскільки призводить до втрати чи асиміляції певних місцевих звичаїв та породжує внутрішні конфлікти між різними соціальними групами на основі культурних протиріч та неприйнятті усталених міжнародною спільнотою стереотипів. Тим не менш, варто враховувати те, що подальший розвиток суспільства залежить від уміння народів порозумітися, а також – від їх здатності бути частиною діалогу культур, що є фундаментом для міжнародних співробітництва та кооперації.

FUNDAMENTALS OF CANADIAN POLICY-MAKING IN THE ARCTIC REGION

Gorb Alyona

Oles Honchar Dnipro National University,
Ukraine, Dnipro
blackberrydreams129@gmail.com

Due to a whole complex of geopolitical, defense, economic, social and environmental factors, the Arctic has been and remains an area of exclusive national interests in the field of defense and the economy of Canada. The territory and water area of the Canadian Arctic, not only in terms of their scale (the Canadian sector occupies approximately 25% of the Arctic), but also in terms of qualitative characteristics (the presence of natural resources, geographic potential) can be considered as the most important foundations for the future economic well-being and energy security of the country. Taken together, the historical development of Canadian security policy in the Arctic region reflects the country's approach to national security in general and the problems that the country faces.

For quite a long time, until the start of the Cold War, the Arctic and the problems of the North were not of paramount importance for Canadian government circles, they were not given enough attention. The initial negligence of the Canadian government towards the Arctic and security issues was explained by the historical conditions of the country's development. For Canada, security issues have never been more important than, for example, social or economic issues. This position is explained by the fact that in the course of its entire historical development there was no direct serious threat to the sovereignty and security of the country, and the problems of ensuring the security of Canada were first the responsibility of Great Britain, and then the United States [2].

It was during the Second World War that the Arctic was included by the Canadian government in the sphere of security policy. The beginning of the Cold War changed the attitude of Canadian political circles towards the Arctic and security issues. Published in 1985, the "Green Book" entitled "Competitiveness and Security" opened with a description of Canada as an Arctic country, but no specific policy provisions in the Arctic were made [1].

It was believed that with the end of the confrontation between the USSR and the USA, the direct threat to Canada's security in the North disappeared. In the 1990s, the problems of the North began to be seen by the Canadian government mainly as a basis for international cooperation, where Canada could play a special role in the established new world order. Military cooperation was

replaced by the issues of preserving the indigenous population of the North and the problems of protecting the environment, which became the main areas of interaction between the countries. In 1991, the Polar Commission was established in Canada, the purpose of which was to promote the interests of Canada in such areas as the environment, scientific and technical cooperation [3].

First of all, both in the political establishment and in the mass consciousness of Canada at the end of the twentieth century, there was an increased awareness of the fact that it is a "northern country". Given the lag of this region in socio-economic development from the rest of the country, Ottawa, on the threshold of the twenty-first century, began to express a desire to build a political course, the main meaning of which would be the integrated development of the Canadian North. At the same time, the "long-term goal" of this course is not only "pulling up" this territory in terms of its level of development to the all-Canadian standards, but also creating a strategic resource base there for the future, as well as strengthening its geopolitical and geo-economic positions in the Arctic as a whole (under conditions growing international competition in this part of the world).

And already in 21th century in the wake of interest in the Arctic associated with climate warming, the Canadian government reaffirmed its sovereignty over the Arctic and declared that it considers this region a fundamental part of Canadian heritage. In general, we can conclude that the formation of Canada's policy in the Arctic has gone a long way of development: from ignoring the problems of the North to raising them to a number of the most important national tasks of the country.

Currently, Canada`s vision for the Arctic is a stable, rules-based region with clearly defined boundaries, dynamic economic growth and trade, vibrant Northern communities, and healthy and productive ecosystems.

List of references:

1. Clark J. Competitiveness and Security //Directions for Canada's International. – 1985

2. Diefenbaker J.G. Northern Vision. Canada History, 1958. URL: http://www.canadahistory.com/sections/documents/Primeministers/diefenbaker/docsthenorthernvision.htm (accessed: 11.11.2022).

3. Huebert R. Renaissance in Canadian Arctic security? Canadian Military Journal.– 2006. P. 17–29.

ПОЯВА ТА ЕВОЛЮЦІЯ ЄВРОСКЕПТИЦИЗМУ ЯК ПОЛІТИЧНОГО ЯВИЩА

Борисенко А. О.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
zzolanskii@gmail.com

Сама історія появи поняття «євроскептицизм» дотепер є дискусійним питанням серед провідних дослідників європейських студій. Має місце припущення, що слово «євроскептицизм» могло бути вжито у політичному дискурсі ще напочатку 1950-х рр. Але це питання, вочевидь, потребує подальших уважних досліджень.

Хоча саме поняття «євроскептицизм» обговорювалось у медійному середовищі ЄС, починаючи з 50-80-х рр. минулого століття, у дискурсі політичної науки термін «євроскептицизм» закріпився лише у 1997-1998 рр. Завдячувати цьому слід французькому науковцю Бертранду Бенуа, який у своїй книзі «Соціальний націоналізм: анатомія французького євроскептицизму» досліджує тенденції євроскептицизму у Франції з 1988 до 1997 рр. Варто визнати, що вчений не дає конкретного визначення поняттю «євроскептицизм», але висловлює думку, що євроскептицизм у Франції є формою «соціального націоналізму». Дослідник вважає, що певна частина французів бачить ЄС як загрозу для французької ідентичності, традиційних політичних й економічних інститутів цієї країни. Ще однією, але більш змістовною щодо розкриття самого феномена євросксптицирму, стала праця британського політолога Нола Таггарта «Пробне інакомислення: євроскетицизму сучасних західноєвропейських партійних системах». Із самого початку під терміном «євроскептицизм» П. Таггарт мав на увазі скептичне ставлення до інтеграційних процесів у Європейському Союзі, а також різку критику політики ЄС. Він визначив його як прояв випадкової або глибоко вкоріненої опозиції до європейської інтеграції.

Євроскептицизм властивий різним політичним силам, що сповідують відмінні, іноді протилежні ідеологічні цінності. Будь-яка ідеологія має конкретну мету, натомість євроскептицизм є настільки багатогранним поняттям і явищем, що його часто використовують абсолютно протилежні ідеологічні табори як певний політичний інструмент. Британський дослідник Стівен Джордж вважає, що якщо «євроскептик» – це той, хто виступає проти розширення повноважень ЄС, тоді Великобританія – це євроскептична держава. Р. Хармсен і М. Спірінг із цього приводу пояснюють, що євроскептицизм Британії переважно пов`язаний із «загальною психікою» королівства. Він містить у собі як і післявоєнну образу, так і специфіку сучасних міжнаціональних відносин. Британці вважають, що вони інакші, і це теж є складовою причин євроскептицизму.

На думку дослідників, ЄС потенційно може позбавити королівство його унітарності і єдності. Цю тезу підтверджують американська дослідниця Лісбет Хюга й англійський експерт з ЄС Гері Маркс. Науковці переконані, що євроскептицизм є реакцією громадян на неспроможність національного уряду захистити їх.

Зростаюча популярність євроскептичних партій є свідоцтвом непопулярності політичного курсу виключно національних урядів і ніяким чином не загрожує європейській солідарності. Однак з даної теоретичною моделлю згодні далеко не всі політологи. Другий підхід, представлений в працях голландського політолога К. де Вріс, а також англомовних професорів С. Гоболта, Дж. Спун навпаки, доводить, що результат виборів в Європейський парламент не завжди визначається ступенем задоволеності громадян політикою національних урядів. Більш того, їх результати з кожним разом все більше відображають сприйняття виборцями саме ЄС як практичне втілення інтеграційних ідей, а також політику на наднаціональному рівні. Таким чином, збільшення числа євроскептиків в Європарламенті є своєрідним сигналом протесту проти політики ЄС і свідчить про її неефективность, на думку європейців.

Загалом перспективи розвитку євроскептицизму видаються примарними лише якщо розглядати його як цілісну політичну ідеологію – цьому сприяють такі фактори як відсутність згуртованості серед євроскептичних сил та відсутність можливості їх реального впливу на загальноєвропейську політику. Проте значенням євроскептицизму як «теми» на національному рівні не можна нехтувати. Євроскептицизм може, а з оцінкам деяких вчених вже зробив це руками популістичних політиків, перетворитись на вагомий важіль впливу та введення в політичну реальність найрозноманітніших фігур та партій, що можуть мати деструктивний вплив на цілісну європейську політику.

Список використаних джерел:

1. Benoit B. Social-Nationalism: an anatomy of French euroscepticism /Bertrand Benoit. – Surrey :Ashgate Pub Limited, 1997.

2. George S. Britain: Anatomy of a Eurosceptic state /Stephen George //Journal of European Integration. – 2000. – № 1.

3. Hannsen R. Introduction: Euroscepticism and the Evolution of European Political Debate / R. Hannsen, M. Spiering //Euroscepticism: party politics, national identity and european integration /R. Harmsen, M. Spiering. – Amsterdam – New York :European Studies, 2004.

4. Taggart P. A touchstone of dissent: Euroscepticism in contemporary Western European party systems /P. Taggart //European Journal of Political Research. – 1998. – № 33

ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ В СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Гулега Д. І., Пермінов В. О.
Дніпровський Національний Університет імені Олеся Гончара,
Україна, Дніпро
denyshuleha@gmail.com

Враховуючи епоху цифрових технологій, дипломатія стала важливим інструментом для пошуку компромісу, зв'язків та розвитку відносин з іншими міжнародними акторами по всьому світу, для дипломатії важливо відстоювати позицію своєї країни на високому та найвищому рівні. Після визначення двосторонніх відносин між акторами розвиток дипломатії прискорився, тепер необхідно було створювати цілі організації для ведення багатосторонньої дипломатії. Принципи дипломатії, такі як вирішення питань без військових дій, вирішення глобальних проблем і сприяння торгівлі, знайшли своє місце в епоху цифрових технологій.

Швидке зростання мережі інтернет, а також інтенсивне спілкування та взаємодія всередині неї є показниками зростаючої міжнародної взаємозалежності. Ці організації, зі свого боку, дають курс, який певною мірою зберігає єдиний світовий порядок навіть тоді, коли змінюються лідери та обставини, і навіть коли норми підриваються неочікуваними змінами владних відносин. Постмодерна ера дипломатії, яка полягає в надсиланні важливих листів в іншу країну, поширена в багатьох культурах. Цифрова дипломатія не усуває традиційну дипломатію, але має здатність покращувати роботу суб'єкта міжнародних відносин шляхом прискорення ефективних методів комунікації з іншими суб'єктами, адже сьогодні це один із важливих елементів у реалізації зовнішньої політики. Майкл Орен, посол Ізраїлю в Сполучених Штатах зазначає, що багато дипломатів використовують соціальні мережі, щоб мати можливість спілкуватися з молодим поколінням, визнаючи, як часто молодь користується медіа. [1]

Цифрова дипломатія має свої переваги, ризики та виклики, а також те, як нові комунікаційні технології можуть погано впливати на негативні події.

Перша проблема – це брак знань у користуванні інтернетом та соціальними мережами. Наприклад, хоча сайти соціальних медіа надають державним службовцям можливість розширити свій вплив, будучи інтерактивними, відкритими та прозорими, не всі лідери, здається, користуються цією можливістю.

Цифрова дипломатія не замінює традиційну дипломатію, а доповнює її, вона також має великий вплив на міжнародні відносини, цифровізація

також тягне за собою взаємозалежність між акторами. Твіттер-дипломатія є поширеним явищем цифрової дипломатії, де актори можуть підтримувати спілкування та стежити за сторінками інших високопоставлених представників і діяти в рамках міжнародних відносин, як показує приклад Держдепу США та Куби у 2015 році. Важливим аспектом є розширення інформації та демократизація в тих країнах, де панують обмеження прав людей і авторитаризм. Разом із природним бажанням знати, що задумав уряд, це призвело би до громадського запиту на прозорість і відкритість, що дозволяє громадянському суспільству також брати участь в житті країни. Відкритість у спілкуванні з громадськістю може позитивно вплинути на політичних лідерів та акторів. Крім того, на цифрову дипломатію витрачається менше коштів, що дає змогу їй бути більш привабливою для урядів, міністерств закордонних справ і посольств, щоб поширювати свою роботу без шкоди для бюджету. Технологічна революція в більшості бідних країн сприятиме розвитку нових попитів на державні послуги. Також у впровадженні цифрової дипломатії зацікавлені малі держави, які не можуть дозволити собі повноцінну сферу дипломатії, прикладом є Республіка Косово, яка створила власну цифрову платформу.

Потрібно звернути увагу на те, що незнання користування новими технологіями, інтернетом, соціальними мережами, може призвести до неочікуваних наслідків, гострих конфліктів зі звільненням політиків і дипломатів з посад. Таким чином, можна запровадити в практику чиновників тренінги в соціальних мережах, які можуть вирішити подібну проблему. Заклики до тероризму спостерігаються і в цифровому полі, причому універсального вирішення проблеми досі не створено, незважаючи на те, що робляться спроби вплинути на поширення таких акторів у світі. Злом – це найважливіший виклик і ризик цифровізації. Одним із прикладів є витік інформації, пов’язаний із США та WikiLeaks. Організації та інші учасники впровадили кібербезпеку у свої програми та законодавство. З часом схоже, що актори вчаться вживати заходів проти витоку інформації, щоб продовжувати використовувати переваги цифрової дипломатії.

Список використаних джерел:

1. Sandre, Andreas. 2013. Twitter for Diplomats. Geneva: DiploFoundation, [Електронний ресурс] (Дата відвідування 17.11.2022 р.), URL: https://issuu.com/diplo/docs/twitter_for_diplomats

ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ВПЛИВ США В СХІДНІЙ АЗІЇ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Ляшенко Д. М., Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
dashalyashenko1216@gmail.com

В основу зовнішньої політики США була покладена ідея про месіанську роль Америки як єдиної демократичної країни у світі, що несе всім звільнення від тиранії та деспотизму. Американське суспільство повірило в «американську виключність», яка на думку американських політиків зобов'язує Америку відстоювати ідею демократії будь-де в світі, а за необхідності і захищати її.

Перемога США та Заходу у холодній війні стала результатом стратегії національного будівництва та реконструкції, спрямованої на створення сильної держави та економіки у Західній Європі, Японії, Південно-Східній Азії та інших країнах. Ці зусилля в Азії призвели до надзвичайного економічного зростання, завдяки якому громадяни азіатських країн були зацікавлені у стабільності та успіху своїх країн, а урядам були надані ресурси для створення національної адміністрації, національної інфраструктури та ефективних національних збройних сил та поліції. Однак у 21 столітті у відносинах США з регіоном відбулися серйозні зміни, частково спричинені серйозними змінами у пріоритетах США. У той час як політика національної безпеки США часів холодної війни захищала і Японію, і Китай один від одного, у новому столітті США зосередилися на зміцненні американо-японського альянсу і явно націлилися на Китай як на потенційного ворога [1, с.120].

Під час холодної війни американські та японські військові, економічні та політичні інтереси збігалися, період після закінчення холодної війни став свідком парадоксальної консолідації американсько-японських військових відносин, тоді як основні регіональні політичні та економічні питання все більше вирішувалися американо-японськими урядами. У політиці США зросла роль збройних сил і наголос на поширенні демократії (і союз із демократіями), тоді як акцент на економічному розвитку та створенні регіональних інститутів зменшився, що призвело до значних втрат впливу США у більшій частині регіону. Більше того, півстолітня глобалізація тепер може опинитися під загрозою. Оскільки геополітика Азії за останні півстоліття була обумовлена азіатським економічним дивом – успіхом Японії, Південної Кореї, Південно-Східної Азії та Китаю; нездатність Радянського Союзу, Північної

Кореї, Бірми та інших будь-який ризик для процесу глобалізації, від якого залежить азіатське диво, у свою чергу, ставить під загрозу стабільність ключових країн, оскільки регіон продовжує наголошувати на мирному розвитку, а не на геополітичному конфлікті, і становищі Сполучених Штатів. Ці тенденції, мабуть, принесуть серйозні, але невизначені зміни. Постійна увага до військових питань та тайванського конфлікту може призвести до нової холодної війни [2, с.632].

З іншого боку, вирішення конфліктів на Тайвані та Кореї, разом із посиленням японського правого націоналізму, може призвести до розвороту альянсів. Серйозний спад глобалізації може відновити внутрішню нестабільність у ключових країнах та знову розпалити старі геополітичні конфлікти. Або глобалізація і перебалансування відносин США з Японією та Китаєм, що триває, можуть забезпечити мир і продовження азіатського економічного дива. Реакція громадськості США на можливі невдачі в Іраку та інших місцях може призвести до втрати бюджетної підтримки прогресивної політики та нездатності Вашингтона пом'якшити напруженість між Японією та Китаєм. Для зміцнення стратегічної позиції в Східній Азії влада США прагне урізноманітнити свої дії в регіоні, застосовуючи як силові, так і несилові методи в своїй політиці. Для політичного істеблішменту США сьогодні очевидно, що спираючись тільки на силову складову своєї зовнішньої політики в регіоні їм буде не легко відстоювати тут своє лідерство.

Список використаних джерел:

1. Asia, America, and the Transformation of Geopolitics by William H. Overholt , 2008. – 120 p.

2. Киссинджер Генри. О Китае / Генри Киссинджер. Пер. с англ. В. Н. Верченко. – М. : Астрель, 2013. – 632 с.

СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ: ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Філіппський Д. Д., Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
filippskiydanil@gmail.com

Міжнародними відносинами називають сукупність усіх зв'язків і відносин, які виступають на світовій арені національних держав і міжнародних об'єднань, соціальних, економічних і політичних сил, організацій і рухів.

На мою думку, існує чимало актуальних проблем у сучасних міжнародних відносинах. До них можна віднести війну і мир (загальна безпека у світі), охорону здоров'я, екологічні проблеми, малозабезпечені країни. Детально розглянемо питання війни й миру, загальної безпеки у світі. Ці проблеми мають глобальний характер.

Вирішенням та регулюванням займаються такі світові організації НАТО, Головні органи ООН, ОБСЄ. Розглядаючи це питання з сучасного боку та його актуальність, я вважаю варто розпочати з подій 2014 року. В Україні в період 2013-2014 років відбувається відстоювання незалежності у внутрішніх питаннях, орієнтації на Європейський Союз.

Були поширені сепаратистські та проросійські настрої, цим скористалася Російська Федерація та розпочала незаконну окупацію та анексію українських територій (Луганська, Донецька область та автономна республіка Крим), на які розповсюджувалася державний суверенітет.

Внаслідок 16 березня 2014 року стався Референдум про статус Криму (нелегітимне входження автономної республіки Крим до складу РФ).

Рада безпеки ООН, США, Канада, Німеччина, Туреччина, Венеціанська комісія визнали результати сфальсифікованими, а дії РФ порушенням міжнародного права. ЄС та 41 країна ввели санкції, які вбачали обмеження у співробітництві, постачання окремих видів технологій та економічне послаблення.

Зрозуміло, що з 2014 року світова спільнота робила не достатньо для запереченння порушенню міжнародного права та агресії. Російська Федерація не змінила тенденцію, а впродовж 2014-2021 років почала становити ще більшу загрозу не тільки Україні. Цей конфлікт переріс не лише двосторонні й навіть регіональні рамки й перетворився у конфронтацію глобального масштабу, у якому вже задіяні такі міжнародні організації як НАТО та Європейський Союз. Лише у 2021 році, постало питання про нову ефективну допомогу Україні, економічну та військову.

24 лютого 2022 року Російська Федерація показала істині плани та розпочала повномасштабну війну, відбулася анексія Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.

Реакція країн-партнерів була жвавішою. Допомога Україні збільшилася, це дало змогу звільняти території та зберегти суверенітет, захистити європейські країни. Почали розроблятися нові концепції міжнародних відносин, дипломати та представники організацій вносять корективи у своє бачення запобіганню проблем. Дипломати мають справу з реалізацією пріоритетних завдань і цілей зовнішньополітичної діяльності.

Розглядається можливість реформування та реорганізації ООН. На це звернув увагу Колишній Генеральний секретар ООН Кофі Аннан, також Джо Байден зробив заяву про необхідність змін в організації: "Пора цій організації стати більш інклюзивною, щоб ми краще реагували на потреби сьогоднішнього світу".

Відбувається розширення НАТО (приєдналися Фінляндія та Швеції), військові навчання, зустрічі у Рамштайні. Українська влада зокрема Міністр закордонних справ Дмитро Кулеба провів перше українське дипломатичне турне по країнах Африки, Президент Володимир Зеленський особисто залучається до переговорів з країнами-партнерами, робить багато внесків у мир.

На сьогодні існує ядерна загроза та переростання у світову війну. РФ використовує продовольчий, економічний, енергетичний та ядерний тиск.

Щоб цього не сталося відбувається активна міжнародна діяльність. Шість країн визнали Росію терористичною державою. ГА ООН прийняла резолюцію щодо виплат репарацій Україні. Приймаються спроби дійти до мирних переговорів (основна тема G20 – війна в Україні). У майбутньому відбудеться покарання винних у злочинах проти людства, всі необхідні матеріали збираються незалежними міжнародними експертами та надходять до Міжнародного суду ООН в Гаазі.

Сьогодні на тлі подій в Україні ми бачимо як світ змінюється, його вже не можна назвати однозначно однополярним. Цей процес переходу до багатополярності супроводжується гострими конфліктами по всій планеті. До того ж, військово-політичний потенціал країн, не згодних з колишнею однополярністю, дуже значний, вони володіють новітнєю зброєю, в тому числі гіперзвуковими ракетами, від яких на сьогодні захисту немає. На підставі сказаного можна прогнозувати подальше загострення міжнародних відносин, однак ця біфуркація має привести до нової конфігурації міжнародних відносин, а терміни неможливо прорахувати, адже цей процес багатофакторний і який з них переважатиме – питання.

Отже, у своїй доповіді про актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин, я звернув увагу на військово-політичний аспект зокрема війну в Україні, її наслідки для збереження миру та безпеки на світовій арені. Важливість змін у міжнародних відносинах, світових військових та політичних організацій.

THE PROBLEM OF NATIONAL IDENTITY IN THE MODERN WORLD

Symonenko Daria
Oles Honchar Dnipro National University,
Ukraine, Dnipro
dashasimonenko@i.ua

National and ethno-cultural diversity is the inexhaustible source of enrichment of the world culture of humanity, without which it inevitably degrades. In the conditions of globalization, which has engulfed modern society and is accompanied by westernization and standardization of life, mainly by mass culture, a tendency to preserve ethnic identity, language and culture has emerged. An important determinant of this process can be considered a surge of national self-awareness or identity, the basis of which is the national character.

The concept of «identity» is now widely used in ethnology, psychology, cultural and social anthropology, in political sciences. In the broadest sense, it means a person's awareness of his own belonging to a certain group, which enables her to determine her place in socio-cultural space and freely navigate in the surrounding world [1]. Therefore, national identity is a person's awareness of his own belonging to a certain nation and state.

Most likely, with the unfolding social dynamics, the actions of individuals who make choices based on their interests, extracting knowledge, decisions, and ways of behavior from the traditions available to them at the necessary moment are of interest. When studying the problems of preserving cultural identity, the worldview of representatives of one or another ethnic group should be in the center of attention. Context, in which people present their lives, today goes beyond the interaction of two or even several ethno-cultures. We observe a dynamic process when many streams of knowledge collide and participate in the renewal of ethno-cultures, giving them a new impetus for growth.

Today it is trite to say that globalization brings not only huge problems, but also great opportunities, and this is a whole series of aspects, such as the achievement of free movement of people of all nations, the growth of cross-cultural contacts, the emergence of new categories of consciousness and identity, such as globalism, etc.

Globalization provides an opportunity for each ethnic group to reach the international level, form their own vision of the global process and respond to it. At the same time, in order to be understood, it makes sense to use the symbols and context of the global world. Today ethnic groups cannot simply ignore the trans local context and thus maintain their own uniqueness.

It is obvious that globalization contributes to the formation of ideas about an interdependent world, cultural pluralism, increases the density of the "information flow", gives a chance to different cultures to break out of their limitations, to get an impetus for further development. Globalization promotes the growth of production rates, distribution and consumption of cultural values. The time of the cycle of production and consumption of cultural values is shortened, this leads to an increase in the volume of information, and, therefore, puts new demands on the person, society, people. Thus, on the one hand, a person in particular and the ethnic group as a whole should be more "socially mobile" than in previous eras, more intellectual, creative. On the other hand, the problem of national heritage comes to the fore, the need and, most importantly, the opportunity to preserve all that is unique that makes up the culture of the ethnic group [2].

As for the conclusions, after examining the topic of the essay, it becomes clear that the modern socio-cultural situation puts a person before a choice: to dissolve in the world of total globalization or to find oneself, realizing belonging to a certain ethnic group, nation. And the basis of the preservation, revival and development of ethnic culture is, on the one hand, the organic unity of traditions and innovations, and on the other, the process of interaction, awareness of the values and traditions of other cultures. The problems faced by ethno-cultures in the current conditions cannot be solved without a conceptual analysis of the original values of modern man, a critical study of his needs, ways of self-realization, and an understanding of his relationship to the cultural values created by him. And in order to solve many issues of a global nature, a person must find the strength to reconsider his place in the modern world.

References:

1. Blum, Douglas W. National Identity and Globalization Youth, State, and Society in Post-Soviet Eurasia. Cambridge University Press, 2007.

2. Smith, Anthony D. National Identity. Penguin Books, 1991.

РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ДІАЛОЗІ КУЛЬТУР

Репа А. О., Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
repaa@fsnmv.dnu.edu.ua

У сучасному світі поширені такі явища, як глобалізація, масові міграції, стрімкий розвиток інформаційних технологій та пожвавлення соціальної мобільності, що акцентує увагу на питанні міжкультурної взаємодії як однією з умов сталого поступу людської цивілізації. Незалежно від культурних відмінностей та рівня економічного розвитку, успішний розвиток будь-якого суспільства залежить від мирного співіснування різних спільнот.

В Україні проживає понад 100 націй та народностей, що дає вагому підставу називати наше суспільство багатокультурним. Важливим фактором стабільного політичного та економічного розвитку є ступінь консолідованості суспільства. Найефективнішим консолідуючим чинником для сучасного українського соціуму є функціонування громадянського суспільства та його інституцій.

Громадянське суспільство – суспільство, в основі якого лежить розгалужена мережа незалежних від держави інституцій, об'єднань та організацій, створених самими громадянами для виявлення й здійснення різних громадських ініціатив, задоволення своїх суспільних потреб та обстоювання колективних інтересів. Суб'єктами взаємодії в громадянському суспільстві є вільні і рівні індивіди, які вірять у свою здатність вирішувати малі і великі справи в суспільстві.

Соціальні спільноти, державні установи, міжнародні урядові та громадські організації, транснаціональні корпорації, фонди і окремі люди є безпосередніми учасниками діалогу культур, у зв'язку з чим також активно долучаються до консолідуючих процесів.

Громадські організації є посередниками між громадянським суспільством та різними державними та недержавними установами, організаціями соціального профілю. Вони впливають на політику способом підвищення організованості громадянського суспільства, його загальної і політичної культури, а широкі верстви населення мають можливість захищати власні інтереси через громадські об'єднання, громадсько-політичні рухи, політичні партії. Ба більше, мають на меті виховну функцію суспільства: формування в громадян патріотизму, національної свідомості та єдності, моральної, правової культури, етики ділового спілкування, управлінської діяльності, відповідального ставлення до роботи, навколишнього середовища, оточуючих, активної громадянської позиції тощо.

Українське суспільство, як і окремі його представники, в силу своєї специфіки схильне до ідентифікації себе з сім'єю, родичами та друзями ніж з якоюсь політичною організацією. Саме ця специфіка, що підтверджена соціологічними опитуваннями в Україні, диктує необхідність формування громадянського суспільства спочатку в самих тих організаціях, бізнес-структурах і різноманітних державних установах, реально працюючих. В подальшому, коли буде нарешті зацікавленість кожного члена таких осередків до роботи з таким же ставленням як і до своєї власної сім'ї, сподіваємось з'являться активні представники цих осередків, що будуть формувати громадянське суспільство, реально впливати на політику. Однак, для того щоб такий процес розпочати необхідна обміркована державна політика. Як показує український досвід демократичного транзиту, проста калька західних інституції демократії бажаного ефекту не дає. Потрібен кропіткий робочий процес щоб організувати свій шлях до демократії.

Визначальну роль у формуванні громадянського суспільства грає фінансова підтримка, яка дозволяє підсилювати роль народу у прийнятті рішень. Саме тому доволі позитивним досвідом стає співпраця українських громад з міжнародними благодійними фондами.

На разі, дії держави спрямовані на діалог із суспільством, дедалі активніше залучення громадськості, зокрема інститутів громадянського суспільства, до формування і реалізації державної політики. Державні установи забезпечують соціальний добробут, здійснюючи практичну діяльність з виконання функцій держави в різних сферах: соціальній, культурній, освітній, у сфері охорони здоров'я тощо.

Таким чином, формування громадянського суспільства є чинником консолідації народу та міжкультурної взаємодії. Громадянська культура є культурою участі і підтримки, з прихильним ставленням громадян до політичної системи, збереженням необхідного для стабільного розвитку демократії. Соціальні спільноти, державні установи, громадські організації та фонди продовжують розвивати систему громадянського суспільства та своїми діями допомагають державі забезпечувати інтереси громадян України.

НАРКОТРАФІК ЯК ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА. СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ

Бєлоус Л. А.

Дніпровський Національний Університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
louise2000@i.ua

Процеси глобалізації, що охопили різні сфери людської життєдіяльності в XXI столітті, в цілому носять позитивний характер і надають людству безпрецедентні можливості. Однак, на жаль, ці зміни мають і тіньову сторону. Виникає багато проблем, що набувають транснаціонального характеру. Однією із найбільших і найважливіших глобальних проблем є незаконний обіг наркотиків. Ця проблема стоїть практично перед усіма державами світу. Для неї не існує територіальних, національних, релігійних, класових, статевих або інших кордонів. Це явище знаходить для себе сприятливий грунт майже повсюдно і впроваджується в повсякденний побут народів країн, що знаходяться на різних щаблях економічного, соціального і культурного розвитку[2].

В останні десятиліття хвороблива тяга до «дурман-зілля» привела до досить швидкого поширення на всіх континентах нашої планети наркозлочинності та підпільного наркобізнесу, який є одним із проявів організованої злочинності і несе в собі велику суспільну загрозу. За даними ООН, економічну могутність і політичний вплив картелів наркобізнесу продовжує зростати[3]. По мірі «глобалізації» зловживання наркотиками, поширюються міжнародні зв’язки наркобізнесу.

Наркоманія – це соціальна хвороба сучасного суспільства і для її лікування необхідні: точний діагноз, розуміння всієї складності даного явища і труднощів боротьби з ним. Відповідно до термінології ООН проблема наркотиків включає незаконне культивування, виробництво, виготовлення, збут, попит, оборот і розподіл наркотичних засобів і психотропних речовин, а також пов’язану з цим злочинну діяльність, в тому числі відмивання наркодоларів. Різні сторони цього явища в науковій і політичній лексиці, засобах масової інформації визначаються як «наркобізнес», «наркотрафік», «незаконний оборот наркотиків» і тп.

Однією із головних причин існування наркотрафіку є використання наркотиків для медичних цілей. Зростання попиту на наркотики для медичного використання пояснюється головним чином трьома причинами: поширенням захворювань на рак та СНІД, які на фінальній стадії вимагають сильнодіючих знеболюючих ліків; розвитком на Заході процесу старіння населення; можливістю вільно придбати препарати замісної терапії, такі як метадон та бупренорфін, а в деяких країнах і героїн.

Перекрити можливість немедичного використання препаратів не вдається. Надзвичайні прибутки, які приносить наркобізнес, пояснюють, чому

до цих процесів приєднуються нові люди і структури. Загальна кількість природних і синтетичних наркотичних речовин уже наблизилася до 300. Дослідження Міжнародного комітету з контролю за наркотиками інформують про постійну появу нових речовин на ринку. Продаж синтетичних наркотиків набирає все більших обертів в мережі. Вони виробляються з не заборонених речовин, що ускладнює відстеження і контроль [1].

Наркоманія стала проблемою, яка торкнулася всіх країн світу і верств суспільства. Знижується нижня межа віку наркоманів. Число школярів, які неодноразово пробували легкі наркотики весь час зростає. А це веде до деградації націй і є загрозою соціального здоров'я держав.

Ще однією причиною наркотрафіку є проблема не менш глобального характеру – це корупція з боку правоохоронних органів. На жаль наркоторгівці часто залишаються не лише не покараними, але й прикритими. Для того щоб ефективно поставити заслін цьому злагодженому злочинному механізму, глобалізованому світу потрібна дієва, науково обгрунтована, добре продумана на перспективу і конкретний поточний період антинаркотична програма, яку необхідно розробляти з урахуванням міжнародних конвенцій і угод, що діють по незаконному обігу наркотиків. Антинаркотична програма повинна бути адресована в цілому для всіх держав, але й зобов'язана враховувати особливості прояву різних видів наркозлочинності в конкретних регіонах світу, які відносяться до найбільш «уражених» наркотиками і характеризуються високим рівнем наркотизації населення. Вона також повинна мати важелі для перекриття каналу постачання сировини.

Також потрібно посилити допомогу вже наркотично залежним людям. Збільшити кількість реабілітаційних центрів та кваліфікованих лікарів за цією направленністю. Та впровадити потужну соціальну програму в шкільних закладах, щодо небезпеки і наслідків вживання наркотиків.

Висновки: У процесах глобалізації, сучасний світ має безліч глобальних викликів, серед яких і наркоторгівля. Ліквідація цієї проблеми є дуже важливою місією людства для його ж подальшого існування та благополуччя. Світовому співтовариству потрібно негайно втрутитися у процес наркобізнесу та впровадити модернізовані способи його викорінення.

Список використаних джерел:

1. Симакова І. Міжнародне і національное кримінальне право: контроль над наркотичними та психотропними речовинами // Кримінальне право. – 2003. – № 3. – С. 65–67.

2. Р. Щенин, Г. Сулейманов. Наркобизнес – глобальная проблема XXI века // МЭиМО. – 2006. – № 6. – С. 50-57

3. World drug report 2010 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.unodc.org

ОСНОВНІ ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Гулега Д. І., Пермінов В. О.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро

Фундаментальні зміни у внутрішньому та зовнішньому безпековому середовищі України зумовлюють необхідність створення якісно нової системи забезпечення національної безпеки, про що відзначає Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України [1]. Ця Стратегія спрямована на реалізацію до 2020 року визначених нею пріоритетів державної політики національної безпеки, а також реформ, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, ратифікованою Законом України № 1678-VII від 16 вересня 2014 р. та Стратегії сталого розвитку «Україна 2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 [2]. Стратегія національної безпеки України вказує на сучасні загрози цій безпеці, а саме:

1. неефективність системи національної безпеки України;
2. корупція та неефективне державне управління;
3. економічна криза, виснаження фінансових ресурсів держави, падіння рівня життя населення;
4. загрози енергетичній, інформаційній та екологічній безпеці;
5. загрози безпеці критичної інфраструктури тощо.

Враховуючи важливість нейтралізації дій цих загроз, визначено такі основні напрями державної політики національної безпеки України:

1. відновлення територіальної цілісності України;
2. створення ефективного сектору безпеки і оборони;
3. підвищення обороноздатності держави;
4. реформування та розвиток розвідки, контррозвідки та правоохоронних органів;
5. реформа державного управління та нова якість антикорупційної політики;
6. інтеграція в ЄС;
7. особливе партнерство з НАТО;
8. забезпечення національної безпеки у сфері зовнішньої політики;
9. забезпечення економічної безпеки;
10. забезпечення енергетичної безпеки;
11. забезпечення інформаційної безпеки;
12. забезпечення безпеки критичної інфраструктури;
13. забезпечення екологічної безпеки. Водночас аналіз положень Стратегії національної безпеки України показав, що питання місця та ролі регіонів у забезпеченні систем безпеки держави, по-перше, недостатньо висвітлені, а по-друге, потребують вирішення. у соціально-економічному напрямку.

На сучасному етапі можна додати до існуючих загроз наступні:

Шпигунство – це питання стосується спонсорованої або координованої іноземною владою розвідувальної діяльності, спрямованої на уряд, установи чи осіб, яка включає ідентифікацію, визначення цілей і збір інформації про національну оборону України.

Управління сприйняттям – це питання стосується спонсорованої або координованої іноземною владою розвідувальної діяльності, яка передбачає маніпулювання інформацією, передачу неправдивої інформації або розповсюдження оманливої інформації та повідомлень, спрямованих на спотворення сприйняття громадськості (всередині країни чи за кордоном) або урядовців України щодо політики країни, починаючи від зовнішньої політики та закінчуючи економічною стратегією.

Діяльність зовнішньої розвідки – ця проблема стосується розвідувальної діяльності, спонсорованої або координованої іноземною владою, яка ведеться в Україні або спрямована проти її уряду, установ чи осіб, яка не описана або не включена до інших загроз. На сучасному етапі, дана діяльність має визначний характер загрози для національної безпеки України, так як в інтересах російських спецслужб працює невизначна кількість осіб, діяльність яких спрямована на збір інформації, дестабілізацію, підготовку масових зворушень в Україні тощо. На це звертає увагу Рада з міжнародних відносин США: «Східною Україною протягом тривалого часу керує зв'язок політичної влади, бізнес-інтересів і кримінальних груп. Важливою владною фігурою до війни був український бізнесмен Рінат Ахметов, який користувався більшим авторитетом, ніж багато місцевих губернаторів чи силовиків. Після того, як спалахнув конфлікт, корумповані місцеві інституції зазнали краху, оскільки довоєнні чиновники та бізнес-лідери втекли на захід або поєднали свою долю з сепаратистами, залишивши утримувані сепаратистами території перетворитися на беззаконня» [3].

Підсумовуючи, в цій роботі було розглянуто основні загрози національній безпеці України в сучасних умовах, а саме: неефективність системи національної безпеки України, корупція та неефективне державне управління, економічна криза, виснаження фінансових ресурсів держави, падіння рівня життя населення, загрози енергетичній, інформаційній та екологічній безпеці, загрози безпеці критичної інфраструктури, шпигунство, дезінформація та пропаганда, діяльність зовнішньої розвідки.

Список використаних джерел:

1. Помаза-Пономаренко А. Л. (2015). Стратегія як захист стабільного розвитку України. [Електронний ресурс] URL: http://www.inter-nauka.com/uploads/public/14483663697323.pdf (Дата відвідання 15.11.2022 р.)

2. Указ Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна-2020»: від 12 січня 2015 р. № 5/2015 р. 1. [Електронний ресурс] URL: https://www.president.gov.ua/documents/18688.html (Дата відвідання 17.11.2022 р.)

3. [Електронний ресурс] URL: https://www.ecoi.net/en/document/1095634.html (Дата відвідання 18.11.2022 р.)

Секція 6

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ І РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ КУЛЬТУР: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ДІАЛОГУ

CYBER WARS ЯК АСИМЕТРИЧНА ЗАГРОЗА В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ: КІБЕРЯДЕРНА БЕЗПЕКА

Борисенко А. О.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
zzolanskii@gmail.com

Кібервійна, як протистояння між акторами міжнародних відносин, давно існує у кіберпросторі, проте проблемою цього терміну є слово «війна», яке традиційно позначає певну форму політичного насильства с серйозними наслідками. В сучасних міжнародних відносинах термін «кібервійна не є усталеним та перебуває в процесі становлення та імпланту. В цілому, кібервійною вважають конфлікт, що передбачає використання ворожих, незаконних атак на комп'ютери та мережі, з метою руйнування комунікацій та інших елементів інфраструктури як механізм завдання економічної шкоди або підриву системи оборони країни.

Питання захисту та нерозповсюдження ядерної зброї виникло одначасно з розробленням такої зброї. Ідея укладення міжнародного договору про нерозповсюдження ядерної зброї була сформульована в резолюції, прийнятій на Генеральній конференції ООН у 1961 році. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї був схвалений Генеральною Асамблеєю ООН 1 липня 1968 року. Відповідно до Договору державами, що володіють ядерною зброєю, були визначені ті держави, які на 1 січня 1967 року розробили і випробували ядерну зброю або інший ядерний вибуховий пристрій. До цих держав відносились США, СРСР, Великобританія, Франція та Китай. На сьогодні учасниками Договору є майже всі держави світу, окрім Ізраїлю, Індії, Пакистану та Північної Кореї. Відповідно до Договору кожна держава-учасниця, що володіє ядерною зброєю «зобов'язується не передавати будь-кому ядерну зброю або інші ядерні вибухові пристрої, а також контроль над такою зброєю чи вибуховими пристроями ні безпосередньо, ні опосередковано; рівно як і ніяким чином не допомагати, не заохочувати і не спонукати будь-яку державу, що не володіє ядерною зброєю, до виробництва або придбання у будь-який інший спосіб ядерної зброї чи інших ядерних вибухових пристроїв, а також контролю над такою зброєю чи вибуховими пристроями».

Кібербезпека, як компонент ядерної безпеки, має на увазі комплекс заходів, які вживаються для запобігання, виявлення або відповіді на крадіжку ядерного матеріалу або саботаж ядерного об'єкта, який може

спричинити катастрофічні наслідки через кібератаки, як окремі, так і поєднані з фізичними. Експлуатація кібервразливостей у критично важливій інфраструктурі стає все більш поширеною загрозою безпеці. На глобальному рівні залежність від кіберпростору зростає і створює нові та несподівані вразливості. Ця залежність поширюється на заводи з виробництва атомної енергії, які для більшості внутрішніх процесів покладаються на комп'ютерні мережі. Багато заводів підключені до зовнішніх мереж, і існує безліч способів, якими можна використати ці залежності для створення інциденту небезпеки. З огляду на широке поширення та зростаючу загрозу, яку представляють кібератаки, можливі крадіжки ядерних матеріалів або диверсії ядерних установок, що здійснюються через кіберканали, в країнах з ядерними програмами повинні вжити заходів, необхідних для запровадження національних та нормативних актів, що необхідні для забезпечення ефективної кібербезпеки на ядерних об'єктах або для посилення існуючих.

Ядерні об'єкти, що працюють або будуються, поступово стають сильно залежними від цифрових технологій контрольно-вимірювальних приладів або систем цифрового управління або комп'ютерних інформаційних систем. Під кібербезпекою ми розуміємо всі процеси та механізми, за допомогою яких будь-яке цифрове обладнання, інформація або послуга захищені від ненавмисного або несанкціонованого доступу, зміни чи знищення. Кібербезпека як компонент ядерної безпеки має на увазі комплекс заходів, вжитих для запобігання, виявлення або реагування на крадіжки ядерних матеріалів або саботаж ядерного об'єкта, який може спричинити катастрофічні наслідки через кібератаки, як окремі, так і поєднані з фізичними.

Поштовхом до зосередження уваги на кібербезпеці в контексті ядерної безпеки є те, що це один із найважливіших нових ключових елементів, який швидко набуває актуальності та значення завдяки зростаючій залежності від цифрового обладнання та змін, що вносять, такі атаки. Внаслідок цього кібербезпека на ядерних установках перетворилася на спеціальні заходи та проекти, імплантацію правових, нормативних та інституційних баз кіберядерної безпеки. Збільшення частоти кібератак та їх розвиток демонструють постійну загрозу та зацікавленість суб'єктів у націленні на критичну інфраструктуру, включаючи ядерні об'єкти. Для вирішення цього питання необхідна потужна нормативна база кібербезпеки, але навіть незважаючи на це, організації, які дотримуються

кіберрегулювання, все ще можуть бути вразливі до нападу, оскільки правила слугують лише базовою лінією на основі історичних моделей нападів. Дотримання вимог не обов'язково прирівнюється до безпеки. Численні жертви успішних кібератак повністю відповідали нормативним вимогам, коли вони були скомпрометовані. Слід наголосити на необхідності стимулювати кращі показники нормативніих актів щодо зменшення ризиків безпеки. У цьому ключі було б також корисно створити анонімізовану базу даних інцидентів ядерної кібербезпеки для полегшення вироблення уроків серед працюючих з кіберядерною безпекою.

Список використаних джерел:

1. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї від 1 липня 1968 року/ Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_098#Text

2. Дубов Д. В. Проблемні питання комунікування кібератак в Україні: можливі шляхи вирішення/ Національний інститут стратегіних досліджень, Відділ інформаційної безпеки та розвитку інформаційного суспільства, 2018.

3. Ніл Робінсон Зміна підходів до кіберзахисту/ NATO Review, 2016. URL: https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2016/06/08/zmna-pdhodv-do-kberzahistu/index.html

4. National Nuclear Security Threat Assessment, Design Basis Threats and Representative Threat Statements/ IAEA Nuclear Security Series No. 10-G, 2021. URL: https://www.iaea.org/publications/13618/national-nuclear-security-threat-assessment-design-basis-threats-and-representative-threat-statements

ЦИФРОВЕ МИСТЕЦТВО У СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ

Семенюта К. О., Какуріна І. І.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро

В сучасному світі цифрові технології присутні практично в усіх сферах діяльності. Вони набувають все більш широкого поширення і в галузі мистецтва: у музиці та літературі, у театрі, кінематографі, і навіть в архітектурі.

Мистецтво, яке створеностворено за допомогою технічних засобів масової інформації прийнято називати «віртуальне», або « цифрове». Одним із його напрямів є цифрове образотворче мистецтво. Подібне мистецтво поширюється з кінця 1980-х років. Цифровий живопис – це новий етап у розвитку мистецтва, він продовжує удосконалюватита розширювати можливості цього виду художньої творчості.

Григорій Плющ «Поле квітів»

До цифрового образотворчого мистецтва відносять два види: традиційно-цифрове та власне цифрове мистецтво.

У рамках традиційно-цифрового мистецтва використо-вуються як традиційні, так і цифрові технології. Проте завершальний етап роботи з художнім твором завжди здійс-нюється з допомогою цифрових технологій. І, нарешті, власне цифрове мистецтво. У межах цього виду творчості мистецькі твори створюються художником лише з використанням цифрових технологій.

Деякі мистецтвознавці не вважають твори цифровго мистецтва художніми. Вони підкреслюють, що лише традиційні форми зображення можна зарахувати до результатів художньої творчості. Адепти традиційного образотворчого мистецтва запевняють, що захоплення цифрою веде до втрати культурних цінностей та навичок.

Але насправді розвиток технологій не веде до деградації мистецтва. У своїх роботах найчастіше художники використовують ті самі прийоми та

досвід, що й у академічному мистецтві. Традиційне мистецтво не вдається зберегти на нескінченно довгий час, тоді як цифрове мистецтво може зберігатися жодну тисячу років.

Сучасний комп'ютерний живопис зростає за якістю і йому є куди розвиватися далі. Дозвіл дисплеїв зростає, підвищується якість перенесення кольорів, збільшується потужність комп'ютерів, змінюються і вдосконалюються програми для цифрового живопису, є принципова можливість створення нових способів і пристроїв для роботи з кольором. Так само помилково люди вважають, що мистецтво по той бік екрану не дозволяє глядачеві відчути емоційне посилання художника. Але насправді технології дозволяють працювати і з натиском мазка, різкість чи плавністю. За потреби художник може роздрукувати роботу на полотні акрилом та продовжити вже у традиційній манері листа. А за допомогою виразних засобів митець успішно передає стан, як і на полотні чи папері.

Форми класичного мистецтва досі актуальні, ми можемо їх створювати та насолоджуватися ними, але повною мірою відображати сучасність можуть лише нові способи, що виникають унаслідок розвитку науки, техніки, комунікацій, суспільства та культури загалом.

В Україні зацікавленість новим цифровим мистецтвом припадає на початок 1990-х. З'являються експерименти на стику технологій та мистецтва. Наприклад, театри світломузики у Харкові, Одесі, Ужгороді чи Полтаві. Ці художні практики на той час належали до маргінальної культури. Наприкінці 1980-х – на початку 1990-х художники отримали можливість використовувати нові технології. У цей час змінилася атмосфера життя суспільства, з'явилося більше можливостей для самовираження. Свобода творчості включала можливість вийти за рамки класичних форм. У сучасній Україні цифрове мистецтво, у тому числі живопис, набули широкого поширення.

Сучасні художники займаються моделюванням використовує передові технології для дослідження світу. У своїх творах вони ставлять соціально значущі питання, наприклад про наслідки необмеженого споживання. Їхні твори допомагають глядачеві усвідомити тенденції ураження змінної природи реальності як віртуальної так і фізичної.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ І РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ КУЛЬТУР: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ДІАЛОГУ

Малкін Р. В., Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
malkinr@fsnmv.dnu.edu.ua

З початку історії людства близькість народів та їх культур визначалась їх географічним сусідством чи історичними обставинами. Ера діджиталізації, або цифровізації, перетворила та трансформувала зв'язки між народами та їх культурами, зближуючи існуючі зв'язки тісніше, ніж будь-коли до цього, та створюючи нові, до цього географічно чи історично неможливі, контакти культур. Діджиталізація створила нові можливості для розвитку національних культур в умовах глобального впливу, їх поширення серед світової спільноти та збереженні й презервації.

Цифровізація – це перетворення з матеріального на цифрове. Це не одноразова подія, а постійний процес, який відбувається хвилями під впливом технологічного прогресу, поширенням інновацій чи зовнішніми чинниками. Прикладом зовнішнього фактору, що прискорив глобальну діджиталізацію, може слугувати пандемія COVID-19. Дистанційні технології дозволили зберегти міжнародний контакт в умовах внутрішньодержавного карантину. Через епідемію відбулась масштабна цифровізація світових політичних, економічних, наукових та соціальних процесів.

Розглядаючи вплив цифрових перетворень на культуру, важливо зазначити, що цифровізація є частиною глобалізації. Світові інтеграційні перетворення впливали на культури народів ще задовго до діджиталізації, проте вона значним чином прискорила ці процеси та надала їм нової сили. Американська ідея культурної мозаїки, тобто суспільства змішаних націй та культур, що зберігають свою самобутність, була прямим наслідком глобалізації. З приходом дистанційних технологій, така ідея була поширена і на світовій рівень: тепер мозаїка складалась з усіх народів світу, що були поєднані єдиною мережею Інтернет. Цифрові перетворення поєднують найкращі аспекти культурної глобалізації: самобутність культур залишається, при цьому вони перебувають в єдиному просторі, що дозволяє налагоджувати глобальні міжкультурні діалоги.

Одним з видів таких діалогів є дистанційні тури. За такого контакту створюють віртуальне середовище, в якому представлена культурна спадщина нації: відтворення як існуючих виробів мистецтва, науки чи літератури, так і притаманні лише цифровим технологіям репліки

втрачених чи неіснуючих матеріальних та духовних надбань нації. Оскільки ці середовища є цифровими, то вони є й глобальними, а отже доступні для будь-кого у будь-який час. Прикладом віртуальних середовищ, що поширюють та представляють національні культури є віртуальні музеї, щоє просторами зі своїми національними та глобальними спільнотами та символізують перехід від традиційного зосередження музеїв на колекціях, до зосередження на користувачах.

Такі діалоги також відкривають можливості збереження та презервації національних культур. Цифрові перетворення матеріального та духовного на віртуальне дозволяють не тільки поширювати культурні надбання по всьому світі, але й зберігати їх у цифровому вигляді. Для цього створені віртуальні архіви, у яких знаходиться як оцифровані дані фізичних упорядників та реєстрів, так і нові культурні надбання, що існують лише у віртуальному варіанті. Архіви мережі Інтернет утворюють свою систему зберігання даних, розосереджуючи їх у різних дата-центрах світу та унеможливлюючи їх видалення. Культури й історії народів більше не перебувають у небезпеці повторення долі архівів Александрійської бібліотеки, натомість існуючи у віртуальному просторі.

Під впливом цифрових перетворень визначається й подальший розвиток національних культур. Відкритість в умовах дистанційних технологій соціальних надбань народу для інших націй зумовила збільшення культурного обміну. Такі міжнародні контакти є взаємовигідними та дозволяють представникам національних груп комбінувати свої культурні звичаї зі звичаями інших націй, зіставляти цінності свого етносу з цінностями та прагненнями іншого, поєднуючи найкраще та розвиваючи культуру обох народів.

Підбиваючи підсумки, можна зазначити, що цифрові перетворення створюють нові можливості для розвитку національних культур. Оскільки культура першочергово є наслідком комунікації окремої групи людей, тобто їх інформаційної взаємодії, то цифрова революція, яка змінила шляхи передачі інформації, трансформує саме шляхи поширення культури. Такі перетворення відкривають нові міжнародні діалоги та контакти, зумовлюють відкритість та доступність національних надбань глобальній аудиторії та знищують фізичні бар’єри між культурами народів світу. Цифровізація є найкращим варіантом мультикультуралізмута тріумфом соціальних процесів глобалізації над культурним ізоляціонізмом.

NFT, ЯК НОВИЙ МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ КРАЇНАМИ

Барбашин А. Д., Пермінов В. О.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара»,
Україна, Дніпро
barbashin.andrei@gmail.com

Необхідність появи NFT (Non-FungibleToken, невзаємозамінного токена) криється в розвитку цифрового світу, застарілого законодавства та необхідності більш швидкої взаємодії між країнами у розрізіпідтвердження прав власності на віртуальні об’єкти (документи, зображення, текст, музику тощо).

Особливості технологій невзаємозамінного токена не дозволяє розділяти, замінювати або копіювати NFT як звичайний файл. Невзаємозамінний токен дозволяє порівняти файли в цифровому світі з повністю унікальним предметом в реальному, фізичному світі.

Взаємодію NFT з цифровим файлом можливо порівняти з накладенням ЕЦП (криптографічним перетворенням набору електронних даних), що дозволяє підтвердити цілісність файлу та ідентифікувати підписувача. Відмінність у тому, що ЕЦП накладається через особистий ключ (видається акредитованим державою центром сертифікації ключів) до конкретного цифрового файлу, а NFT приєднується за допомогою смарт-контракту, алгоритму, який формує спосіб контролю та надання інформації про володіння чимось, роблячи такий файл унікальним, невзаємозамінним віртуальним активом.

Кожен NFT – це повністю унікальний токен (шифр даних), який при приєднанні до конкретного цифрового файлу робить його унікальним, невзаємозамінним.Наприклад, якщо ми підписуємо договір з допомогою ЕЦП, цей договір може одночасно зберігатися в кількох людей. NFT, у свою чергу, приєднуючись до файлу, видозмінює його структуру, забороняє створювати два однакових цифрових файли, таким чином роблячи його єдиним оригіналом. NFT, по суті – реєстровий запис (як запис про власність на квартиру, машину), що містить у собі певний набір інструкції та прав власника.

Створення нових токенів та оцифрування фізичних речей – новий етап для міжнародних відносин. Приєднання NFT за допомогою смарт-контракту дає можливість людству самостійно удосконалювати систему обміну різними активами (фізичними та цифровими) та створювати прецеденти які будуть впливати на удосконалення обміну даних між країнами.

З кожним роком стає все більш звичним, коли нематеріальні речі коштують дорожче за фізичні, більш звичні нам. Розвиток технологій змушуватиме нас дедалі частіше обмінюватись документами, бронювати майно, реєструвати авторські права, купувати товари та по-іншому взаємодіяти з предметами цифрового світу.

Такий перехід у нову електронну епоху потребує захисту створених за допомогою техніки цифрових активів. Один із можливих способів захисту пропонує NFT, який допомагає підтвердити справжність автора або покупця такого віртуального об’єкта та забороняє копіювати його.

На сьогоднішній день функції NFT – практично безмежні, та з удосконаленням цієї технології у людей з’являтимуться більше можливостей для захисту своїх інтересів. Повноцінну впевненість у своїх немайнових правах може дати законодавче врегулювання. Всі країни світу, в свою чергу, мають комплексно підійти до питання обігу та прийняття таких, смарт-контрактів на рівні країн.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ – ІНСТРУМЕНТ ЙОГО РОЗВИТКУ

Шапка І. В., Яшкіна Н. В.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
irinaschapka@ukr.net

Розвиток нинішнього бізнесу відбувається під впливом активізації процесів глобалізації, зростання вимог споживачів, непередбачуваності зовнішнього середовища, розвитку цифрових технологій тощо. Щоб бізнес був прибутковим, успішним, конкурентоспроможним діяльність його повинна здійснюватися з урахуванням сучасних досягнень технологій, особливо в процесах комунікації. Організація обміном інформацією, доступ до неї у зручній формі все більш стає важливішим фактором адаптації до змін бізнес-середовища. Діджиталізація – це переведення інформації зі звичного нам формату (текст, звук, графіка) у цифровий за для оптимізації та автоматизації бізнес-процесів, підвищення продуктивності та покращення комунікаційної взаємодії зі споживачами [1].

Діджиталізація бізнесу – рушійна сила, що сприяє його розвитку. Розглянемо її основні переваги: економія часу і підвищення продуктивності; оптимізація та покращення комунікацій; можливість крос-продажів/upsell-продажів; нові конкурентні можливості.

Економія часу в бізнес-процесах відбувається за рахунок часткового чи повного перекладу операцій та бізнес-завдань під контроль автоматизованих комунікаційних систем. В результаті можливо вивільнити людські та фінансові ресурси для підвищення продуктивності праці та перерозподілу їх на інші стратегічні бізнес-завдання. Ефективна автоматизація бізнес-процесів дає низку важливих переваг: збільшення швидкості обробки інформації та вирішення завдань, підвищення технологічності, зростання продуктивності персоналу та якості його роботи.

Оптимізація та покращення комунікацій бізнес-процесів відбувається за рахунок перегляду послідовності виконання бізнес-завдань та використання новітніх засобів цифрової комунікації за для скорочення часу виконання та зниження витрат. Під час оптимізації бізнес-процесів переглядається робота кожного структурного підрозділу, модернізуються та покращуються комунікації. Процеси оптимізації та покращення комунікацій надають такі важливі переваги: скорочення часу виконання бізнес-процесу, поліпшення взаємовідносин між структурними підрозділами, впровадження чітких інструкції для виконання завдань, покращення фінансових показників за рахунок зменшення кількості проведених операційних витрат, можливість географічного розширення бізнесу, зростання якісності ведення бізнесу.

Збільшити прибуток бізнес-процесу, знизити відтік клієнтів допоможе використання спеціальних інструментів продажу під назвою крос-продажі та upsell-продажі. Крос-продажі та upsell-продажі направлені на збільшення середньої вартості замовлення та, в цілому, обсягів продажу за рахунок пропозиції додаткових супутніх товарів та послуг чи заміни певного товару товаром із покращеними характеристиками за вищою вартістю. Ефективність таких продажів досягається при вмінні оцінювати та аналізувати запити та пріоритети споживачів, встановлювати довірчі стосунки із споживачем, що збільшує прибуток бізнесу. Постійні відносини зі споживачами зменшують відтік споживачів та залучають нових за рахунок вигідних пропозицій, використовують споживача на користь бізнесу, демонструють асортимент продукції без додаткових витрат [2].

Важливою конкурентною перевагою на сучасному глобальному ринку є імідж та репутація. Імідж та репутація бізнесу – це напрацьовані роками враження, які формують зацікавлені особи під час взаємодії (клієнтський досвід). Діджиталізація надає бізнесу переваги при формуванні іміджу та репутації, які вирізняють його з поміж інших, надає можливість постійної співпраці, формує постійну клієнтську базу, лояльність зацікавлених осіб [3].

В умовах швидкого розвитку бізнесу під час глобальної конкуренції та впливу зовнішнього середовища, швидкого старіння цифрових технологій, діджиталізація стає рушійною силою для його просування. Щоб бізнес залишався прибутковим, успішним, конкурентоспроможним необхідно використовувати діджиталізацію у всіх її напрямках та формах: клієнтський досвід, автоматизація процесів, оптимізація та покращення комунікаційних взаємовідносин, залучення нових партнерів та клієнтів, впровадження інновацій тощо.

Список використаних джерел:

1. Гусєва О. Ю. Діджиталізація – як інструмент удосконалення бізнес-процесів, їх оптимізація / О. Ю Гусєва, С. В. Легомінова // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2018. – № 1. – С. 33-39.

2. Тимофєєва А., Назарова А. Діджиталізація діяльності підприємств в умовах пандемії: виклики та можливості. Збірник тез доповідей: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2020. С. 456-458.

3. Моргулець О. Б. Клієнтоорієнтована модель сервіс-менеджменту. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. Випуск 9. Частина 4. 2014. С. 111-115.

ЕФЕКТ МАНДЕЛИ: ІСТОРІЯ ФЕНОМЕНА КОЛЕКТИВНИХ ХИБНИХ СПОГАДІВ ЧАСІВ ІНТЕРНЕТУ

Мітіна С. Д.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»
Україна, Дніпро

Останнім часом в інтернеті все частіше згадують ефект Мандели – феномен колективної пам'яті, коли у багатьох незнайомих один з одним людей збігаються помилкові спогади. 2019 року за мотивами явища навіть зняли художній фільм, а в соцмережах приклади феномена розлітаються регулярно.

Ефект Мандели – це феномен, пов'язаний із колективною пам'яттю. Коли багато людей пам'ятають певні події не такими, як їх зараз описує офіційна історія. Люди клянуться, що бачили на власні очі і навчали у школах та університетах зовсім не те, що говорять зараз. Схоже на дивне колективне божевілля. Збіг у кількох людей спогадів, що суперечать загальноприйнятій історії, причому спогади ці стосуються не важко перевірених подій з особистої чи сімейної історії, а вважаються загальновідомими обставинами.

Конспірологічні теорії мають декілька версій. 1. Це результати роботи CERNa (Великий Адронний Колайдер) та квантових комп'ютерів D-Wave, які розпочали роботу у 2013 році, коли і стався перший зафіксований людьми сплеск аномалій. 2. Глюки «Матриці» та переналаштування параметрів нашої яскравої комп'ютерної симуляції (життя). 3. Експерименти уряду за принципом "Міністерства правди" з роману "1984" – зміна минулого.

Психологічні теорії спрямовані на виявлення спотворення пам'яті. Ефект Мандели – результат нечітких спогадів або спотворень. Діти запам'ятовують дедалі яскравіше, ніж дорослі, але у віці до трьох років людина не може нічого пам'ятати просто фізично! Багато людей, відзначаючи на собі ефект Мандели, торкаються саме тих речей, що сталися з ними в дитинстві. На підтвердження вищезгаданого можна знайти і подивитися якусь передачу з дитячих років, порівнявши те, як вона насправді виглядає, з образом спогадів у голові. Імовірно, ви здивуєтеся… якщо взагалі її знайдете. «Помилкова пам'ять» – правмнезія, як психічна хвороба, ніякі паралельні всесвіти поряд не стояли. До неї, серед іншого, відноситься такий феномен, як deja vu, почуття повторення подій, які вже відбувалися раніше.

Що стосується спотворення масового сприйняття, то сприйняті факти підлаштовуються під ту версію, яку ми вважаємо вірною. Події в голові плутаються і мішаються одна з одною. Ми сприймаємо факти зі слів інших людей («зламаний телефончик»). Вплив міфів та пліток. Причини колективного спотворення спогадів.

Як захиститися від ефекту Мандели? Розвивайте критичне мислення. Записуйте отриману інформацію. Діліться ідеями з однодумцями. Займайтеся самоосвітою. Вивчайте існуючі когнітивні спотворення.

Незважаючи на спокусу повірити в теорію змови чи існування паралельних всесвітів, будь-яка людина має зіставити існуючі факти та перевірити можливі гіпотези. Це необхідно пам'ятати щоразу, коли виникають сумніви чи, навпаки, зайва впевненість у правдивості власних спогадів. Ефект Мандели є цікавим прикладом когнітивних спотворень і примх людської пам'яті. Для тих, хто любить розмірковувати про те, як працює людський розум, він є уособленням того, що правда іноді буває дивнішою, ніж вигадка.

Перевіримо його на собі.

Що таке ефект Мандели та кілька його прикладів.

1. Персонаж у циліндрі із гри «Монополія» носить монокль на оці? Насправді: не носить. Він ніколи не носив його. Люди плутають його зображення із зображенням містера Арахіса, талісмана Planters, який носить єдину коригуючу лінзу. Все тому, що наш мозок легко плутає об'єкти зі схожими характеристиками.

2. Пам'ятаєте чудовий радянський мультфільм "Жив-був пес" Едуарда Назарова? Більшість із нас пам'ятає репліку вовка, коли він залишає будинок, ламаючи огорожу, як вона звучала?

-Ну ти це ... заходь, якщо що. або -Спасибі! Ти заходь, якщо що.

Зараз, можливо, ви будете вражені, але вовк такого не говорив! Справжня репліка вовка: – Дякую! Ти заходь, якщо що. Вражені?

Більшість прикладів ефекту Мандели пов’язані з помилками пам’яті та соціальної дезінформацією. Часто такі неточності є результатом вибіркової уваги чи помилкового висновку. У наші дні ця проблема посилюється і наявністю Інтернету, здатного посилити процес поширення домислів і пліток.

Секція 7

БІЗНЕС В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРЕВАГИ, ПЕРСПЕКТИВИ ДІАЛОГУ

ПАБЛІК РІЛЕЙШНЗ (PR) В СИСТЕМІ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

Авдієнко В. А.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
avdienko.ua@gmail.com

Зв'язки з громадськістю – це плановані тривалі зусилля, спрямовані на створення і підтримку доброзичливих відносин і взаєморозуміння між організацією і її громадськістю. Зв'язки з громадськістю – найбільш поширений переклад англійського терміну "Public Relations" (PR). Цей термін міцно прижився і активно використовується в діловій практиці.

PR є невід'ємною частиною системи управління будь-якої організованої форми діяльності. При цьому філософія, загальна концепція, стратегія, тактика і методи зв'язків з громадськістю залишаються досить схожими, яка б конкретна мета не ставилася.

Сфера застосування можливостей паблік рілейшнз постійно розширюється, охоплюючи все нові сегменти ринку. Так, лише деякі підприємства здатні нині успішно вести бізнес без PR, без реклами в тому або іншому вигляді. Створення та підтримка іміджу компанії, забезпечення збуту товарів, просування на ринку нових товарів і послуг – число конкретних завдань, які може допомагати вирішувати фахівець зі зв'язків з громадськістю, настільки велике, що неможливо перерахувати їх всі. Цілі ж залишаються незмінними: популяризація пропонованих товарів і послуг, залучення нових клієнтів, рішення проблем маркетингу, розширення і вдосконалення відносин з громадськістю.

Сприятлива громадська думка складається з декількох компонентів, основу яких утворюють імідж і репутація організації.

Імідж – це сукупність думок, ідей і вражень, яких дотримується людина або група людей щодо будь-якого об'єкта, яким може виступати послуга, організація, людина, ідея чи проект.

Репутація – громадська оцінка достоїнств або недоліків кого-небудь або чого-небудь.

Імідж від репутації відрізняється тим, що він більше піддається штучній побудові, в його сприйнятті значну роль відіграє емоційна складова розумового процесу, в той час як репутація напрацьовується роками, конкретними справами і фактами.

Основна мета PR – досягнення взаєморозуміння і згоди установи з громадськими організаціями, з думкою суспільства в цілому в сфері діяльності цієї установи. Метою даного дослідження є аналіз маркетингової комунікаційної програми державного підприємства «Телерадіокомпанія» та пошук шляхів її удосконалення з використанням

методів паблік рілейшнз. В рамках мети даного дослідження вирішуються наступні завдання:

1. Дослідження процесу розвитку маркетингових комунікацій, види, направлення, особливості.

2. Характеристика цілей, функції, основні принципи PR, як засобу маркетингової комунікації.

3. Розкриття сутності маркетингових комунікацій у діяльності телекомпанії.

4. Дослідження впливу PR методів, які використовує телеканал при формуванні іміджу у телеглядачів та співробітників телекомпанії.

5. Оцінка конкурентоспроможності продукції підприємства «Телерадіокомпанія» з урахуванням впливу маркетингових комунікацій.

6. Пропонування заходів для підвищення позитивного іміджу та конкурентоспроможності телеканалу з використанням паблік рілейшнз.

Об’єкт дослідження – процеси маркетингових комунікацій у системі управління підприємством та механізм ефективного управління маркетинговими комунікаціями підприємства.

Медіаканали зацікавлені в привертанні уваги і своєчасних історіях, в офіційних повідомленнях, добре написаних і здатних викликати інтерес. Існує кілька прийомів, які дозволяють "посилити" ту чи іншу новину.

Першим способом є прив'язка новини до круглої дати. Привід для видачі інформації не обов'язково повинен бути прив'язаний до реальної святкової дати. Дату можна просто придумати.

Другий спосіб – це залучення в якості учасників або експертів впливових людей і лідерів думок. Ще більшим ефект від інформації стає в тому випадку, якщо її вдається пов'язати з суспільно значущою проблемою.

Використання фірмового стилю і його основних елементів в дизайні рекламних матеріалів і приміщень, уніформі співробітників, внутрішніх документах і представницької поліграфії, сувенірної продукції і таке інше допомагає створити візуальний образ організації і підвищує її впізнаваність.

Найчастіше в літературі з маркетингу поняття «просування» та «маркетингові комунікації» вважаються тотожними, якщо до просування додано і паблік рилейшнз. Різниця полягає в тім, що маркетингові комунікації просувають товари, а паблік рилейшнз – організації або особистості. Отже, без інструментів PR неможливе побудування стратегій, та просування товарів чи послуг, або особистості.

Досвід промислово розвинених країн переконливо свідчить про те, що в сьогоднішній економічній ситуації в Україні освоєння підприємцями основних методів зв'язків з громадськістю – необхідна умова і дуже актуальне завдання при створенні цивілізованого ринку.

БІЗНЕС В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРЕВАГИ, ПЕРСПЕКТИВИ ДІАЛОГУ

Котов І. Д., Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, Дніпро
kotovi@fsnmv.dnu.edu.ua

Для того, щоб визначити умови ведення бізнесу в еру глобалізації, потрібно, в першу чергу, надати дефініцію цього терміну. Глобалізація ринкової економіки – новітнє, складне та багатовекторне явище у вигляді закономірних якісних перетворень у світовому господарстві, що відбуваються на основі поглиблення інтеграційних процесів в результаті безпрецедентного зростання і прискорення міжнародного транзиту товарів, послуг, капіталів, робочої сили, високого розвитку інформаційних технологій, глобальних телекомунікаційних мереж. Головним принципом глобалізації є інтеграція суб'єктів світового господарства в єдиний економічний простір для отримання взаємовигоди.

Бізнес в умовах глобалізації має як позитивні, так і негативні тенденції. З позитивних слід виділити доступ іноземних інвесторів до внутрішніх ринків країн, оскільки полегшується доступ до іноземної культури, включаючи їжу, фільми, музику та мистецтво. Як наслідок, інвестиції забезпечують постійний потік товарів, творів мистецтва та інформації. Прикладом цієї переваги процесу глобалізації є те, що ви можете сходити до ресторану китайської кухні або замовити її доставку додому, за допомогою онлайн-сервісів слухати улюблену музику закордонних виконавців або дивитися фільми з Голівуду. Ще з позитивних моментів слід виділити поширення технологій та інноваційних розробок в різних галузях світового господарства. Багато країн світу на сьогоднішній день залишаються доволі залежними від економічних комплексів інших країн, тому знання та технологічні досягнення швидко поширюються, стають елементами міжнародного бізнесу. Наведемо приклад, створення нового оригінального товару в одній з країн спричинить виникнення аналогічних пропозицій з боку виробників в інших державах. Також можна додати зниження витрат на продукти. Глобалізація дозволяє компаніям знаходити дешевші способи виробництва та подальшої реалізації своєї продукції. Це також збільшує глобальну конкуренцію, що знижує ціни та приводить до диверсифікації продукції. Зниження витрат дає можливість людям як у країнах, що розвиваються, так в розвинених країнах, відкладати гроші з метою їх майбутнього використання у певній сфері.

В свою чергу, процес глобалізації має й негативні наслідки для бізнесу. По-перше це – міжнародний найм. Компаніям потрібно розробити план проведення співбесід та ретельно перевірити кандидатів, щоб переконатися у їхній кваліфікації. Далі компанії повинні знати тенденції

ринку відносно встановлення заробітної плати, щоб робити конкурентні пропозиції. Для забезпечення успішного прийому на роботу, компанії повинні враховувати такі проблеми, як часові пояси, культурні відмінності та мовні бар'єри. Ця проблема може призвести до дефіциту робочих кадрів, оскільки на їх перевірку знадобиться багато часу, але в той же момент зупиняти виробництво буде недоцільно, через ризик втратити свої позиції на економічній арені. По-друге, наслідком глобалізації є процес утворення транснаціональних корпорацій (далі ТНК). ТНК нерідко прагнуть використовувати свою потужність для тиску на місцеві уряди, змушуючи їх знижувати податкові вимоги або домагаючись отримання особливих пільг у фінансовій сфері, інфраструктурі та захисті ринку. Величезні інвестиції призводять до того, що контроль над національними економіками поступово переходить до ТНК та міжнародних організацій. У зв'язку з цим виникає загроза національному суверенітету та фінансово-економічній самодостатності більшості країн, що розвиваються. Як правило, ТНК спрямовують свій капітал у найбільш прибуткові галузі, на шкоду менш розвиненому бізнесу. У прагненні заощадити на витратах, компанії переміщують своє виробництво в країни, що розвиваються, оскільки там не такі дорогі матеріали й багато дешевої робочої сили. Це призводить до збільшення безробіття в розвинутих країнах, викликаючи конфлікти, пов'язані із скороченням числа робочих місць та подальшим банкрутством локальних підприємств. По-третє, невеликі виробництва у країні часто не здатні конкурувати з більш сильними компаніями, які інвестують у національну економіку держави великі кошти. Найсильніші учасники ринку стають ще впливовішими за рахунок поглинання активів слабших конкурентів. Нерідко за поглинанням слідує негайне закриття виробництва з метою знищення конкурента, як це практикують німецькі компанії у Великій Британії та деяких країнах Центральної Європи. Наслідком цього стає зниження конкуренто-спроможності вітчизняних виробників, а також зменшення показників реєстрації нових компаній, що призводить до нестійкості національних ринків, оскільки підприємці не бачать перспектив до розвитку, через фактично встановлену монополію з боку іноземних компаній, які мають істотний вплив на внутрішній економічний політикум країни.

Отже, з одного боку, держави вже не єдині гравці і фактично втрачають свою автономність в економічних і політичних процесах. З іншого боку, держави залишаються єдиними суб'єктами, які мають юридичну можливість ігнорувати міжнародні угоди з метою забезпечення власної стабільності. На сучасному етапі перспективи діалогу, темою якого буде розвиток та доцільність глобалізації, безпосередньо залежатимуть від пошуку та успішності реалізації зовнішньополітичних рішень, які, з одного боку, є компромісом на міжнародному рівні, а з іншого, є результатом консенсусу внутрішніх політичних, економічних та інших соціальних передумов.

МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

Займак М. А., Скрипник О. В.
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»
Україна, Дніпро
s.oxana@gmail.com

Згідно досліджень, що проводилися у світі, можна стверджувати, що 50-90% робочого часу менеджери витрачають на комунікаційні процеси.

Комунікаційній процеси – це процеси обміну інформацією. Соціологічні дослідження засвідчили, що 73% американських, 63% англійських і 80% японських керівників вважають, що недоліками на шляху досягнення ефективності в роботи виступають саме недоліки процесу комунікації. Підприємства готельно-ресторанного бізнесу у своїй діяльності використовують різні засоби, види і форми комунікацій.

За характером і виявом комунікації поділяються на:

− інформаційні – це комунікації, які передають інформацію аудиторії, одній особі або групі осіб, інформують про якісь події;

− експресивні – це комунікації, які характеризуються експресією, силою вияву почуттів, переживань;

− переконуючі – це комунікації, які прагнуть вплинути на інших;

− соціально-ритуальні – це комунікації, які використовують норми і звичаї соціально-культурної поведінки;

− пара лінгвістичні – це комунікації, де спілкування відбувається за допомогою міміки, виразу очей і рота, а також поз і рухів.

Різноманітні види й способи комунікації також можна поділити на три групи: усна, письмова й візуальна.

У багатьох ситуаціях, на думку психологів, найефективнішим є безпосередній усний контакт, за допомогою якого можна передавати деталі, вносити уточнення в неясні питання. Таким чином виключати неправильне розуміння завдання. Але якщо говорити про усний контакт, то слід зазначити, що як у готельно-ресторанному бізнесі, так і в будь-якому іншому можна стикнутися з мовною перешкодою та тлумаченням жестів. Взаєморозуміння людей настає коли вони розуміють слова та жести один одного. Велике значення в процесі порозуміння людей займають міжкультурні комунікації.

Міжкультурні комунікації – це обмін інформацією, думками, почуттями представниками різних культур. Усі учасники процесу повинні мати високий рівень освіти та мають бути толерантними до представників різних культур.

МОДЕЛІ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПІД ЧАС РЕЦЕСІЇ НА СВІТОВИХ ФІНАНСОВИХ РИНКАХ

Кучугурний В. Ю., Федорова Н. Є.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
sandetskaya777@ukr.net

Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку країн світу, що проявляються через активізацію процесів інтернаціоналізації та глобалізації, підсилює вразливість національних економік окремих країн до світових кризових явищ та процесів. Будь-які негативні імпульси, що формуються та розвиваються в окремих сферах соціально-економічної системи, у тому числі фінансовій, швидко розповсюджуються на інші її ланки, а потім виходять і за географічні межі держав. З метою підсилення стійкості соціально-економічних систем та забезпечення їх безперебійного прогресивного суспільного розвитку надзвичайно важливим завданням є дослідження процесів розповсюдження таких змін та розробка механізмів їх нівелювання.

На основі фундаментального аналізу причин виникнення, особливостей протікання та механізмів трансграничного розповсюдження рецесії на фінансових ринках важливо сформулювати базові передумови, які необхідно врахувати при моделюванні вказанихпроцесів [1].

Динамічні ряди, що формуються в умовах нестабільності економіки, характеризуються такими явищами, як «кластеризація волатильності» та завищений ексцес. Для їх опису використовують такі модифікації економетричних моделей, як:

− моделі з авторегресією та ковзним середнім (c(p,q)) – дозволяють поєднати авторегресійну компоненту часового ряду та вплив минулих значень величини помилки:

$$y(t)=\sum_{j=0}^{p}\left[a_j\, y(t-j)+\sum_{i=0}^{q}\left[b_i\, \varepsilon(t-i)\right]\right] \qquad (1)$$

− інтегральні моделі з авторегресією та ковзним середнім (ARIMA(p,q,d)), які, на відміну від попередніх економетричних моделей, дозволяють вивчати нестаціонарні часові ряди шляхом попереднього приведення їх до стаціонарних. Процедура перетворення передбачає заміну вихідного економічного ряду похідним рядом послідовних різиць.

Кількість повторень застосування такого алгоритму позначається як d. У випадку стаціонарності вихідних даних (d=0) модель ARIMA спрощується до моделі ARMA [2-3].

Загальним недоліком економетричних моделей, як і всього інструментарію технічного аналізу, є те, що у своїх розрахунках вони використовують історичні дані. Тому за умов різкої зміни ситуації на фінансових ринках ці зміни будуть відображені у моделі із певним запізненням.

Найбільш широко для прогнозування рецесійних явищ в економіці використовується фіксація сигналів заздалегідь обраних фінансових або макроекономічних індикаторів. Поняття «сигналу» визначається експертом заздалегідь індивідуально для кожного дослідження.

Для визначення ефективності потенційних індикаторів використовують наступний алгоритм бінарного вибору [4]:

1. визначають, що перетин індикатором певного граничного значення в межах сигнального вікна є попереджувальним сигналом індикатора про майбутню кризу;

2. у протилежному випадку (коли коливання індикатора відбуваються в межах граничних значень) – сигнал про негативні критичні зміни є відсутнім;

3. задля оцінки ефективності системи прогнозних індикаторів для кожного з них будується матриця сигналів, що фіксує результати серії експериментів.

Застосування напрацювань в області моделювання відкритих систем дає можливість під час оцінки фінансово-економічної безпеки врахувати вплив зовнішніх чинників, зокрема неочікуваних потрясінь, економічної волатильності та маніпуляцій урядів країн-партнерів. За цих умов завдання визначення оптимальної траєкторії розвитку економіки зводиться до підбору множини керуючих параметрів, що забезпечать перехід від одного рівноважного стану системи до іншого.

Аналіз існуючих методів моделювання лавиноподібних процесів, до яких відносять рецесії на фінансових ринках, показав, що переважна їх більшість спрямована на прогнозування наростання дисбалансів в економіці окремих країн. В той самий час практично поза увагою залишаються процеси розповсюдження рецесійних тенденцій всередині певних структур та систем економічних агентів.

Список використаних джерел:

1. Стрельченко І. І. Проблеми та перспективи моделювання лавиноподібних процесів в середині систем фінансових інститутів / І. І. Стрельченко // Економічний аналіз. – Тернопільський національний економічний університет. – 2013. Вип. 12. – С. 329-333.

2. Наконечний С. І., Терещенко Т. О., Романюк Т. П. Економетрія: Підручник. – Вид. 2-ге.–К.:КНЕУ, 2000.–296с.

3. Ханк Д. Э., Уичерн Д. У., Райтс А. Дж. Бизнес-прогнозирование, 7-е издание.: Пер. с. англ. – М.: «Вильямс», 2003.–656с.

4. Álvaro Ortiz Vidal-Abarca Alfonso Ugarte Ruiz Introducing a New Early Warning System Indicator (EWSI) of banking crises // BBVA Working Paper, 2015. – WP/15/02.

СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО – ЦЕ БІЗНЕС? ЯК МОЛОДОМУ МИТЦЮ ЗАРОБИТИ НА ВЛАСНИХ ТВОРАХ?

Фурдак В. О., Башкеєва О. М.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
viktoriafurdak@gmail.com

Успішний митець має бути успішним підприємцем, стверджують як експерти, так і самі художники. Роль культури в сучасному світі посилюється – вона дедалі більше виходить за межі сфери розваг. Однак єдиної бізнес-моделі для мистецтва не існує. Та й на практиці далеко не кожен проект знаходить відгук у аудиторії. Разом з тим у країнах з потужною культурною традицією мистецтво як масове, так і немасове, є вагомим економічним чинником.

Якщо ти твориш з надією, що колись тебе оцінять, і перекладаєш на когось відповідальність за свій фінансовий стан, ти – інфантильний. Тож, якщо твоя творчість затребувана людьми, то має не лише окуповуватись, а й приносити прибуток.

У 21-у сторіччі мистецтво – не закон, художник не може вижити, просто створюючи щось. Утім, існує певний ідейний конфлікт між митцями та підприємцями. Для перших бізнес означає лише нескінченні фінансові звітності, а другі не вірять, що культурні проекти можуть бути прибутковими.

Незважаючи на те, що сьогодні ще рано говорити про розвинутий арт-ринок на теренах нашої країни, українське мистецтво купується і продається. Продовжують і розвивають свою діяльність приватні галереї, арт-ярмарки, державні інституції звертають все більшу увагу на сучасне українське мистецтво, розвиваються різноманітні проекти з підтримки досвідчених вітчизняних митців і відкриття тих, хто тільки починає свій художній шлях. В українському художньому полі дедалі більше гравців: кураторів, дилерів, експертів, галеристів, культурних журналістів і покупців мистецтва, які готові працювати на підтримку тих, хто займає центральне місце в цьому полі – художників. Іноді митці беруть ініціативу в свої руки і створюють власні об’єднання, стаючи підприємцями від мистецтва, поширюючи та просуваючи свою творчість власноруч.

У такому дещо хаотичному світі варто розставити хоча б деякі точки над і та визначити основні сьогоденні методи і способи для художника чи художниці посісти гідне і видне місце в структурі арт-ринку.

Художник, що знаходиться на початковому етапі своєї кар’єри, щоб його помітили і почали купувати його доробок, має:

− бути відкритим для нової, актуальної інформації, відображати її у своїй творчості;

− мати освіту. Це доволі болюча тема для художників у всьому світі. Якщо в країнах із розвиненим арт-ринком прогресивна художня освіта дуже дорога, то в Україні її майже немає де отримати. Проте часто для покупців важливу роль відіграє не наявність престижної освіти як така, а демонстрація художником якісної самоосвіти, саморозвитку, здатності бути критичним до власної творчості та контексту;

− працювати над цілісним стилістичних підходом, випрацьовувати власний, впізнаваний стиль;

− показувати у своїй творчості духовне і майстерне зростання. У творах має вбачатись динаміка і поступ у роботі художника із ідеями та їхнім втіленням;

− і останнє, але не найменш важливе: мати сайт/персональну сторінку, де потенційний покупець зможе легко знайти роботи художника в хронологічній послідовності їх створення та в супроводі усієї необхідної інформації.

Всі ці пункти говорять про те, що бути сучасним художником – це дуже складна і важка робота, але без впевненості в сталому успіху і регулярних продажах.

Пронизливе питання полягає в тому, чи гідний сьогоденний український арт-ринок такого художника? Чи цінує і вишукує сьогоденний покупець мистецтва таку ще не народжену зірку? Позитивна відповідь можлива лише за умов амбівалентного розвитку і поваги: художників і інституцій, художників і колекціонерів, художників і художників.

ЛЮДСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Горб А. С., Іщенко І. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,
Україна, Дніпро
blackberrydreams129@gmail.com

У процесі економічного зростання людський потенціал постає як один із найбільш значущих складових аспектів, що досліджувався вченими-економістами з початку XX століття. Людський потенціал розглядається в процесі еволюції та розвитку не лише як причина, а й як фактор, що ефективно впливає на економічне зростання. Існування та віднесення великої уваги концепції людського потенціалу виникає завдяки важливості ролі людини, що в сучасному світі виражається як у збільшенні матеріального добробуту на різних рівнях, так і у можливості отримання бажаної роботи та, загалом, максимально комфортного рівня життя з гідним доходом, високою якістю та рівнем освіти, можливості постійного розвитку особистісних талантів та здібностей.

Загалом, людський потенціал – це накопичений населенням запас фізичного та морального здоров'я, загальнокультурної та професійної компетентності, творчої, підприємницької та громадянської активності, що реалізується у різноманітних сферах діяльності, а також у рівні та структурі потреб [1]. З іншого боку, людський потенціал також відзначають як суспільну характеристику, яка несе в собі опис можливості населення до отримання нових знань, умінь, навичок.

На даний момент, досліджуючи тенденції розвитку людського потенціалу у світовому бізнес-просторі, спостерігається підвищення ролі індивіда як одного з макроекономічних драйверів, здатних вплинути на розвиток економічного потенціалу на різних рівнях його формування.

Вже зараз у найбільших міжнародних компаніях світу існує велика кількість програм навчання для співробітників, якість людського потенціалу яких постійно підвищується і характеризується високим ступенем адаптації до умов навколишнього середовища і світового інноваційного прогресу. Без віднесення належної уваги розвитку персоналу, поточні світові економічні лідери не змогли б довго займати провідні позиції на ринку через появу нових, більш розвинених у сфері інноваційного розвитку гравців, з талановитим кадровим складом.

Слід зазначити, більшість найбільших міжнародних компаній із високим показником доходу розташовуються США і демонструють стабільно високі результати у сфері управління людськими ресурсами

(Apple, Microsoft, Procter&Gamble та ін.). В частині корпоративного навчання кожна з таких потужних компаній представляє певний набір програм, які забезпечують співробітникам постійний розвиток та поповнення списку навичок для їх ефективного застосування у процесі роботи. Більше того, великі бізнес-компанії усвідомлюють всю важливість постійної перепідготовки та підвищення кваліфікації своїх співробітників, оскільки людські ресурси відіграють одну з ключових ролей у процесі організації виробництва [2].

Сучасна ситуація у світі визначає людину як найпотужнішого двигуна економіки всіх рівнів. Для того, щоб міжнародна компанія демонструвала високі результати у довгостроковій перспективі, людський ресурс, як найважливіший ресурс організації будь-якого бізнесу, має піддаватися постійному розвитку. Це означає, що людський потенціал міжнародної компанії необхідно адаптувати під конкретні цілі, які мають видозмінюватися з часом. Всі зміни в компанії повинні супроводжуватися перебудовою людського потенціалу таким чином, щоб його в результаті реалізації компанії отримувала максимально можливий ефект.

Залишається згадати про актуальність цієї проблеми для сучасної України. Ми маємо достатній науковий, освітній потенціал щоб йти в ногу з часом, розвивати свою економіку. Якщо проаналізувати навіть передвоєнний період, очевидно українські талановиті фахівці змушені їхати за кордон, адже не можуть само реалізуватися на своїй землі. Не будемо зараз наводити конкретні цифри, вони загальновідомі. Варто зауважити, аби наш людський потенціал використовувався більш ефективно, від цього виграли б усі, держава мала би більш потужну промисловість, орієнтовану на сферу безпеки, а молоді фахівці приносили додану вартість своєю працею не іншим, а своїй країні та забезпечили собі гідний рівень життя.

Список використаних джерел:

1. Тріфаніна, Л. С. "Вплив інформаційної культури на розвиток людського потенціалу." Вісник Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки 11 (2016): 258-264.

2. Corporate mobility and Talent Recruitment Trends. URL: https://www.northamerican.com/docs/default-source/Corporate/corporate-mobility-and-talentacquistion-study-final-7-17-18.pdf?sfvrsn=e0af4fef_4 (дата звернення 13.11.2022).

РОЛЬ ФРАНЧАЙЗИНГУ ДЛЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Лесюк А. Г., Оскома О. В.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
leisiuka32@gmail.com

За визначенням Міжнародної асоціації франчайзингу, «франчайзинг – це система перманентних відносин, встановлених між франчайзером і франчайзі, в результаті яких знання, імідж, успіхи та методи виробництва й маркетинг пропонуються франчайзі в обмін на взаємне задоволення інтересів» [1]. Україна має різні типи франчайзингових відносин. Найбільш розвиненими є виробничий та торговельний франчайзинг.

Для підприємців франчайзинг забезпечує шлях до зростання, тому що вони отримують готову справу. Кількість франчайзі зростає, тому це дозволяє підприємцям фінансувати свій ріст, продаючи франшизи. Тому франчайзинг є найбільш вигідною формою для підприємців, які починають свій бізнес. Світовий досвід показав, що франчайзинг найбільш прискорено розвивається в країнах та сферах бізнесу, де є шанс досягти найбільшого охоплення населення і як результат значного збільшення прибутку. Франчайзинг вигідний як великому, так і малому бізнесу. Однак франчайзинг не є універсальним рішенням усіх проблем будь-якої компанії. Лише кілька найбільш успішних компаній в Україні можуть стати франчайзі. Цей фактор створив передумови для розвитку внутрішньої та національної мережі, що базується на франшизі, наприклад мережа магазинів АТБ. Франчайзинг – це найкраща можливість організувати дуже надійний бізнес для дрібних підприємців, бізнесменів і навіть для людей, які ніколи не займалися підприємницькою діяльністю. Стимулюючи розвиток франчайзингових мереж, держава може значно пришвидшити створення загальної економічної інфраструктури для розвитку малих та великих підприємств в Україні [2].

Франчайзинг, як вигідна форма ведення бізнесу, широко застосовується у всіх країнах з розвиненою ринковою економікою. Не так давно він з’явився і в Україні, перш за все завдяки іноземним компаніям. Проте масштаби використання франчайзингу в українській економіці залишають бажати кращого.

Проаналізувавши сучасне становище франчайзингу в Україні можна впевнено сказати, шо франчайзинг все ще знаходиться в стадії розвитку. Надзвичайно вигідна економічна модель франчайзингу, яка охоплює одразу малий, середній і великий бізнес свідчить про створення позитивного економічного ефекту на економіку України в цілому. Однак

слід не забувати про наявність ряду чинників, які досить суттєво сповільнюють розвиток франчайзингу в Україні. За даними Асоціації франчайзингу України, сьогодні в країні налічується понад 23 тис. франчайзингових локацій та близько 700 франчайзі. Для швидшого розвитку франчайзингу в Україні заважають проблеми, які існують на цьому ринку. Основними з яких є: неінформованість українських підприємців про основні принципи ведення бізнесу як франшизи; нормативна база франчайзингу недосконала; моральна та матеріальна непідготовленість бізнесу та споживачів до такого типу відносин; відсутність кваліфікованих кадрів; відсутність стартового капіталу для входу у систему франчайзингу; складнощі процесу кредитування малого бізнесу; українські франчайзери незахищені у фпанчайзинговій співпраці з іноземними представниками.

Ринок франчайзингу за останні роки змінився, розширився, стало більше роздрібних мереж, що досить добре. Адже збільшується кількість конкурентів, робочих місць і грошей. Проте суттєво вплине на розвиток торговельних мереж війна в Україні. Через ці події багато компаній втратять прибуток, бо хтось йде з російського ринку, а хтось не може працювати на українському через війну. Хоча післявоєнний український ринок стане відмінним майданчиком для появи нових ліцензійних торгових мереж.

Отже, для вирішення вищезазначених проблем потрібно: включити систему розвитку франшизи в державну програму підтримки малого бізнесу; встановити пільгову систему оподаткування для франчайзі, особливо на ранній стадії розвитку франчайзингової системи; надати франчайзі можливість використовувати спрощену систему обліку; також необхідно ухвалити Закон «Про франчайзинг».

Список використаних джерел:

1. International Franchise Association [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.franchising.org

2. Авраменко А. С. Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. – Суми : СумДУ, 2014. – Т.2. – С. 24-26.

3. Сайт асоціації франчайзингу [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.franchising.org.ua/index.php?pageid=63

ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАЦІЙ В МЕНЕДЖМЕНТІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Рябцева О. Є.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
Ryabtseva.olga@gmail.com

Останні роки готельно-ресторанний бізнес в Україні демонструє динамічний розвиток. Розвитку туристичної галузі сприяли підписання угод про безвізовий режим та інтеграційні процеси з країнами Європейського союзу, а також реалізація курсу приватизації державного майна та перехід до управління галуззю за ринковими принципами. За статистичними даними Всесвітньої туристичної організації частка європейських готелів в загальній світовій кількості становить 49%, майже половину. У цей же час український готельний фонд становить лише 0,9% від європейського. З одного боку, це слід розглядати як великий потенціал розвитку галузі, з іншого – суттєве посилення конкуренції між українських готелів та ресторанів. Воно має відбуватися за рахунок ефективної взаємодії усіх елементів індустрії гостинності та покращення сервісу та якості обслуговування.

Забезпечити перевагу у конкурентній боротьбі підприємства туристичної галузі можна завдяки підвищенню ефективності комунікацій – як внутрішніх, так і зовнішніх.

Зовнішні комунікації включають в себе усі контакти готелю чи ресторану з зовнішнім середовищем. До них слід віднести рекламу, офіційні та бізнес-заходи, взаємодію із громадськими та державними організаціями, PR, розробку та реалізацію спонсорських, благодійних та соціальних програм. Від якості побудови зовнішніх комунікацій залежить імідж та репутація підприємства індустрії гостинності, її стан і стабільність на ринку, лояльність гостей та обізнаність про бренд, довгостроковість та надійність відносин з бізнес-партнерами. Для забезпечення якості зовнішніх комунікацій підприємству слід мати ефективні підрозділи з управління маркетинговою діяльністю та PR.

Внутрішні комунікації – це будь-які комунікації всередині організації. Головною їхньою метою є створення комфортної робочої атмосфери, яка дозволяє співробітникам відчувати себе частиною організації, ефективно досягати її мети та брати участь у прийнятті рішень.

До основних проблем внутрішніх комунікацій слід віднести наступні: фільтрація – тобто відсіювання інформації, що може бути корисною для отримувача, але невигідна для відправника; вибіркове сприйняття – сприйняття отримувачем лише тієї інформації, яка вважається ним цікавою чи корисною; семантичні бар'єри та культурні відмінності – різне значення закодованої інформації для відправника та отримувача; поганий зворотній зв'язок – неналаштована система передачі інформації в зворотньому напрямку; інформаційні перевантаження – проблема, що супроводжує майже усіх менеджерів будь-якого рівня в сучасних умовах господарювання.

ПРОЄКТНО-ОРІЄНТОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФОРМА ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ

Конащук В. Л.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
konvadim@ukr.net

Глобалізація в економічній своїй складовій стала вирішальним чинником оптимізації організаційно-управлінських форм розвитку сучасного бізнесу. Зокрема, це стосується посилення ролі проєктно-орієнтованої діяльності, під якою слід розуміти впорядковану певним чином сукупність дій і заходів, що забезпечує реалізацію певного проєкту. Оскільки будь-який проєкт за визначенням Х. Решке і Х. Шелле [1, с. 7] є цілеспрямованою зміною певної системи, можна стверджувати, що проєктно-орієнтована діяльність була, є і буде в необмеженій перспективі основною формою діяльності для окремих індивідів, організацій, спільнот і людства в цілому з точки зору здатності мобілізувати їх потенціал на забезпечення прогресу в широкому розумінні. Через це проєкт поступово перетворювався на важливий інститут економічної системи, а в сучасних умовах цей процес додатково прискорився.

Які причини такого прискорення?

По-перше, проєкт за своїм змістом – це виконання певних робіт, що є, по суті, виробництвом, наданням послуг. Ураховуючи сучасні тенденції економічної динаміки в частині зміни структури суспільного продукту, особливо в провідних у економічному і науково-технічному відношенні країн, можна стверджувати, що глобальна економіка переживає період розвитку, який можна охарактеризувати як перехід від товарної економіки до економіки послуг у формі перманентного інноваційно-інвестиційного процесу. Тому проєкт і за змістом, і як імманентна форма інноваційно-інвестиційної діяльності, найкраще відповідає умовам і вимогам такого розвитку [2, с. 73].

По-друге, проєкт певним чином поєднує переваги ринку та фірми, мінімізуючи їх недоліки. Так, суб’єктами проєкту є так само окремі індивіди і певним чином організовані їх сукупності (фірми, наприклад), тобто з точки зору суб’єктності проєкт не відрізняється від фірми чи ринку. Але механізм взаємодії суб’єктів у процесі реалізації проєкту поєднує економічні інтереси учасників і переваги адміністративного управління, перетворюючи ці чинники на взаємообумовлені. Дійсно, забезпечити економічні інтереси, що лежать переважно в площині максимізації добробуту, учасники проєкту можуть лише за умови реалізації проєкту з плановими параметрами. Але необхідною умовою для цього є підпорядкування в оперативній діяльності єдиному штабу

(керуючому проєктом), з передачею йому, таким чином, частини управлінських функцій, але лише тієї частини, що стосується конкретної участі в реалізації проєкту. Ця передача добровільна, проте з юридичним (або хоча б формальним) закріпленням розподілу повноважень, ризику й відповідальності. І навпаки, учасники підпорядковуються керуючому проєктом лише в тій мірі, в якій це необхідно для результативної участі в реалізації проєкту, і лише з метою якомога ефективніше забезпечити власні економічні інтереси за заданих параметрів реалізації проєкту. Отже, в межах проєкту досягається гармонізація економії трансакційних витрат з одного боку та дерегуляції координаційного механізму з другого.

Вищенаведені міркування дозволяють сформулювати визначення проєкту як економічної категорії.

Проєкт – це форма організації суспільного виробництва, що забезпечує процес розширеного відтворення суспільного продукту на основі взаємодії виробництва, розподілу, обміну й споживання через механізм раціонального поєднання адміністративного управління й економічних інтересів учасників. Проєкт є найбільш універсальною формою організації суспільного виробництва, він певним чином адсорбує інші форми, використовуючи не тільки їх потенціали вирішення основної проблеми економіки, але й синергію інтеграції цих потенціалів.

У такому контексті цілями проєкту є:

– по-перше, перетворення ідеї проєкту на унікальний об’єкт, в якому локалізується новостворена вартість як сукупність матеріальних і нематеріальних активів. Ця ціль є безпосередньою метою власне процесу реалізації проєкту;

– по-друге, капіталізація цього об’єкту, тобто перетворення новоствореної вартості на самозростаючу вартість, надання створеним активам функціональності.

Отже, цілі проєкту концентруються на його об’єкті. Також слід підкреслити, що характерною рисою об’єкта проєкту є унікальність. Тобто, в результаті реалізації кожного проєкту створюється об’єкт, що відрізняється від створених іншими проєктами. Ступінь унікальності створеного в результаті реалізації проєкту об’єкта напряму впливає на його цінність і здатність генерувати ренту.

Список використаних джерел:

1. Решке Х., Шелле Х. Мир управления проектами. Харьков, 2004. 307 с.

2. Konashchuk V. Methodological aspects of the analysis of the project form of innovation-investment activity // Economic bulletin Ukrainian State University of Chemical Technology. – 2019. – №2. – P. 73-80

ОЦІНКА РИЗИКІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Мисочка Т. А., Іванова М. В.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Україна, Дніпро
tatianamisochka@gmail.com

Сільськогосподарське виробництво є одним із найбільш ризикованих видів підприємницької діяльності. Пояснюється це тим, що сільське господарство є дуже вразливою галуззю, так як ризик залежить від багатьох факторів для агробізнесу, а саме від сезонності виробництва, тривалого часу обороту капіталу, залежності від погодно-кліматичних умов та багато інших причин. Ступінь невизначеності соціально-економічного процесу ведення сільського господарства, відповідно, посилює вплив ризику на агробізнес.

Метою дослідження є оцінка ризиків сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах.

Оцінка ризику передбачає використання кількісних або якісних методів для визначення ймовірності небезпечної події, тобто втрати врожаю або збою технічного процесу при виробництві агропромислового продукту.

Основною метою якісного аналізу є виявлення факторів, які впливають на ризики, виявлення всіх можливих ризиків, аналіз типів невизначеностей і конфліктів, які призводять до цих ризиків.

Кількісний аналіз ризику є менш суб'єктивним, ніж якісний аналіз та дозволяє чітко визначити ступінь окремих видів ризику та загальний ризик певного виду діяльності. Він заснований на теорії ймовірностей і математичній статистиці. Загалом усі методи оцінки ризиків діляться на чотири групи:

1) Експертні – якщо немає необхідної інформації для розрахунків або порівнянь, рівень ризику може бути визначений на основі опитування кваліфікованих експертів і подальшої статистичної та математичної обробки результатів цього опитування;

2) Економіко-статистичні – вони використовуються лише тоді, коли існує достатньо статистичної інформації для отримання точного кількісного значення рівня ризику (розрахунок середньоквадратичного відхилення, коефіцієнта варіації тощо);

3) Розрахунково-аналітичні – на основі даних з використанням власної внутрішньої інформаційної бази даних підприємства кількісний розрахунок рівня ризику;

4) Аналогові – призначені для оцінювання рівень ризику окремих операцій шляхом порівняння аналогічних операцій, які багаторазово повторювалися на підприємстві.

Здійснення будь-якого виду підприємницької діяльності нерозривно пов'язане з ризиками, які є об'єктивною необхідністю будь-якої підприємницької діяльності, а управління ними та мінімізація їх рівнів, безумовно, є завданням суб'єкта господарювання.

Управління ризиками суб'єктів господарювання на сучасному етапі стає одним із найважливіших питань управління і соціальної відповідальності бізнесу. Дотримання корпоративних правил управління ризиками не тільки збільшує дохід, але й надає додаткові можливості для розширення діяльності, залучення партнерів та виходу на міжнародний рівень [1].

Існує багато підходів до управління ризиками в сільському господарстві, а одним із ефективних та надійних є аграрне страхування або страхування майбутнього врожаю і захист майнових інтересів агровиробників.

Розвиток страхування сільськогосподарської продукції може мати позитивні соціальні наслідки. Коли виробник сільськогосподарської продукції знатиме, що в разі часткової чи повної втрати врожаю він може розрахувати на адекватну компенсацію, тоді він з упевненістю продовжить займатися сільськогосподарським бізнесом. Це сприятиме збереженню робочих місць, скороченню міграція сільського населення в міста та вдосконалення соціальної структури суспільства. Страхування забезпечує беззбитковість процесу виробництва сільськогосподарської продукції. У разі настання страхового випадку фермерам відшкодовуються збитки для відновлення процесу сільськогосподарського виробництва.

На жаль в українських реаліях страхування, як механізм зниження господарських ризиків сільгоспвиробників, ефективно не спрацьовує. Практика свідчить, що аграрне страхування в Україні звичайно здійснюється як страхування застави з метою отримання кредиту. Це виявляється неефективним важелем мінімізації господарських ризиків. Таким чином, непередбачуваність – ризикованість сфери агропромислового виробництва в сучасних умовах залишаються досить високими.

Список використаних джерел:

1. Горго І. О. Ризики як ключовий об'єкт управлінської діяльності аграрних підприємств / Науковий вісник НУБіП України. – 2018. – № 284. С. 26-28.

ЦІННОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНОГО МАРКЕТИНГУ ПРИ ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Чернишева О. М., Радін В. М.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»
Україна, Дніпро
chernysheva197411@gmail.com

Сучасна хімічна промисловість все більше орієнтована на задоволення потреб споживачів за умови заощадження природних ресурсів та охорони навколишнього середовища. Тому соціально-етичний маркетинг набуває ролі базової концепції, яка повинна бути покладена в основу цінностей при формуванні стратегії підприємств галузі. Головні принципи соціально-етичного маркетингу формуються навколо соціально відповідальної поведінки щодо споживачів, персоналу, ділових партнерів, навколишнього середовища та суспільства.

При обґрунтуванні елементів стратегії підприємств хімічної промисловості невід'ємною умовою є застосування інструментарію соціально-етичного маркетингу на рівні хімічної продукції як у процесах її проектування й модернізації, так і у процесах виробництва, реалізації та споживання на внутрішньому та зовнішньому ринках. При цьому формуються складові хімічної продукції: технічна (технічні та експлуатаційні параметри, які визначають якість продукції для споживача), технологічна (спосіб виготовлення продукції для забезпечення вимог споживача), екологічна (безпечність виробництва, споживання та утилізації продукції для навколишнього середовища), інноваційна (забезпечення більш високого рівня якості задоволення потреб) та економічна (забезпечення оптимальних показників вартості для споживача та прибутковості для виробника).

Головними підсистемами суспільного життя, які взаємодіють у системі формування стратегії підприємств галузі на засадах соціально-етичного маркетингу, є споживачі продукції (цільова підсистема), виробники (забезпечуюча підсистема) та суспільство в цілому (підсистема цінностей). Виділення підсистем цілей, забезпечення та цінностей у системі формування стратегії дозволить обґрунтувати параметри конкурентоспроможності продукції та показники оцінювання стратегії відповідно до сучасних умов функціонування та розвитку підприємств галузі.

ІМЕННИЙ ВКАЗІВНИК

G

Gorb Alyona 97

S

Speer Emilia 63
Symonenko Daria 107

А

Авдієнко В. А. 133

Б

Багрій Г. В. 88
Бажан С. П. 88
Барбашин А. Д. 124
Башкеєва О. М. 21, 53, 57, 140
Башмаков М. А. 14
Бєлоус Л. А. 111
Біловоденко Є. К. 12
Благовісна О. А 60
Бондаренко В. С 17
Борисенко А. О. 99, 117
Борисов В. Л. 63, 64
Боса А. О. 35

В

Воробєй Є. О. 27

Г

Глушко Б. С. 46
Гольдфарб М. В. 19
Горб А. С. 142
Гулега Д. І. 101, 113

Д

Демчук Т. П. 64
Душко А. А. 53

З

Займак М. А. 137
Заярна О. Ю. 69

І

Іванова І. Є. 57
Іванова М. В. 149
Іщенко І. В. … 35, 60, 67, 74, 86, 90, 95, 103, 105, 109, 122, 135, 142

К

Какуріна І. І. 42, 44, 46, 72, 120
Кокоткіна К. 72
Конащук В. Л. 147
Котов І. Д. 135
Кучугурний В. Ю. 138

Л

Лазоркіна А. К. 44
Лесюк А. Г. 144
Ляшенко Д. М. 103

М

Максименко Д. О. 48
Маланіна А.Р. 42
Малкін Р. В. 122
Мисочка Т. А. 149
Митрофанов І. О. 86
Мінайченко С. А. 95
Мітіна С. Д. 128
Мудра В. Г. 74

Н

Невірна С. 29
Нецвітаєва Н. Г. 31

О

Оскома О. В.....144

П

Павлик Я. О.....67
Пермінов В. О. 101, 113, 124
Поліщук Д. Г. 23
Приходько К. В. 25
Приходько К. С. 15

Р

Радін В. М.....151
Репа А. О. 109
Рябцева О. Є. 146

С

Сапожников С. В. 81
Семенюта К. О. 120
Скрипник О. В. 137
Смирнова В. Р. 55

Т

Теплицька А. О. 81

Ф

Федорова Н. Є. 138
Філіппський Д. Д. 105
Фурдак В. О.....140
Фурлет К. І. 83

Х

Хміль В. С. 76
Холод М. Р. 37

Ц

Цимбал А. С. 40

Ч

Чернишева О. М. 151
Чичков А. Г. 11, 23, 29, 31
Чупрінка К. 11

Ш

Шапка І. В. 126
Шарапова К. В. 51
Шевченко Н. О. 90

Я

Язовських Е. О. 21
Яшкіна Н. В. 126

Наукове видання

Збірник тез доповідей Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Україна – світ: діалог культур» (До 300-річчя з дня народження Г. Сковороди), яка відбулась 23 листопада 2022 року у м. Дніпро.

Набір здійснено з готових оригіналів-макетів, які були надані авторами доповідей в електронному вигляді. Відповідальність за зміст окремих публікацій, їх орфографію та якість рисунків несуть автори тез.

Над електронним макетом збірника тез працювала Какуріна І. І.

Технічне редагування І.І. Какуріна
Комп’ютерна верстка Т.М. Кіжло

Віддруковано:
Редакційно-видавничий відділ ДВНЗ УДХТУ,
49005, Дніпро, пр. Гагаріна, 8
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК №5026 від 16.12.2015 р.
Підписано до друку 19.12.2022. Формат 60х84 1/16.
Папір офсетний №1
Друк різограф. Гарнітура Times New Roman,
Умов. друк. арк. 6,95
Тираж 300 прим. Зам. 129